

ODTÜ Mezunları
Derneği Yayınıdır

180

aralık 2008

odtülüler bülteni

...80 öncesinden

80 sonrasına...

ODTÜLÜLER BÜLTENİ

ODTÜ Mezunları Derneği aylık yayın organıdır. Dernek üyelerine ücretsiz gönderilir.

Aralık 2008

Dernek Adına Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Himmet ŞAHİN (EDS'83)

Yayın Kurulu

Tülay ÜNLÜEVCEK (PSY'83)
Çiğdem Berdi GÖKHAN (ARCH'71)
M. Nilgün EGEMEN (CHE'89)
Şule ŞAHİN (PSY'85)
Melda TANRIKULU (CRP'06)
Emrah DELİKAN (CE'06)
Hürol TAŞDELEN (EE'84)
Kamil AKDOĞAN (ES'90)
Günay BULUT (ADM'85)
İlkiz KUCUR TAŞDELEN (SOC'83)
Hilmi GÜVEN (EE'83)

Yayın ve Reklam Sorumlusu

Eda ACARA (SOC'04)
yayin@odtumd.org.tr

Grafik, Tasarım ve Baskı

AJANS-TÜRK BASIN VE BASIM A.Ş.
İstanbul Yolu 7. km. No: 24 Batıkent/Ankara
Tel: 0312 278 08 24
Baskı Tarihi: 30.11.2008

İmzalı yazılardaki görüş ve düşünceler yazarlarına ait olup, ODTÜ Mezunları Derneği'ni ve ODTÜ'lüler Bülteni'ni sorumlu kılmaz. Yayımlanan yazılar ve fotoğraflar, Derneğin ve yazarların izni olmadan kullanılamaz.

ODTÜ Mezunları Derneği Yönetim Kurulu

Himmet ŞAHİN (EDS'83), Başkan
Burçin BÜYÜKPAMUKÇU (BIO'88), Başkan Yardımcısı
Oğuz ÜLKER (EE'86), Başkan Yardımcısı
Nilgün EKEREMEN (CHE'87), Yazman
Taner ÖZDEMİR (EE'88)
Fusun GÖNÜL (ECON'87)
Obahan OBAOĞLU (IR'2002)

Ödentileriniz İçin

T. İş Bankası, ODTÜ Şubesi 4229/0528642
Garanti Bankası, Maltepe Şubesi 6201160-6

Burs ve Yardımlar Fonu

T. İş Bankası, ODTÜ Şubesi
4229/0422059 (YTL)
4229/3282408 (EUR)
4229/3165117 (USD)
Garanti Bankası, Maltepe Şubesi
6299535-2 (YTL)

Yönetim Yeri

ODTÜ Mezunları Derneği
428. Sk. 100. Yıl, 06530, Ankara
Tel: (312) 286 79 79
Faks: (312) 287 75 00
E-posta: odtumd@odtumd.org.tr
www.odtumd.org.tr

Kapak Konusu

80 Öncesi, Sonrasına Toplumsal Değişim

Yerel Süreli Yayın
ISSN 1303-7390

İÇİNDEKİLER

- 4 Bir Anma**
ODTÜ Mezunları Anıtkabir'de
- 5 Bir Kutlama**
Görkemli bir Cumhuriyet Gecesi
- 6 Ayın Dosyası: 80 Öncesi ve Sonrası Toplumsal Değişim**
80'lerin Rengi Yeşildir
İbrahim, Sinan, Erdal...
1980'lerden Bugüne: Küresel Süreç ve Türkiye Ekonomisi
Medya İçin Bir Milat
1980 Sonrası Türkiye'de ve Çevresinde Toplumsal Hareketlilik:
Yeni Sınır Ötesi Göçler
"Hayata Dönüş"ün 8. yılında Yargı ve Hapishaneler
1980 Öncesi ve Sonrasında Türk Toplumunda Kültürel,
Ahlaki ve Psikolojik Sorunlar
- 20 Dernekten**
Finansal Krizleri Anlamak
Elektrik Sektörü Yatırımlarını Yerli Katkı
Yenilenebilir Enerji Tarifelerinin Desteklenmesi
Konsey Ankara'da Toplandı...
Danışma Kurulu Toplandı...
- 26 Vişnelik'te Bu Ay**
Etkinlik İzlenesi
- 28 Dernekten**
Bir İmparatorluk Müzesi: İstanbul Arkeoloji Müzesi
ODTÜ Mezunları TSM Korosundan; Sevdiği Şarkılarla Atatürk
Şehirlerden Maalula
Hocam Bu Ay Yine U3 Necdet Bulut'tayız
Muazzez İlmiye Çığ Cumhuriyet Çınarı
Türkiye'nin Enerji Geleceği Üzerine Düşünceler
Sıra dışı Hayaller, Sıra dışı Okullar!
- 36 Güncel**
Türkiye'nin BM Güvenlik Konseyi Üyeliği:
Dünyanın Hegemonik Güçleri Arasında Önemli Ama Zor Görev
- 37 Kavramlar**
İnsan Hakları
- 38 Mahzen**
Lavinia'ya Mektuplar 1
- 40 Hocam İncek Var**
Birecik, Kilis, Yesemek
- 42 İçimizden Biri**
Pasifik Okyanusu Derinliklerinde Bir ODTÜ'lü
- 44 Kültür-Sanat**
Balede Bir Yıldız; Elif Poyrazoğlu
- 45 ODTÜ'den Bir Köşe**
Eymir'de Bir Barış Çeşmesi Var
- 46 Anılarla ODTÜ**
Bir 1402 Hikayesi
- 48 Kitaplar Arasında**
Balansı Olmak...

10YTL
KAMPANYASI

BİZDEN SİZE

Sevgili Mezunlarımız,

1993 Birleşmiş Milletler Dünya İnsan Hakları Konferansı Viyana Belgesi'nin 8. maddesi Demokrasi'yi "Halkın kendi siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel sistemini belirlemek için iradesinin özgürce ifade edilmesi ve yaşamının tüm yönlerine tam katılması" olarak tanımlar.

Anayasamızın 126. maddesi ise, Merkezi İdare'nin kuruluşunu ve 127. maddesi ise, Mahalli İdarelerin kuruluş biçimini tanımlar. Bu maddelerden anlaşılacağı gibi, Merkezi İdare mahalli idareler üzerinde tam bir vesayet yetkisine sahiptir. Merkezi İdare'nin temsilcileri illerde vali, ilçelerde kaymakamlardır. Türkiye, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nı 1988 yılında imzalamış, 1991 yılında 3723 sayılı yasa ile bazı maddeleri kabul edilerek TBMM tarafından onaylanmış ve 1 Nisan 1993 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu yasada, yerel makamların her türlü demokratik rejimin temellerinden birisi olduğu kabul edilir ve vatandaşların kamu işlerinin sevk ve idaresine katılma hakkı demokratik ilke olarak ortaya konur. Madde 3 ise, özerk yerel yönetimlerin korunması ve güçlendirilmesi, demokratik temellere dayanması ve demokratik bir şekilde oluşan karar organlarına ve sorumluluklarına bakmadan geniş bir özerkliğe sahip yerel mekanların varlığını kabul eder. Özerk Yerel Yönetim ilkesinde, "ulusal mevzuata ve şartlara uygun olduğu durumlarda anayasa ile tanınacaktır" ibaresi yer almaktadır. Bu durum aynı zamanda yerel yönetimlerin kendi sorumlulukları altında ve yerel nüfusun çıkarları doğrultusunda düzenleme, yönetme hakkı ve imkanını elinde tuttukları anlamını taşır. Avrupa Konseyi, insan haklarına ek olarak, 1992 yılında kabul edilen Kentli Hakları Deklarasyonu ve Avrupa Kentsel Şartı belgelerinde; İstihdam, Konut, Dolaşım, Sağlık, Sağlıklı bir Çevre, Güvenlik, Spor ve Eğlence, Kültür ve Kültürler Arası Kaynaşma, Sürdürülebilir Kalkınma, Eşitlik, Katılım, Doğal Zenginlikler ve Kaynaklar, İşlevlerin Uyumu, Kaliteli Mimari ve Fiziksel Çevre'nin de kapsandığını ilan etmiştir. Haklar, devletlerin insanlara bir lütfu değil, insanların varoluşlarıyla doğal olarak elde ettikleri unsurlardır. Yurttaşlar, ellerinde bulundurdukları ve tüm insanların sahip olduğu evrensel, dokunulmaz, eşit hak ve özgürlükler temeli üzerinde biçimlenen hakları kanalıyla yerel yönetimlerin demokratik süreçlerine etkin olarak katılırlar. Halkın, temsilcilerini özgür ve demokratik olarak seçebilme hakkı, halkın yerel politik ve idari yapılarda belirleyici olması sonucunu doğurur.

Ancak ülkemizde devletin ideolojik yapısı ve merkezileşme eğilimi bu hakların elde edilmesini sekteye uğratmıştır. Türkiye'deki Siyasi Partiler Seçim Yasası'nda, anayasal hükümleri itibarı ile demokratik bir sistemden bahsetmek mümkün değildir. Her ne kadar uyum yasaları çıkarılmış olsa da, militer ve otoriter özelliğini korumaktadır. Halen yaygın olarak işkence uygulanmakta, kadın hakları, çocuk hakları ihlal edilmekte, düşünce ve ifade etme hakkı suç sayılmakta ve davalar açılmaktadır. Bu yaklaşımdan yerel yönetimleri ayırmak mümkün değildir.

Uygulanan politikalar açısından, topluluklar arası ayrışmalara neden olmuş, kendinden olmayanlar ötekileştirilmiş, kültürler arası kaynaşma sağlanamamış ve bu durum da kentlerin güvenliğini azaltmıştır. Yerel yönetimlerin, yoksulluğu azaltmaya yönelik çalışmaları, yoksulu sorumluluk duygusundan uzaklaştırarak daha çok fakirliğe yol açmakta ve israfa sebep olmaktadır. Siyasi rekabet sürecinde bazı etkin gruplar, hak etmedikleri sosyal yardımlara ve hizmetlere kavuşmuşlar, rüşvet olarak algılanabilecek bazı davranışlar karşılığında oy beklentisi ve siyasi yozlaşmaya sebep olmuşlardır. Yerel yönetimler asil fonksiyonlarını çoğu kez ihmal etmişler, kendilerine siyasi ve ekonomik fayda sağlayabilecek girişimlerle daha çok ilgilenmişler ve kendilerine siyasi alanda prestij sağlayacak davranışları tercih etmişlerdir. Kuşkusuz bu tip durumlar, muhalefet partilerine karşı haksız rekabeti de beslemektedir. Yaşanılan süreçte, açık bir bilinç ile ortamın ve durumun yeniden gözden geçirilmesinde sonsuz yarar olduğu açıktır.

**Saygılarımızla,
ODTÜ Mezunları Derneği
Yönetim Kurulu**

**Burs fonuna
yapacağınız ayda
10 YTL ve üzeri
yardımlar bir araya
geldiğinde, kaynak
yetersizliği
yüzünden burs
veremediğimiz
birçok ODTÜ'lü
kardeşimizin
yüzünü
güldürecek...**

**Dileriz, bu
kampanyada
bizi yalnız
bırakmazsınız!**

**ONLARI
UNUTMAYINIZ**

**Burs ve Yardımlar
Fonu**

Türkiye İş Bankası

ODTÜ Şubesi

0422059 (YTL)

3282408 (EUR)

3165117 (USD)

Garanti Bankası

Maltepe Şubesi

6299535-2 (YTL)

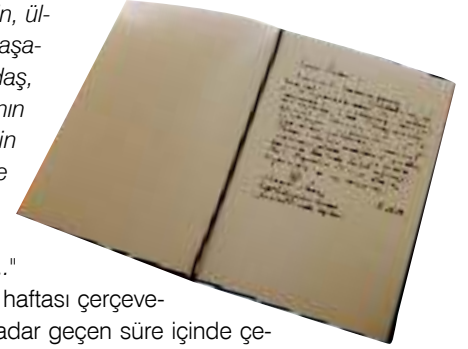
ODTÜ MEZUNLARI ANITKABİR'DE “ATAMIZA BİR KEZ DAHA SÖZ VERDİK”

Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün 50. ölüm yıldönümünde, ODTÜ Mezunları Derneği her sene olduğu gibi, 8 Kasım 2008 Cumartesi günü Anıtkabiri'ni ziyaret etti. Atatürk'ü sadece söylemlerle değil, aynı zamanda huzuruna giderek anmayı amaçlayan ODTÜ Mezunları heyecan ve coşku içinde Anıtkabir'de buluştular. Aslanlı yolda hep beraber yürüyen Mezunlar, ODTÜ Mezunları Derneği'nin çelengini mozaleye bırakarak saygı duruşunda bulundular. ODTÜ Mezunları Derneği Başkanı ve Yönetim Kurulu'nun da hazır bulunduğu törende, ODTÜ MD Başkanı Himmet Şahin, ziyaretçi defterine Dernek adına şu sözleri yazdı:

"Çağdaş bir toplumsal yaşam, demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü, sanayileşme ve bağımsızlık adına yapılan mücadele sonucunda kurmuş olduğumuz Cumhuriyetimiz sayesinde; elde ettiğimiz hukukun evrensel ilkelerinin, ülkemizin özgür ve eşit yurttaşların yaşadığı bir vatan olmasının ve çağdaş, demokratik ve laik toplum yaşamının sürdürülmesinin sağlanması için tüm çabamızı göstereceğimize ve ülke barışına katkıda bulunacağımıza ODTÜ Mezunları Derneği olarak huzurunuzda söz veriyoruz.."

ODTÜ Mezunları Atatürk'ü anma haftası çerçevesinde 29 Ekim'den 10 Kasım'a kadar geçen süre içinde çeşitli etkinliklerle andıkları Ata'mızın huzurundan gelecek sene de burada bulunmak dilekleriyle ayrıldılar.

Solfasol'da İlköğretim Okulunda 10 Kasım...

Bir ilköğretim okulu... Ankara'da. Gecekondu aralarında, yokuşları tırmanıp, tepeden Ankara'yı almış karşısına. Solfasol. Üstlerinde sadece önlükleriyle, çamurlu ince ayakkabılarıyla, soğuktan büzülmüş bedenleriyle bizi karşıladı o küçük yüzler. Heyecanla... İlk sordukları; "Aşıya mı geldiniz?"

Herkes telaş içinde. Birden telaş, duyulan siren sesine bırakıyor yerini. Gözlerimde her zamanki gibi iki damla yaş. Bugün benim doğum, Atamın ölüm yıldönümü.

ODTÜ MD olarak, Devlet Tiyatrosu Sanatçıları ile birlikte Atamızı anmak üzere katıldığımız tören Solfasol'de başladı. YK Başkan Yardımcısı Burçin Büyükpamukçu, üyelerimizden İlkiz ve Hürol Taşdelen, bur-

siyerimiz Savaş Şafak ve Dernek çalışanları olarak bizler Solfasol İlköğretim Okulu'ndaydık. Hürol Taşdelen Derneğimiz adına duygularımızı ve Solfasol'de birlikte olmanın gururunu

paylaşan küçük bir konuşma yaptı.

Duygu yüklü şiirler hazır. Öğrenciler, nefesleri derinden çıkıp yükselen duyguyla paylaşıyorlar şiirlerini sırayla. Koşa koşa gelip kürsüye kalp atışları duyulurcasına heyecanlarını gizlemeden;

"Mustafa Kemal'i düşünüyorum;
Yeleleri alevden al bir ata binmiş
Aşıyor yüce dağları, engin denizleri.
Altın saçları dalgalanıyor rüzgarda,
Işıl ışıl yanıyor mavi gözleri."

Ümit Yaşar Oğuzcan'ın "Mustafa Kemal'i Düşünüyorum" şiiri ile özelemlerini dile getirdiler.

Devlet Tiyatroları sanatçıları Yunus Emre Bozdoğan, Şahin Güney, müzisyen Fatih Veli Ölmez, öğrencilerle birlikte hazırladıkları dinletiyi sunuyorlar. Pırıl pırıl bakan çocuklara baktıkça, anlamları farklı olsa bile, ben de Atam'la aynı günü paylaşmaktan onur duyuyorum...

Bize söyledikleri son söz, "tekrar gelin öğretmenim"...

— EİF GÜREL —

ODTÜ MD Etkinlikler Sorumlusu

GÖRKEMLİ BİR CUMHURİYET GECESİ

29 Ekim Bayramımız, 85. Yılında Vişnelik'te bir kez daha büyük bir coşku ile kutlandı. Gün boyu süren hazırlıklar, Derneğimizin bayraklarla donatılması, balonun gerçekleşeceği salonun kırmızılara boyanması, Mustafa Kemal Atatürk'ün sunumunun gösterileceği sinevizyonun kurulması.. Ve, kutlama, Cumhuriyet Şairlerinin şiirlerinin sanatçılar tarafından sunulması.. Ne eşsiz bir geceydi....

Cumhuriyet Bayramı'nın özelliği, yalnızca tek bir kişinin iktidarından, çoğulcu ve demokratik bir sisteme geçilmesinin kutlanması değildir. Bir ulusun emperyalizme karşı bağımsızlık savaşının taçlandırıldığı, Devrimlerin ve aydınlanmanın başladığı gündür aynı zamanda. 29 Ekim, Laik, Demokratik ve Bağımsız Türkiye Cumhuriyeti'nin doğum günüdür. Doğum günlerinde, o güne değin yaşananlar, yeni edinilen bilgi ve deneyimler ışığında yeniden değerlendirilir ve geleceğe yürünür. Cumhuriyet Bayramının en önemli tarafı da budur.

29 Ekim günü gerçekleştirilen "Cumhuriyet Şairlerinin Şiirlerinin Cumhuriyet Sanatçılarınca Sunulması" bu misyonu en güzel şekilde yerine getirdi.

Devlet Tiyatrosu Sanatçıları Yunus Emre Bozdoğan ve Şahin Ergüney ile tiyatro sanatçısı ve müzisyen Fatih Veli Ölmez tarafından gerçekleştirilen muhteşem şiir dinletisinin ardından, Mustafa Kemal Atatürk'ün sevdiği türkülerin ve şarkıların seslendirildiği gecede menü Atatürk'ün sofrasından seçilmişti. ODTÜ Mezunları, şarkıları hep

beraber söylerken, kah zeybek oynadılar, kah bayraklarını marşlarla dalgalandırdılar. Tüm mezunlarımızın gözlerinde, coşku içinde kutladıkları Cumhuriyet Bayramımızı gelecek kuşaklara aktarmanın verdiği mutluluk okunuyordu.

Nice 29 Ekimlere...

— Eda ACARA (SOC'04) —

Can Yücel Usta ile başladık;
"... farzdır cumhuriyet.";

Sonra Rifat Ilgaz ile devam ettik;
"Bak, devrim, ne güzel
Barış, ne güzel
Dayanışma, özgürlük... Hele bağımsızlık"
29 Ekim'de gerçekleşen bu güzel şiir dinletisi, Cumhuriyet için yaşanan bedelleri de hatırlatarak;
"İşgal altüst etti nasıl da İzmir'de her şeyi
öğrendi kullanmasını Despina bu yanlış geceyi
Körfezde parıldaayan yunan zırhlarına karşı
Miralay Zafır'la İspilandıit Palas'ta sevişmeyi..."
(Atilla İlhan, Karantinalı Despina)

Ve, hem özlem hem de aidiyet duygularını perçinleyerek sona erdi:

"Sen şimdi yalnız saçımın akında,
enfarkında yüreğimin,
alınımın çizgilerindesin memleketim,
memleketim,
memleketim..."
(Nazım Hikmet, Yine Memleketim Üzerine Söylenmiştir.)

“80”

ÖNCESİNDEN SONRASINA TOPLUMSAL DEĞİŞİM

AYIN DOSYASI

80'LERİN RENGİ YEŞİLDİR!

■ Eğer 12 Eylül askeri darbesi bir renkle tanımlanmış olsaydı; önceliği "yeşil" alırdı.

12 Eylül'e toptancı bir yaklaşımla, askeri darbe dönemi deyip geçiyoruz. Ancak renk ayırımına gidildiğinde şöyle bir yelpaze yapabiliriz:

12 Eylül, merkez sağa "sizi iktidardan alıyoruz" dedi...

Merkez sola, "sizi budayacağız" dedi...

Sosyalist sola, "sizi yok edeceğiz" dedi...

Dinci kesime ise "size dokunmayacağız" dedi...

"Dokunmama" beraberinde adım adım desteğe dönüştü... Özellikle 1950'lerden başlayan su yüzüne çıkma ve toplum içinde etkinleşme, 12 Eylül'le birlikte şu hedefe dönüştü:

İktidara ortak olma!

Tarikat ve cemaatlerin temsilcileri, dönemin Devlet Başkanı Kenan Evren'e son derece masum bir öneride bulundular:

"Paşam, çocuklarımız terörist olacağına, dini öğrensin. Hiç değilse aile büyüklerinin mezarı başında Kuran okumasını bilsin..."

Evren, zaten meydanlarda ayetlerden girip hadislerden çıkarak çizgisini belli etmişti. O günlerde Kızılay dernekleri dahi kapatılırken Kuran kurslarının önü açıldı.

1982'de hazırlanan anayasaya, "din eğitimi zorunludur." maddesi de eklendi. Kazanım, "anayasa" hale gelince arkasını getirmek zor olmadı. Anayasada zorunlu hale gelen din eğitimi okullara şöyle yansdı:

Okul müdürleri ve yöneticileri ağırlıklı olarak din ve ahlak bilgisi öğretmenleri arasından seçildi...

Tarikat ve cemaatler bununla da yetinmediler; felsefe, mantık derslerinin etkisizleştirilmesi için bir hamle daha yaptılar ve kazandılar. 1980'lere dek seçmeli olan din dersi artık zorunlu; buna karşılık, zorunlu olan felsefe, mantık dersleri seçmeliydi!

Gidiş tam tersine dönmüştü...

1983'te yüzde 45.1 oyla tek başına iktidara gelen ANAP'ın Genel Başkanı Turgut Özal'ın başbakanlık koltuğuna oturduktan sonra yaptığı ilk iş şu oldu:

İslami bankacılığı serbest bırakmak...

Böylece, tarikat ve cemaatler ekonominin tüm alanlarında etkin olmanın altyapısını oluşturdular. 2000'li yıllara dek merkez sağ partiler içinde en önemli kanadı oluşturup yönlendirme gücünü ellerinde tuttular. AKP iktidarıyla birlikte, tam tersi bir süreç başladı. Artık tarikat ve cemaatler merkez sağ partilerin şemsiyesi altında korunan bir unsur değil, merkez sağ koltuğunun altına almış bir iktidar gücü idi.

12 Eylül'ün getirdiği olanakları çok iyi kullanan bu kesim için şöyle bir tanımlama yapılabilir:

Çok parçalı, çok boyutlu, tek hedefli!

Konuyla ilgili hemen herkesin iki elin parmaklarını aşarak sayabileceği gibi tarikat ve cemaatler bunca parçalılıklarına, zaman zaman birbirlerinin camilerine adım atmayacak kadar mesafe koymalarına karşın bir şeyi çok iyi biliyorlar:

İktidar hedefine ortak yürümek...

Tek hedef de o!

Çağdaş, laik, demokratik bir Türkiye'den yana olanların öncelikle bu kesim kadar akıllı olup, en azından hedef ortaklığını başarabilmesi gerekiyor!

Mustafa BALBAY
(Cumhuriyet Gazetesi Ankara Temsilcisi)

İbrahim, Sinan,

ODTÜ 7.Yurttaki odamda, derse gitmek için hazırlıklarımı tamamlayıp, pencereden dışarıya bir göz attım. Aralık ayına girmiştik. Henüz Ankara'nın soğuğuna alışamadığımdan; eldivenlerimi alıp çantama koyduğumda, kendi kendime "bu yıl eldivenlerimi kaybetmek istemediğimi" söylediğimi anımsıyorum. Yeni almıştım. Üzerinde Yörük desenleri olan, sıradan bir çift yün eldiven... Dışarı çıktım. Üçlü Amfi'nin önüne geldiğimde Rektörlük ile Kafeterya arasındaki alanda öğrencilerin toplandığını fark edip, oraya yöneldim. Rektörlük binasının jandarma kordonu altına alındığını görünce merakım endişeye dönüştü. Rektörlükte, yaklaşık 350 kişilik işçi adı altında alınmış, Ülkü Ocaklı oldukları söylenen bir grubun konuşlandığını biliyordum. Ne olduğunu sorduğumda, bir ses bombasının atıldığı söylendi. Binanın üst katlarına baktığımda, pencerelerde ellerinde silahlı adamların, sırtarak baktıklarını görmemle bir el bombasının üzerimize doğru geldiğini farketmem arasında, saniyeler bile geçmedi. Bombayı gören kalabalığın bir anda sağa sola dağıldığını, açılan boşluğa bombanın düştüğünü, ardından da rastgele üzerimize ateş açıldığını bugün bile tüm canlılığı ile anımsıyorum. Çiğlikler bağırmalar arasında en arkada kalmıştım. Kaçmak ve kurtulmak için koşmaya çalışıyordum. Çevremdeki her şey silikleşti. Kulağımda uğultular ve ilk kez duyduğum silah sesleri vardı. Nedense silah sesinin çok daha güçlü olacağını düşünüyordum. (Uzun yıllar sonra bile havai fişek atıldığında ya da yanımda bir balon patladığında, saklanacak yer arayacak kadar etkilendiğimi o an anlayamamıştım.)

Çevremden gelen, "yere yat, kaçma" sözlerine güvenemedim, ne kadar koşarsam o kadar çabuk kurtulurum diye, koşmaya devam ediyordum. Bana, "kurşun menziline çıktık, koşmana gerek yok" diyen ve seslendikten sonra yere düşen bir arkadaşı anımsıyorum. Sonradan anlatılanlarla bütünün parçalarını birleştirdiğimde; o kişinin İbrahim Baloğlu olduğunu düşünüyorum. Umarım belleğim beni yanıltmıyordur. Kafeterya'nın önüne geldiğimizde, arkadaşlarımızın bir kız öğrenciyi dizlerinden yaralandığı konusunda ikna etmeye çalıştığını gördüm; "iyi olduğunu, yaralanmadığını" söyleyen kız arkadaşımızın pantolonunu sıyrıldığında dizindeki yarayı görünce, bir anda nasıl bayıldığını hiç unutmadım. Çevremde onlarca yaralı vardı...

Kafeterya'nın önünde bunlar yaşanırken, bir anda etrafımızın polis panzerleri ile çevrildiğini, Rektörlük binasındaki silahlı şahısların bir minübüse binip kaçarken; peşlerinden giden öğrencilere güvenlik güçlerinin müdahale ettiklerini, o günü yaşayanlar da teyit edeceklerdir.

Yurtlara çekildik ve kızlı erkekli karışık olarak yerleştik. Her yurdun önüne, bir saldırıya karşılık kantinlerdeki mutfak tüpleri yerleştirildi. O an, sanıldığı kadar büyük bir korku hissetmediğimi anımsıyorum. Bunun cesaretle de bir ilgisi yoktu. Üniversiteye küçük bir kentten yeni gelmiş biri olarak, anlayamadığım bir soğukkanlılıkla yaşananların sessiz bir izleyicisiydim... Merak içerisinde, ölü ve yaralı sayısı ile birlikte kimliklerini öğrenmeye çalışıyorduk. Şehirden gelen öğrencilerin okulda mahsur kaldıklarını, ailelerin çocuklarından haber alabilmek için Bahçelievler'e kadar uzanan araç kuyruğu oluşturduğunu duyduk. Yurtlarda güvenliğimizin sağlanmasına destek amaçlı olarak, CHP yetkilileri ile bazı milletvekillerinin gelip, bir süre yurtların önünde nöbet tutup, güvenlik görevlileri ile görüşmeler yaptıklarını anımsıyorum.

Yavaş yavaş yaralıları hakkında da bilgiler gelmeye başladı... Kendi yurtlarımıza geçtiğimiz

de, olayı akşam televizyondan izleyeceklerini düşünüp; ailelerimize telefon ile haber vermek için uzun kuyruklar oluşturduk. Sadece birer cümle ile "ben iyiyim, merak etmeyin, bir şeyim yok" diyebiliyorduk. Odama çıktım... Eldivenimin teki yoktu... Düşürmüştüm...

Yatağıma uzandım... Hiçkırarak ağlamaya başladım... Hiçkırarak ağlayabildiğime sevindim... Yatağıma uzandığım için sevindim...

Peki, bana kurşun menziline çıktık diyen arkadaşımız kimdi? O nasıldı? O kız öğrencinin dizlerindeki kurşun delikleri derin miydi? Bombanın düştüğü yerde açılan çukur gerçekten o kadar büyük müydü?

Akşam haberlerinde televizyonda Alpaslan Türkeş, açıklamasında olayı iki sol grup arasındaki çatışma diye yorumladı!!!!

Bir kaç gün sonra kafeteryada, olay anında meydana bulunan kayıp eşyalar sergilenmeye başladı... Eldivenimin teki, üzerinden geçen ayak izleri ve küçük serçe parmağına bulaşmış bir kaç damla kan ile parçalanmış kitaplar, çantalar arasında duruyordu.

Erdal...

11 Aralık'ta İbrahim'in ölüm haberi geldi. Hayatımda ilk kez Antalya'ya yola çıkmıştım. ODTÜ'den kalkan otobüste, okumak için geldiği Üniversiteden onu tanıyan tanımayan arkadaşları hep birlikte bu kez cenazesini götürüyorlardık... O seyahat ile ilgili aklımda kalan tek görüntü, mezarlıktı. Ne Antalya'yı ne de denizi anımsamıyorum.

Aradan yıllar geçti... Okulu bitirip işe başladığımda, çalıştığım bankanın eğitim seminerleri için gittiğim İstanbul Bayramoğlu'ndaki eğitim tesisinde, Antalya Şubesi'nden gelen oda arkadaşım ODTÜ'de öğrenci iken 2 Aralık'ta yaralanıp, daha sonra hayatını kaybeden halasının oğlu'nun ölümüne nasıl gittiğini anlatıyordum.

(Geçtiğimiz yıl düzenlenen mezunlar gününde 12 yaşındaki oğluma bombanın atıldığı alanı gezdirip 2 Aralık anıtını anlatırken, oradaki 9 çubuk-

tan oluşan anıtın dokuz aylık boykotu simgelediğini, üzerinde Musa Saygı'ya (PSY83) ait olan şiirin dokuz aylık boykotun anısına yazıldığını ve biraz ilerideki makilerin de aslında bombanın açtığı çukura dikildiğini; ODTÜ'lülerin o pencelelerden bir daha öğrencilere ve Üniversiteye zarar verecek hiçbir düşüncenin, silahlarını kullanmasına izin vermediğini anlattım. Ben o gün korkuyu gece yatağıma yattığımda, yorganıma sarıldığımda yaşadım diyemedim)

Bu acı olaydan sonra, öğrenime devam etmeye başladık. Hazırlık bitmiş, bölümlerimize geçmiştik. 30 Ocak 1980'de, Matematikteki dersime girmek üzere iken, Hazırlıktan tanıdığım Sinan ile karşılaştım. Elektrik Mühendisliği'nde okuduğundan, Hazırlıktan sonra çok uzun süre görüşmemiştik. Selamlaştık ve amfinin önündeki radyatörün üzerine oturup çay içtik. İçerden yeni çıkmıştı. Saçları bu yüzden çok kısa kesilmişti. Evlerinin bulunduğu sokakta, okul servisinden inip eve giderken, az önce duvara yazı yazan gruptan olduğu iddiası ile gözaltına alınmıştı. Bu nedenle üç aydır okula gelemediğini söyledi. Birbirimize iyi dersler dileyip ayrıldık. Akşam Sinan adlı bir öğrencinin Aşağı Ayrancı'da öldürüldüğü haberi yurtlara geldi. İlk başlarda başka bir Sinan olduğunu düşündüm. Açıkçası öğleyin görüştüğüm Sinan'ın ölmüş olabileceği hiç aklıma gelmiyordu. Öldürülen kişi yine duvara yazı yazdığı gerekçesi ile vurulmuştu. Oysa benim tanıdığım Sinan, bu gerekçe ile üç ay gözaltına alınmıştı, vurulmamıştı ki. Ama gecenin ilerleyen saatlerinde olayın tüm ayrıntıları da

**"Bir an duruşu gibi
Ömrün gidişi gibi
Veda ederken
Aşk ateşi gibi söner iç çekişler
Amman amman yandım aman
Acı yüzler"**

Aysel Gürel

Bu şiir, Erdal Eren için yazılmıştır.

netleşmeye başladı. Öldürülen Sinan Suner'di. MHP'li Bakan koruması tarafından vurularak öldürülmüştü. Yaralı olarak arabaya alınmış ve uzun süre arabada dolaştırılıp kan kaybından ölmek üzere iken, Hacettepe Hastanesi'nin acil servisinin kapısına adeta atılmıştı. Benim için yine inanmadığım bir erken ölüm.

Ertesi gün, Ankara'da yapılan protesto gösterisi ise, genç bir lisenin idamına giden süreci başlatacaktı. Erdal Eren, bu gösteri sırasında bir eri öldürdüğü gerekçesi ile tutuklandı. Ardından, üzerine şiirler, şarkılar yazılan ve bir dönemin haksızlıklarının simgesi haline gelen idam cezasının yaşandığı süreçten bana kalan, bir kaç saat önce içilen çayın buruk tadı ve "Ne zamandır görüşemiyoruz, nasılsın?" "Hayırdır, yoksa içerden yeni mi çıktın? Saçların neden bu kadar kısa?" sorularıyla...

Oğlunun ölümünü protesto eden bir gencin ölme gittiği süreçte, Sinan'ın annesini düşünmüştür... Bir de Erdal'ın annesini... İki erken ölüm ve iki anne... Her ikisi de kendi acılarıyla birbirlerinin acılarını birleştirdiler... Hep merak etmişimdir, hiç bir araya gelip, birbirini hiç tanımayan oğullarının çocukluklarını, anne diyerek koşup boyunlarına sarılmalarını anlattılar mı acaba? Onların en sevdikleri yemekleri bir daha pişirip sofraya koyabildiler mi? Biri Ocak'ta diğeri Aralık'ta kaybedilen evlatlarını düşünüp, her seferinde yeni bir yılı karşılamak için hüzününü anlatabildiler mi?

İlkiç KUCUR TAŞDELEN (SOC'83)

1980'LERDEN BUGÜNE: KÜRESEL SÜREÇ VE TÜRKİYE EKONOMİSİ

Son iki üç aydır Dünyayı etkileyen ekonomik kriz "liberal ekonomi" ile ilgili sistem tartışmalarını ve son 20-30 yıldır bahsi bile bir günah addedilen "devlet müdahalesi" konusunu yeniden gündeme taşıdı.

Tarih boyunca, Dünya coğrafyasının bir kısmını veya bütünü etkileyen değişim süreçlerinin belirleyicileri teknolojik üstünlük ve bunun türevleri olarak askeri ve ekonomik dinamiklerdir.

Örneğin, 19. Yüzyıl başlarındaki İngiliz "Sanayi Devrimi", feodal yapıların ve sınıfların tasfiyesi, pazar için gerekli "uluslaşma süreçlerinin hızlanması, deniz aşırı pazarlar için askeri müdahalelerle birlikte "serbest pazar", "Klasik Liberal" doktrinin egemenliğini de getirmişti. Yükseliş dönemlerinde mutlak doğru addedilen "liberalizm", her krizde yerini "devletin gerekliliğine" bırakmış olsa da "tarih" unutulduğu veya bilinmediği için 1980'lerde de ona yine "ebedi" bir doğru mertebesi verilmişti. (Bakınız Francis Fukuyama'nın Tarih'in Sonu ve Son İnsan kitabı)

Kavramlar bağlamında 1980 sonrasında bir gezinti

Ulusal egemenlik kavramı yakın zamanlara kadar bir eşitlik ve karşılıklık esasları içinde tanımlanmaktayken, yeni düzende tek kutuplu bir dünya siyasetinin çizdiği ve sınırlarını belirlediği bir "küresel egemenlik" alanının alt unsurları olarak yer almaktadır.

Ulusal ekonomiler ve siyasetlerin hareket alanı daralmış ve IMF, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü ve benzeri örgütler iç siyaseti de yetkisiz kılacak programlarla belirleyici olmaya başlamıştır.

Dolayısıyla iç ve dış siyasetin belirlenmesi ve uygulanmasında uluslararası güç dengeleri ve "küresel" politikalar, devletin "ulusa" ve ekonomik alanını da belirlemeye başlamışlardı.

Hareket alanı daralan ve ulusal ekonomi politikalarında etkisizleşen "devlet" in geleneksel meşruiyet kaynağı sadece edilgen ve gelişmekte olan ülkelerde değil, hegemonyanın kaynağı olan ülkelerde bile sorgulanmaya başlanmıştı. Artık ne "Burjuvazi"ye yönetme hakkını veren bir "sözleşme"ye, ne de emekçiler ve orta sınıfların hakkını gözeten "sosyal devlet" kavramına dayanabilecek bir "meşruiyet" kalmamıştı.

Devletin küçülmesi ve etkisizleşmesi bir yandan da yararların ve hizmetlerin dağıtılmasına olanak sağlayan ekonomik güçten kaynaklanan geleneksel siyasal iktidarın meşruiyetini elinden almıştır. Ancak bu süreç, bir yandan siyasi yozlaşmanın araçlarını ortadan kaldırırken, diğer taraftan da meşru siyaset çerçevesinde uygulama olanağı kalmayan "hak ve çıkar dağıtma" fonksiyonlarını yasa dışı çıkar gruplarının yürütmesini önlememiştir.

Yukarıdaki nedenlerle siyaset popülist söylem ve uygulama araçlarını kaybedip tabandan uzaklaştıkça, paradoksal olarak da "sorumsuzlaşmakta" ve bu yüzden de parlamenter demokrasilerin yeniden yapılanması gündeme gelmektedir. Türkiye'de yaşanan siyasi partiler ve hükümet sorunları ve krizlerini de bu süreçle açıklayabiliriz.

Ağırlıklı olarak 1980'lerden sonra sermayenin küreselleşmesi çokuluslu şirketlere giderek uluslar üstü nitelik kazandırmış ve ulusal politikaları etkisizleştirerek denetimlerine sokmuştur. Devlet kaynakları, hem uluslararası sermaye hareketleri hem de kamu giderlerini sınırlamak amacıyla uygulanan "özelleştirmeler" sonucu zayıflamış ve devletlerin iç ve dış borç yükleri artmaya başlamıştır.

Finansal pazarlar da bu gelişmelerle devletlerin kontrolünden çıkmış ve ulusal ekonomiler küresel gelişmeler ve finansal pazarların dalgalanmalarına bağımlı hale gelmiştir. Daha önceleri de olduğu gibi bugün de Amerikan ekonomisinin krizinden başlayan ve Türkiye'yi de etkileyen kriz bir yönüyle de bu olgunun sonucudur.

Kaynakların sınırları ve dengesiz dağılımı ülkelerin gelecekteki konumlarında belirleyici bir etken olmaya başlamıştır. 11 Eylül 2001 terör olayını bahane eden Amerika'nın Irak'a müdahalesi de bu bağlamda düşünülmelidir. Enerji kaynaklarına olan talebin önümüzdeki dönemde daha da artması beklenmektedir. Geleceğin bloklaşmaları ve askeri dengeleri de kaçınılmaz olarak bu kısıtlarla oluşacaktır.

Bölgeler ve ülkeler arasındaki gelişme dengesizlikleri, gelecekteki küresel siyasal gelişmeleri de öngörülmez hale getirmektedir.

Türkiye de jeopolitik konumu itibarıyla gerilim odaklarının merkezinde yer almaktadır. Bu bakımdan stratejik planlamaların ve geleceğe dönük yatırımların önemi de artmıştır. Alternatif kaynaklar üzerinde etkin çalışmalar yapmak ve mevcut kaynakların kullanımı konusunda optimum kararlar almak, iç ve dış siyasetin kaçınılmaz unsurları olmuştur.

1980'ler sonrası gelişen küreselleşme ile birlikte iletişim ve kültür alanında yaşanan kimlik sorunları da ön plana çıkmıştır. "Pazar" güçlerinin belirlediği yeni "tüketici" kimliği, geleneksel kültürel öğeleri ve değerleri yetersiz ve kapsayıcı kılmış ve "küresel" ile "ulusal-yerel" arasında gerilim kaynağı olmuştur.

Bu süreçte bilginin evrenselleşmesi, denetlenememesi ve ulusal alanı etkisi altına alması veya yok etmesine karşı yerel olanın kültürel olarak direnmesi ile ortaya çıkan köktenci ve kapalı savunma mekanizmaları demokrasileri de sorunlu hale getirmiştir. Kültür ikilemi ve marjinal, tepkisel kültürlerin ortaya çıkması, resmi politikalar ile popüler kültür arasında gerilim kaynağı olmuştur.

Türkiye Küreselleşmenin Neresinde?

1970 sonlarına kadar duvarların altına saklanarak merdaneli Arçelikler ve Anadolularla yetinip dışarıya sadece tarım ürünleri ve hammadde satabilen bir Türkiye için, 1980 yılının 24 Ocak kararları ile getirilen radikal değişiklikler ve 1995 yılında AB ile yapılan Gümruk Birliği Antlaşması dönüm noktası oldu.

Devletin şefkatli kollarında alışılan rahat bozulunca ayakta kalabilmek için "küresel" koşullar ile rekabet edebilmek yani "küreselleşmek" gerekiyordu.

Bu sürecin getirdiği kazanımlar tartışılmalı bazı gerçekleri görebilmemiz lazım. Örneğin, 1979 yılında 2,3 milyar dolar olan ihracat, 1990 yılına gelindiğinde 12,9 milyar dolara yükseldi ve mamul maddelerin payı yüzde 30'lardan yüzde 80'lere ulaştı. Dünya ekonomi sıralamalarında da 35'lerden 17'lere gelindi.

Türkiye'nin güncel sorunlarının yanı sıra nedeni sayıların gerçekleri karşısında zayıf kalan bir tepki olarak ortaya çıkan "AB'ye Küreselleşmeye Hayır" yaklaşımları da geleceğe yönelik tutarlı ve kararlı bir politika belirlenmesini zorlaştırmaktadır.

Yine de ekonomik ve siyasal konularda küreselleşme uyumlu söylemlere rağmen egemen kültürün ve karar mekanizmalarının bu uyuma hazır olmadığı gözlenmektedir.

Türkiye gibi katılımcı demokratik kültürün gelişmediği ülkelerde egemen siyasal hiyerarşilerin denetleyemedikleri oluşumlara karşı şüphe ve baskı politikalarıyla yaklaşımları, tabandan gelebilecek yeniden yapılanmalara da olanak tanımamaktadır.

Yerelin "demokratik temsiliyet" açısından güçlendirilmesi, merkezi devletin de "verimlilik" için küçültülmesi Türkiye'nin tarihsel ve toplumsal yapısından kaynaklanan sorunları nedeniyle gerçekleştirememiştir.

Ülke içi gelir dağılımı bakımından hem gelir dilimleri arasındaki aşırı dengesizlik hem de bölgeler arasındaki kalkınma farklılıkları, Türkiye'nin gelecekte sağlıklı gelişmesinin önünde acilen çözülmesi gereken bir sorun olarak durmaktadır.

Söylemde kalan pek çok şeyi eyleme geçirebilecek bir yapılanmaya ve bunun gerçekleştirilebilmesi için bir toplumsal konsensüse ihtiyaç duyulmaktadır.

Türkiye'nin işi kolay değil!

Prof. Dr. Erdal YAVUZ
(ODTÜ İktisat Bölümü eski öğretim üyesi,
Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Müdürü, Stratejik Araştırmalar Merkezi Müdürü)

MEDYA İÇİN BİR MİLAT

1980 Türkiye'nin toplumsal siyasal tarihinde pek çok alanda bir milat oldu. Analizler, "80 öncesi - '80 sonrası" diye başlar oldu. Bu milad, medya açısından da geçerlidir; üstelik küresel anlamda. 1980, Türkiye ile birlikte, dünya genelinde de medyada önemli yapısal dönüşümlerin yaşanmaya başlandığı bir tarih oldu. O yıllardan itibaren, medya sahiplik yapısı küresel düzeyde bir dönüşüm geçirerek, geleneksel gazete sahipleri yerlerini, asıl işleri gazetecilikten başka herşey olan dev korporasyonlara bıraktılar. Bir yandan kimya sanayinde, silah sanayinde, bankacılık ve otomotiv sektöründe, vb. faaliyet gösteren dev holdingler, öte yandan ve aynı zamanda, medya alanı-

na da girip iletişim faaliyetlerinin kontrollerini ele geçirdiler.

1980'den günümüze yaşanan önemli bir gelişme de, medya sahipliği alanındaki muazzam yoğunlaşma, medyanın hızla belli ellerde toplanması oldu. Prof. Dr. Ben Bagdikian, dünya ölçeği için de örnek teşkil edebilecek şekilde, 80'lerin başında ABD'de büyük bir otelin salonunu dolduracak kadar çok ve farklı medya patronu olduğunu saptarken, 2000'lerin ortasında medya patronlarının sayısının, bir telefon kulübesine sığacak kadar azalarak beşe kadar indiğini yazar (The Big 5). 1980'den bugüne, Türkiye'de de benzer bir yoğunlaşma yaşan-

mış, medya birkaç holdingin elinde toplanmıştır.

Brezilya örneğini inceleyerek başarılı ve başarısız askeri darbeleri karşılaştıran Alfred Stephan, askeri darbelerin başarılı olabilmesi için sivil siyasi elitlerin de önceki hükümetin meşruiyetini onaylamayıp, ordunun hükümeti devirmesine onay vermesi gerektiğini savlar. Araştırması da büyük ölçüde bu savını doğrular.

Araştırmalar göstermektedir ki; bir askeri darbenin başarısı, medya tarafından onaylanıp onaylanmamasıyla yakından ilgilidir. Ordular, kamu desteğinin, hem başarılı bir askeri darbe için, hem de iktidarda kalabilmek için önemli

bir belirleyici olduğunun farkındadırlar. Bu destek de büyük ölçüde medya üzerinden sağlanır. Askerler, darbe gerekçelerini ve resmi söylemlerini kamuya medya yoluyla ulaştırırlar. Bizim 12 Eylül deneyimimiz de pek çok Latin Amerika ülkesinde saptanan bu gerçeği destekler niteliktedir.

Türkiye'de gazete sahipleri ve yöneticileri, 12 Eylül cuntasının dayattığı sınırlara hiç karşı çıkmadılar. Kendi varlık temelleri olan demokrasiyi savunma adına bir şey yapmadılar. Tersine askerlerin çizdiği çerçeve içinde kalıp, onların politikalarına destek veren bir tavır izlediler.

Oysa, hemen yanı başımızdaki Yunanistan'da, cuntaya karşı bambaşka bir tavır da alınabileceğinin örnekleri verilmişti. Albaylar Cuntası'na karşı çıkmak için yeraltına inen, yurtdışına çıkıp oradan cunta karşıtı mücadele yürüten editörler oldu. Cuntayı protesto için sahibi olduğu gazeteyi kapatan, üstelik sağcı, medya patronu Helen Vlahu vardı Yunanistan'da. Bizde bunların hiçbirini yapmadı gazeteciler.

1980 cunta yönetimi sırasında, Türk gazetecilerin nasıl davradıklarına ilişkin pek çok öykü anlatılır. Bunlardan biri, vatandaşları demokratik hakların çoğundan mahrum eden 1982 Anayasasının referandumuna sunulması sırasında yaşanmıştır. Gazetecilerin oturduğu bir site de hemen referandum öncesi bir toplantı yapılır. Site sakini gazeteciler, referandumda nasıl oy kullanacaklarını tartışırlar. "Hepimiz 'Hayır' oyu verirsek çok dikkat çekeriz, iğimizden birkaçı 'Evet' oyu versin" kararı alınır. Oylama biter, sandıklar açılır, oylar sayılır. Görülür ki; o sitede oturan gazetecilerin ezici çoğunluğu cuntanın anti-demokratik anayasasına "Evet" demiştir!

12 Eylül döneminde, ana akım medyasının "büyük" gazeteleri ülkenin değişik bölgelerinde sıkı yönetim komutanları tarafından sansür edilip toplatılmalarına karşın, toptan bir kapatma yaptırımı ile hiç karşılaşmadılar. Kuşkusuz bu, cunta ile uyumlu bir yayın çizgisi izlemelerinin sonucuydu. 12 Eylül öncesi çıkan onlarca gazeteden yalnızca iki sol gazete; Demokrat ve Aydınlık kapatıldı cunta tarafından.

İlginçtir, askeri yönetime karşı hiç tavır almayan, ses çıkarmayan genel yayın yönetmenlerinin, köşe yazarlarının hemen hepsi sonraki yıllarda hızlı demokrat kesildiler. Oysa, askeri yönetim boyunca sansür uygulamalarıyla karşılaşmış, haber içeriklerinin subaylar tarafından dikte edildiği günlerden geçmiş, yolsuzluk ve işkence olaylarına bulaşan yöneticilerle ilgili bil-

giler edinmiş ancak hiç birini haberleştirememişlerdi. Görevlerinin kamu adına ülkeyi yönetenleri denetlemek olduğunu bir an olsun akıllarına getirmemişlerdi. Akıllarına getirdilerse de, bunun somut yansımaları hiç görülmedi. Darbenin lideri Kenan Evren, daha sonra yazdığı anılarında, basın o günlerde kendilerini nasıl alkışladığını, ancak iktidarı bıraktıklarında acımasızca eleştirmeye başladıklarını söyleyip yakınmıştı.

Türk basınının iki duayen ismi; Nezhir Demirkent ve Metin Toker de 1980'i milat olarak görüp; 80 sonrası gelişmelerden yakınanlardır. Demirkent, "Hükümet yetkilileriyle dostluklar eskiden övünülecek şeyler değilken, 80 sonrası gazeteciler için prestij nedeni sayılmaya başlanmış ve bu tür ilişkiler yüzünden politikacıların ettiği her söz önemli sayılmaya başlanmıştır." derken,

Toker de gazeteciliğe başladığı yıllarda insanlar gazetelerin yazdığının doğru olduğuna inanırken, 80 sonrası haberde ilginçlik unsurunun öne çıkarılmasıyla, "Gazete yazıyorsa yalandır." diye düşünölmeye başladığını aktarır.

1980 askeri darbesini takip eden yıllarda Türkiye, büyük ölçüde IMF politikaları izlenerek, dünya kapitalist sistemine artan ölçüde entegre oldu. Bu arada, iletişim alanında devasa yatırımlar yapıldı. '80 sonrasında "büyük transformasyonu" medya sahipliği açısından da yapısal bir dönüşüme yol açtı. Dünya genelinde de olduğu gibi, asıl işi gazetecilik olan geleneksel medya sahipleri sektörden silinirken, asıl işleri gazetecilikten başka her şey olan dev holdingler medya alanını ele geçirdiler.

Yeni patronların ilk işi sendikal örgütlenmeye savaş açmak ve çalışanlarını sendikadan uzak tutmak için her türlü yaptırımı kullanmak oldu.

Medya ortamına hakim olan ticarileşme ve tekelleşme eğilimi, 12 Eylül'ün örgütlenme düşmanı anlayışıyla da birleşerek, gazetecilerin sendikal örgütlenmelerine dönük bir taarruza yol açtı. 90'ların başında Milliyet'i alan Aydın Doğan çalışanları birer birer çağırarak sendikadan ayrılmalarını istedi. Gazeteciler ya sendikadan istifa mektubu imzalamaya ya da işi bırakmaya zorlandılar. İlk gün hiçbir sendika üyesi istifa etmedi. İkinci gün istifa etmeyenlerin tümü işten atıldı. Bunun üzerine herkes istifa dilekçelerini imzalamaya başladı. Gazeteye noter getirildi ve gazeteciler noter önünde kuyruk olarak sendikalarından ayrıldılar. Aynı patron daha sonra Hürriyet'i de aldı ve benzer sendikasılaştırma süreci bu kez Hürriyet'te yaşandı.

Türkiye gazetecileri, 12 Eylül sonrası dönemde sendikal örgütlenmelerine vurulan darbenin etkilerini bugün hala yaşıyorlar. Şimdilerde, Anadolu Ajansı dışında hiçbir medya kuruluşunda sendikanın varlığından söz etmek mümkün değil.

12 Eylül'le başlayan süreç, sendikaları gazetelerden kovarken, emekçileri de gazete sayfalarından kovdu. '80 öncesi hemen her gazetede işçi-sendika sayfaları, bu alanda uzmanlaşmış muhabirler vardı. Bu sayfalar ve gazetelerin işçi-sendika bölümleri zamanla daralarak yok oldu.

Sabancı Holding'in şirket haberlerine yer veren dergisi, HABERSA'nın 2000 yılı medya değerlendirmesi, 80 sonrası süreçte emekçilerin medyadan nasıl silindiklerini görmek açısından çarpıcı bir veri sunar. 2000 yılı içinde; Sabancı ailesi, şirketleri ve Sakıp Sabancı ile ilgili toplam 10 bin 960 haber yer almıştır medyada. Üstelik, "olumsuz" olarak nitelenebilecek 1184 haber bu sayıya dahil değildir. Yalnızca bir büyük holdinge ait 12 binin üzerinde haber çıkan, yılda ülkenin DİSK, TÜRK-İŞ ve HAK-İŞ gibi sendikaları ile ilgili haberlerin sayısı iki elin parmaklarını geçmemektedir.

İşte 12 Eylül'ün bıraktığı miras: Birkaç elde toplanmış, içinde işçi ve emekçiye dair birşey olmayan, örgütlenme karşıtı, hamaset damarı güçlü bilgilendirme damarı zayıf bir medya.

Doç. Dr. L. Doğan TILIÇ (SOC'85)
(ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Medya ve Kültürel Çalışmalar Programı Öğretim Üyesi)

1980-SONRASI TÜRKİYE'DE VE ÇEVRESİNDE TOPLUMSAL HAREKETLİLİK: YENİ SINIR ÖTESİ GÖÇLER

2023 yılında, yüzüncü kuruluş yılını kutlayacak olan Türkiye Cumhuriyeti, 21.Yüzyılın başında kendi modernleşme tarihinin, çok önemli bir dönemecinden geçmektedir. Küreselleşme süreciyle birlikte, dünyanın her köşesi ile her geçen gün biraz daha bütünleşen, yeni küresel güçlerin hegemonik kaskasında; demokratik ve liberal değerlere dayalı

hareketleri, 2000'li yıllara gelindiğinde, yurt dışında yaşayan Türkiye kaynaklı göçmenlerin dağılımını şu şekilde şekillendirmiştir: Avrupa'da 2.700.000 üzerinde Türk vatandaşı (ayrıca buldukları ülkelerin vatandaşlıklarını almış yaklaşık 800.000 Türkiye kökenli göçmen), Arap ülkelerinde sayıları 100.000'i bulan işçiler, Avustralya'da Türkiye'den gitmiş 60.000 yerle-

rin birleşmesi ya da evlilik göçleri sıklıkla yaşanan göç durumudur. Ancak 1980 sonrasında Türkiye'den Avrupa'ya göç edenlerin beşte ikisinden fazlasını (yaklaşık 700.000) sığınmacılar oluşturmuştur. 1980 Eylül'ünde oluşan askerî rejim sonrasındaki ilk beş yıl içinde, yaklaşık 50.000 kişinin sığınmacı olarak Avrupa ülkelerine gitmek zorunda kaldıkları ve bunların

yoğun bir ekonomik, toplumsal ve siyasal dönüşüm sürecini yaşayan Türkiye'nin, 1980 sonrasında yeni sınır ötesi göç hareketleri ile yüzleşmesi kaçınılmazdı. Bu sürecin en belirgin özelliği Türkiye'nin yalnızca göç-veren bir ülke olmaması, aynı zamanda göç-alan bir ülke kimliğine de bürünmesidir. Türkiye'yi etkileyen diğer belirleyici özellik ise, içe ve dışa yönelen göç hareketlerinin, bir yandan "ekonomik", diğer yandan ise "siyasal" boyutlarıyla ortaya çıkmalarıdır.

1961 yılında sınırlı sayıda işçinin Batı Avrupa ülkelerine göçü ile başlayıp, giderek farklı coğrafyaları içerecek şekilde, nicelik bakımından da genişleyen Türkiye kökenli uluslararası göç

şik göçmen ve Sovyetler Birliği'nin çöküşü sonrasında ortaya çıkan bazı ülkelerde, 75.000'den fazla işçi. Ayrıca, 250.000'den fazla Türkiye kökenli göçmen, Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'da yaşamaktadırlar.

Batı Avrupa'ya yönelen düzenli işgücü göçü 1970'li yılların ortalarında, Avrupa'daki ekonomik durgunluk nedeniyle resmi olarak sonlandırılrsa da, Türkiye'den yurtdışına olan göç bitmemiştir. Kuşkusuz, 1980 sonrasında, Türkiye'den Avrupa'ya göçün önemli bir kısmını aile birleşimi temelinde gerçekleşen göç hareketleri oluşturmaktadır. Yurtdışında yaşayan Türk işçiler, ailelerini daimi oturma izni veya aile birleşmesi gibi yollarla yanlarına almışlardır. Eşle-

önemli bir kısmının mülteci olarak, bu ülkelerde yaşadıkları bilinmektedir. 1980'lerden itibaren sayıları giderek artan sığınmacıların önemli bir kısmının da, Kürt kökenli Türk vatandaşları olduğu tahmin edilmektedir. Ancak sığınma talebinde bulunanların hepsinin 1951 Cenevre Sözleşmesi koşullarına uygun mülteciler olmadıkları açıktır. Avrupa'nın kısıtlayıcı göç politikaları, sığınma talebinde bulunmayı ekonomik amaçlı göç edenler için de bir göç edebilme stratejisine çevirmiştir. 1980-1995 yılları arasındaki dönemde, Türkiye'den Batı Avrupa ülkelere yaklaşık 400.000 dolaylarında sığınmacı gitmiştir. 1980'li yılların sonu ve 1990'ların başlarında, sığınmacı sayısında çok net bir artış

görülmektedir. Batı Avrupa ülkelerinin resmi kayıtlarında, sığınmacı olarak nitelendirilen Türk vatandaşlarının ortalama yıllık sayısı 1980'lerin başında 10.000 iken, bu rakam 1980'lerin sonunda 50.000'e ulaşmıştır. Türkiye'den göç eden sığınmacı sayısında son yıllarda düşüş kaydedilse de, yakın zamandaki Birleşmiş Milletler verileri, sığınmacı sayısının hala yüksek oranlarda seyrettiğini göstermektedir. 1990'lı yılların sonunda yıllık sığınmacı miktarı 35.000 olarak kaydedilmiştir. Bu rakam 2000'li yılların başında, 15.000 seviyelerine inmiştir. Özet olarak, 1980'lerin başından itibaren Türkiye Avrupa ülkelerine giderek artan sayılda sığınmacı/mülteci göçü üreten bir ülke konumundadır. Son yirmi yıl içinde Türkiye'den Avrupa ülkelerine göç eden her beş kişiden ikisini sığınmacılar oluşturmuştur.

şası sürecinde Türkiye'ye yönelen uluslararası göç hareketlerini, ağırlıklı olarak çevre ülkelerde yaşayan etnik Türklerin göçü oluşturmuştur.

Erken Cumhuriyet döneminden farklı olarak, son yıllarda Türkiye, çok çeşitli ülkelerden çeşitli etnik ve dinsel kökenlere sahip ve farklı amaçlarla gelen göçmen gruplarının akımlarına sahne olmuştur. Türkiye'ye 'yabancı' olarak nitelendirilebilecek kişilerin kitle halinde gelişi ile bu göç akımları, Türkiye'nin uluslararası göç rejimindeki konumunu değiştirmiş, bir anlamda Türkiye'nin önceleri sadece 'göç veren' bir ülke olarak bilinen tekli konumuna artık 'göç alan' bir ülke olma durumunu da katarak ikili bir konum meydana getirmiştir. Şöyle ki, 1980'li yılların başından itibaren özellikle Türkiye'nin sınır komşusu ol-

"kaçak" göçmenin geldiği tahmin edilmektedir. Şüphesiz, Türkiye'ye yönelen göç yalnızca yukarıda bahsedilen göçmen gruplarından ibaret değildir. Özellikle küreselleşmenin ve liberal ekonomik gelişmelerin ürünü olarak mesleklerinde uzman yabancı ülke vatandaşlarının ülkede iş bulması ya da emeklilik göçü olarak anılan göç çerçevesinde yabancılara Türkiye'de oturma ve çalışma izni edinmesi sıklıkla rastlanan durumlardır. Türkiye'de oturma izni ile bulunan yabancılara sayısı son on yıl içinde yıllık 150.000 civarındadır.

Öyle görünüyor ki; 1980 sonrası Türkiye ve çevresindeki coğrafyalarda toplumsal hareketliliğin uluslararası göç şeklinde ortaya çıkışının arkasındaki temel etkenler, ekonominin dışında, belki ondan daha önemli olarak

Türkiye'nin dahil olduğu uluslararası göç rejimleri içinde, bilinen en belirgin konumu daha çok, çeşitli Batı Avrupa ülkelerine gerçekleşen işçi ve sığınmacı göçü hareketlerinden yola çıkılarak 'göç veren' ülke olarak tanımlansa da, son yıllarda ülkeye büyük yoğunlukta yönelen göç hareketleri, Türkiye'yi aynı zamanda 'göç alan' bir ülke konumuna taşımıştır. Aslında, Türkiye'ye yönelen göç dalgaları yeni bir olgu değildir. Cumhuriyetin ilk yıllarından bu yana, ülkeye dışarıdan gelen göç akımları varlığını korumuştur. Ancak, bu erken dönemin göç pratikleri, doğası ve büyüklüğü bakımından, son yıllarda gözlemlenen göç pratiklerinden çok farklı bir seyir izlemiştir. Ulus devletin in-

duğu ülkelerden veya diğer yakın ülkelerden Türkiye'ye gerçekleşen uluslararası göç hareketleri, sığınmacı, mülteci, transit göçmen ve kaçak işçi gibi çok çeşitli göç hareketlerini kapsamaktadır. Örneğin, çocuk ya da yaşlı bakımı için Moldova'dan Türkiye'ye gelen kadınlar, kendi ülkeleri ile Türkiye arasında gidiş-gelişler yapmaktadırlar. Pakistan, Afganistan, yada İran ve Irak gibi ülkelerden gelen göçmenler Avrupa ülkelerine gitmek için Türkiye'yi bir geçiş ülkesi olarak kullanmaktadırlar yada bazı İran ve Iraklılar Türkiye'den sığınma istemektedirler. Son on yıl göz önüne alındığında, verdiğimiz örnekler temelinde, Türkiye'ye yılda 50.000'in üzerinde

askeri rejimlerin ortaya çıkışı, komünizm gibi rejimlerin çöküşü, kimlik ve din temelli çatışmalar ve savaşlar ile yabancı ülkelerin bölgeye siyasi ve askeri müdahaleleri gibi siyasi olgu ve süreçler olmuştur. Sonuç olarak; Türkiye'nin 1980'li yıllarla başlayarak bugün, birbirlerinden farklı göç yollarının ve göçmen hayatlarının iç içe girdiği bir ülke olarak yeni bir kimlik ve farklı bir konum edindiği açıktır.

Prof. Dr. Ahmet İÇDUYGU (SOC'88)
Koç Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi ve Göç Araştırmaları Programı Direktörü

"HAYATA DÖNÜŞ"ÜN 8. YILINDA YARGI VE HAPİSHANELER

650 bin diye telaffuz edilen ancak gerçekte çok daha fazla olduğu sanılan gözaltı sayısı, açılan 200 binden fazla dava, örgüt üyesi olmakla suçlanan yaklaşık 100 bin kişi, 500'den fazla idam cezası... Yurttaşlıktan çıkarılan 14 bin, iltica eden 30 bin kişi... Sadece cezaevlerinde yaşamlarını yitiren 300'e yakın insanımız...

Uluslararası Af Örgütü tarafından hazırlanan 3 Ekim 1986 tarihli "*Türkiye'de Siyasal Suçluların Adil Olmayan Yargılanması*" başlıklı raporda, askeri mahkemelerde yargılanıp ceza alan kişilerin sayısının 61 binden fazla olduğu söyleniyordu. Dile kolay geliyor...

Diyarbakır, Mamak, Metris...

Direnişler, açlık grevleri, ölüm oruçları...

İşkenceler, işkenceler ve yine işkenceler... Ya da 12 Eylül...

1984 yılında artık cumhurbaşkanı da olan Kenan Evren'in yaptığı konuşmalardan birinde söylediği "*Asmayalım da besleyelim mi?*" sözü 12 Eylül'ün bütün karakteristiğini açıklamaya yetiyordu aslında. İdam edilenlerin sayısı 50'yi bulurken "beslenenler" için E-tipi cezaevleri inşa edilmiş, diğer hapisaneler de işkence merkezlerine dönüştürülmüştü. Bu cezaevleri tam bir askeri disiplinle, faşizmin en çıplak yüzüyle yönetilmeye başlanmıştı. Bir yandan "karıştır-barıştır" türü yöntemlerle sağcı-solcu tutukluları aynı koşullarda toplama işkencesi, bir yandan eli kanlı faşistlerin birer birer cezaevlerinden ka-

çırılması... Bir yandan sağ-sol kavgasını önleme demagojisi, diğer yandan sağın en baskıcı yöntemlerini kullanarak sol'a yüklenilmesi...

"*Koşuş kalk!*" naralarıyla zifiri karanlıklarda uyandırılan tutuklular, yataklarını "*jilet*" gibi yapmadıkları için, karşılarındaki er'e "*komutanım*" diye hitap etmedikleri için, sayımlarda sıra sayılarını yüksek sesle haykırmadıkları için, marşları ezberlemedikleri için vb. akla gelebilecek herhangi bir nedenden dolayı kıyasıya dayak yiyorlardı. Dayak ve işkence, tutukluları dize getirmek için kullanılan ilk yöntemdi ama son değildi. Bir diğer yöntem ise Tek Tip Elbise uygulaması idi. (Kuşkusuz adli tutuklular da 12 Eylül koşullarında cezaevinde olmanın bütün ağırlığını omuzlarında hissetmişlerdi ama faşizmin cezaevlerinde sindirmek istediği asıl kitle elbette ki siyasi tutuklulardı.)

1984 yılı Ocak ayında Metris Cezaevi'nde yapılan bir operasyonda, koşullarda giyecek namına ne varsa toplanmış ve tutuklular, idare tarafından dağıtılan tek tip elbiseleri giymeye zorlanmıştı. Bu operasyona tutuklular, ölüm orucu ile yanıt vermişler ve dört tutuklu ölüm orucu sonrası hayatını kaybetmişti.

12 Eylül'ün getirdiği sivil olmayan yaşamın adı sıkıyönetimdi. Askerin sözü esastı ve devlet yönetimindeki tüm organlara askeri üyeler yerleştirilmişti. Yargı mekanizması da doğal olarak

en "sıkı" yönetilmesi gereken yerlerden biriydi ve yargılama görevi askeri hakimlerin görevlendirildiği sıkıyönetim mahkemelerine verilmişti.

Darbenin başladığı 12 Eylül 1980 sabah saatlerinde ilan edilen sıkıyönetim, askerlerin otoriteyi tam olarak ele geçirdiklerine kanaat getirdikleri noktada yavaş yavaş kaldırılmaya başlandı. O kanaate Ankara'da 1985 yılında, Diyarbakır'da 1987 yılında varıldı...

Ne var ki yargı alanında sıkıyönetim mahkemelerinin "açığını" kapatacak dolgu belliydi. Devlet Güvenlik Mahkemeleri (DGM'ler)... Uzun yıllar boyunca sadece ülke içindeki demokratik kuruluşların değil uluslararası sivil toplum örgütlerinin, Avrupa Birliği'nin sık sık eleştirdiği Devlet Güvenlik Mahkemeleri kısa bir süre öncesine kadar varlığını sürdürdü.

2000 yılına kadar bir askeri hakim bulundurulmuş DGM'lerin, 2002 yılında Avrupa Birliği'nin de dayatmalarıyla varlıklarına son verildi. Öte yandan DGM'lerin yaptığı işleri yürütecek mahkeme kurulması ihmal edilmedi ve kapatılan her DGM'nin yerine sadece onların baktığı davalarda uzmanlaşmış birer ağır ceza mahkemesi eklendi.

O DGM'ler ise, özellikle 1990'lı yıllar boyunca kendilerinden beklenen görevi fazlasıyla yerine getirmişler ve cezaevlerini siyasi tutuklularla doldurmuşlardı. Bunun en doğal sonuçlarından biri hiç kuşkusuz sık sık gündeme gelecek "cezaevi isyanları"ydı. Bu süreç aynı zamanda hücre tipi cezaevine geçiş süreciydi ve birbiri ardına yapılan "hazırlık" operasyonlarında çok sayıda tutuklu katledilirken yüzlercesi de yaralanacak, sakat kalacaktı.

Eylül 1995'te İzmir Buca Cezaevi'ne özel timler tarafından yapılan operasyonda 3 tutuklu öldürülmüş, elliye yakın tutuklu yaralanmıştı.

Ocak 1996'da İstanbul Ümraniye Özel Tip Cezaevi'ne yapılan operasyonda dört tutuklu öldürülmüş, onlarcası yaralanmıştı.

Mayıs 1996'da hücre tipi cezaevlerine yönelik çalışmaları protesto için başlayan ölüm oruçlarında ise, toplam 12 kişi hayatını kaybetmişti.

Eylül 1999'da Ankara Ulucanlar Cezaevi'ne düzenlenen operasyon ise, en kanlı operasyonlardan biriydi ve başkentte tüm dünyanın gözleri önünde 10 tutuklu katledilmişti, onlarcası yaralanmış, sakat bırakılmıştı.

Ve 19 Aralık 2000...

"Hayata Dönüş" Operasyonu

19 Aralık 2000 tarihi yakın tarihimizdeki en önemli operasyonlardan birinin tarihidir.

Bu tarihte ülkenin değişik yerlerinde bulunan toplam 20 cezaevi tarihe kara harflerle yazılan bir operasyonla basılarak içinde bulunan tutuklu ve hükümlüler yeni yapılan F-Tipi cezaevlerine götürülmüşlerdir.

F-Tipi cezaevlerinin nasıl bir cezaevi anlayışıyla yönetileceği, hangi fiziksel koşullara sahip olacağı, proje ilk ortaya atıldığı günden beri bilindiğinden, doğal olarak nasıl bir tepkiyle karşılanacağı da sürpriz değildi. Gerek cezaevlerindeki binlerce tutuklu gerekse de operasyonu düzenleyen güçler, uzun bir süredir adeta bu operasyonla yatıp bu operasyonla kalkıyorlardı. Zaten operasyonun yaklaşmasına sayılı günler kala açlık grevi ve ölüm orucu direnişleri başlamıştı. Ne var ki, kesin bir direniş kararlılığı gösteren ölüm oruçlarının başlaması bile operasyonun yapılmasına engel olmamıştı.

Ortak yaşam alanlarında kimliklerini sürdürmeye alışmış binlerce siyasi tutuklu için "oda", "hücre" ya da hangi adla adlandırılırsa adlandırılırsın F-Tipi tecrit mekânları doğal olarak kesin bir direnişle karşılanması gereken bir yaptırımdı.

Binlerce tutukluyu koğuşlarından alıp F-Tipi cezaevlerine götüren operasyon "Hayata Dönüş" operasyonu diye adlandırılmıştı. Oysa ki, "Hayata Dönüş" tam 32 kişi için hayata veda etmek anlamına geliyordu. Ölenlerden ikisi askerdi ve daha sonra otopsi raporlarından anlaşılacaktı ki; ölen askerler kendi arkadaşlarının silahlarından çıkan kurşunlarla hayatlarını kaybetmişlerdi. Tutuklu ve hükümlülerin kaldığı betonarme yapılar ise, savaşta bile kapalı mekânlara atılması yasak olan gaz bombaları kullanılarak

bombalanmıştı. Kimi yerde ise, tutuklular üzerlerine içeriği hala bilinmeyen yakıcı maddeler atılmak suretiyle diri diri yakılarak öldürülmüştü.

Operasyonun sonrası ise çok daha acı bir bilanço getirecekti. Operasyon öncesinde başlayan ölüm oruçları büyüyerek devam edecek ve 21 Mart 2001'de Cengiz Soydaş'la başlayan ölümlerin sayısı 122'ye ulaşarak, 2006 yılına dek sürecekti.

Şimdi ölüm oruçları bitti, F-Tipi cezaevlerinden sonra askeri operasyonlara gerek kalmadığı için toplu katliamlar da yaşanmıyor artık. Son büyük katliamın sorumluları hakkında açılan dava ise "zaman aşımı" gerekçe gösterilerek düştü. Ama cezaevlerindeki tutuklu ve hükümlü sayısının Türkiye tarihinde ilk kez yüz bini aştığı söyleniyor resmi makamlarca. Yüz bin kişiyi öyle ya da böyle cezaevlerine iten düzen hiç şüphe yok ki gücünü 12 Eylül'den almaya devam ediyor.

— Kamil AKDOĞAN (ES'90) —

1980 Öncesi ve Sonrasında TÜRK TOPLUMUNDA KÜLTÜREL, AHLAKİ VE PSİKOLOJİK DEĞİŞİMLER

1980, Türk toplumu için her alanda olduğu gibi, kültürel, ahlaki ve psikolojik bakımdan da kalıcı değişiklikler yaratan önemli bir dönüm noktası olmuştur.

12 Eylül Askeri Darbesi'nin baskıcı uygulamaları, 1968 kuşağının siyasi akımlarının etkisiyle yetişmiş, idealist 1980 gençliğinin siyasi platformlarda kendisini ifade etmesine olanak vermemiştir. Partiler, dernekler, sendikalar kapatılmış, siyasi parti liderlerinin siyaset yapması yasaklanmış, aydınlar tutuklanmış, çalışan kesimin grev ve toplu sözleşme hakları kısıtlanmıştır.

1960 Anayasası ile sahip olunan demokratik hak ve özgürlüklerin çoğunu ortadan kaldıran 1982 Anayasası, baskı altında yapılan bir halk oylaması sonucu kabul edilmiştir. 1983 yılında yapılan ilk seçimlerde ise, 12 Eylül yönetiminden icazet alan partiler ve politikacılar seçime girebilmişlerdir. Baskı toplumu öylesine sindirmiştir ki, İstanbul'da sivil giyimli kişiler sokakta yürüyen insanlardan kimliklerinin gösterilmesini istediğinde, buna kimse itiraz etmez, sorgulamaz olmuştur. O dönemin *Nokta Dergisi*'nde yayınlanan bu çalışmayı çoğumuz hatırlarız.

12 Eylül Askeri Darbesi, darbenin hemen öncesinde uygulamaya konulan 24 Ocak Kararları'nın hayata geçirilmesini sağlamıştır. 24 Ocak Kararları daha önce kapalı bir

ekonomik sisteme sahip olan Türkiye'nin liberal ekonomiye geçişi ve dünya ekonomisine entegrasyonu için ilk adımdır. Döviz bulundurma serbest bırakılmış, bankacılık sistemi yeniden düzenlenmiştir. İhracatın artırılması amaçlanırken, ithalat kısıtlamaları da büyük ölçüde kaldırılmıştır. Daha önce karaborsadan alınan mallar

artık tezgahlarda serbestçe satılmaktadır. Dünyanın en önemli markalarına sahip olmak için yurt dışına gitmeye gerek kalmamıştır. Hiç kimse yerli malına rağbet etmemektedir. Oysa biz, 1980 gençliği ve bizden önceki kuşak, *'yerli malı yurdun malı, herkes onu kullanmalı'* sloganıyla büyütülmüştük. Bugün artık büyük alışveriş merkezlerinden alışveriş etmek ve marka giyinmek bir statü sembolü olarak kabul edilmektedir.

Bu dönemde, Başbakan ile yurt dışına giden uçak dolusu iş adamı yurt dışında devlet desteği ile iş bağlamakta, teşvikler dağıtılmakta, KİT'ler özelleştirilmekte, yeni zen-

ginler türemektedir. Sermaye kesimi bankalar ve medya organlarını satın alarak, kendilerine ucuz kredi ve reklam olanakları sağlamaktadır. Daha sonra satın alınan

bankaların ve KİT'lerin içleri boşaltılmış, bankalar batmış, ancak yolsuzluk yapanlardan hesap sorulmamıştır. 'Orta Direk' olarak tabir edilen kesim yok olmuş ve gelir dağılımında büyük farklar ortaya çıkmıştır. Üretimden çok rantı dayalı bu ekonomik sistem dışı borcun katlanarak artmasına sebep olmuştur. Yine bu dönemde, *'Benim memurum işini bilir'* söylemi ile rüşvetçilik, *'Anayasa bir kere delinmekle bir şey olmaz'* söylemi ile hukuksuzluk meşrulaştırılmış, toplumda ahlaki erozyon başlamıştır.

1990'lara kadar TRT tekelinde olan televizyonculuk, 1990'lardan sonra çeşitli özel televizyon kanallarının kurulması sonucu yapısal değişime uğramış ve yapılan yayınlarla tüketime yönelik yeni bir kültür topluma empoze edilmeye başlanmıştır. Satış ve rating kaygıları sonucu, olaylara magazin yaklaşımının artması ise bu kültürel erozyonu hızlandırmıştır. Amaca ulaşılmış ve apolitik bir toplum yaratılmıştır. Yapılan reklam bombardımanıyla

toplum tüketime yönlendirilmekte, yapılan yarışmalarla ise kolay yoldan zengin olmak köşe dönmeçilik, kendinden başkasını önemsemeyen bir tür bireycilik nesillere aşılansak kültürel yozlaşmaya yol açılmaktadır.

Bugün artık Türk toplumunun geleneği olan toplumsal yardımlaşma ve dayanışma yavaş yavaş ortadan kalkmaktadır. Ekonomik zorluklar içinde bulunan büyük çoğunluğun önceliği karnını doyurmaktır. 12 Eylül Askeri Darbesi sonrasında ekonomide liberal ama siyasi alanda baskıcı bir yönetim anlayışı, yapılan yolsuzluklara ve uğranılan haksızlıklara tepki duymayan, yilgın ve umutsuz bir toplum yaratmıştır.

— Günay BULUT (ADM'85) —

Finansal Krizleri Anlamak...

ODTÜ Mezunlar Derneği Enerji Komisyonu tarafından 1 Kasım 2008 tarihinde "Finansal Krizleri Anlamak: Oyuncular ve Riskler" söyleşi düzenlendi. ODTÜ MD Enerji Komisyonu üyesi Haluk Direskenel'in yöneticiliğini yaptığı söyleşide, ODTÜ MD Enerji Komisyonu üyesi Dr. C. Coşkun Küçüközmen konuşmacı olarak yer aldı.

Dr. Küçüközmen, finansal krizin oyuncularını kurumsal ve bireysel olarak iki ana başlıkta ele aldı. Ele alınan kurumsal oyuncuların başında yatırım bankaları, serbest yatırım fonları (SYF - Hedge Funds) ve ulusal varlık fonları (SWF - Sovereign Wealth Funds) yer alırken bireysel oyuncular boyutunda FED'in yeni ve eski başkanları Ben Bernanke ve Alan Greenspan ile Hazine Bakanı Henry Paulson'a atıfta bulunuldu.

Krizin ekonomik ve finansal olmak üzere birçok öncü göstergesinin olduğuna dikkati çeken Dr. Küçüközmen, basında yer alan haber ve yorumların da bu göstergeler arasında önemli bir yer tutabileceğine işaret etti. Özellikle banka bilançolarının "bilanço dışı işlemler" kategorisinde yer alan ve çoğunlukla finansal türev araçlarından (financial derivative instruments) oluşan kalemlerdeki gelişmelerin de yakından takip edilmesi gerektiğini ifade eden Dr. Küçüközmen, bu işin teknik bilgi ve piyasa deneyimi gerektirdiğinin önemini vurguladı. Finansal sektörün denetim ve gözetiminden geçmiş veri, belge ve faaliyet kontrolünün yanı sıra, bugün verilen kararların yarını nasıl etkileyebileceği konusunda yapılacak değerlendirmelerin de önemli olduğuna vurgu yapan Dr. Küçüközmen, geleceğe dönük "risk odaklı denetim" felsefesinin kültürel anlamda da yerleşmesi ve benimsenmesinin gerektiğini, ancak bunun uzun zaman alabileceğini ifade etti.

Dr. Küçüközmen, oyuncular arasında serbest yatırım fonlarının (Hedge Funds) geçmişinin 1949 yılına uzandığını ve ilk SYF'nin New York'ta yaşayan bir Avustralyalı olan Albert Wislow Jones tarafından kurulduğunu; bu fonu \$40,000'ı kendine ait olmak üzere \$100,000'lık bir portföy oluşturarak faaliyete geçirdiğini ifade etti. Dr. Küçüközmen, bugün SYF'lerin sayısının 10,000 civarında olduğunu ve yönettikleri fon toplamının da 2,5 trilyon ABD dolarlık bir büyüklüğe eriştiğinin tahmin edildiğini belirtti. Ancak halen devam etmekte olan finansal kriz sonrasında, hem

fon sayısında hem de fonların yönetilen aktif büyüklüğünde ciddi boyutta azalmalar olacağına da altını çizmiştir. Diğer yandan, finansal oyuncular arasında yer alan ve körfez fonları olarak bilinen SWF'lerin sayısı ve büyüklükleri konusunda net bir bilgi olmamakla birlikte, 50 civarında SWF'nin yaklaşık 3 trilyon ABD dolarlık bir büyüklüğe eriştiğinin tahmin edildiğini vurgulamıştır. Dr. Küçüközmen, yapılan bazı çalışmalara göre; söz konusu fonun büyüklüğünün 2015 yılında 12 trilyon ABD dolarına tekabül edeceğinin hesaplandığını ve yatırım bankaları ile ilgili olarak "...gerçek görüntü sisin dağılmasından sonra ortaya çıkacaktır." ifadesine yer vererek Lehman Brothers gibi AAA kredi derecesine sahip bir bankanın bu kadar kısa sürede iflasa nasıl gittiği konusunun uzun süre tartışılacağına dikkat çekmiştir.

Sunumunda, ABD, İngiltere ve AB üyesi ülkelerin kurtarma paketlerine ait istatistiklerle birlikte bankaların kriz öncesi ve sonrası piyasa değerlerinin nasıl eridiğine dair çarpıcı rakamlara da yer veren Dr. Küçüközmen, büyük yatırım bankalarının kredi zararlarını ve bunlara enjekte edilen sermayeyi de grafiklerle dinleyicilere aktarmıştır.

Alan Greenspan'ın "...hata yaptım, piyasaları yanlış anlamışım." sözlerine atıfta bulunan Dr. Küçüközmen; Greenspan'ın bu ifadesiyle de hata yaptığını belirtirken, 2002 yılın-

da yaptığı ve "...bulaşıcı açgözlülük tüm iş ve finans dünyasını sarmıştır." ifadelerine yer verdiği konuşmasını tekrarlamasının daha uygun olabileceğini ifade etmiştir.

Konuşmasına krizin ana nedenleri arasında gevşek kredi düzenlemesi, yüksek kaldıraçla faaliyet, merkez bankalarının küresel likidite kontrolünde karşılaştığı sorunların üstesinden gelememe ve yetersiz düzenleme altyapısının yanı sıra, yetersiz denetimin de sayılabileceğini vurgulayan Dr. Küçüközmen, sunumunu finansal krizle ilgili karikatürlerden oluşan görselleriyle tamamladı.

Doksan dakika süren söyleşi ve sunumun ardından bir saat daha devam eden soru cevap bölümüyle aralıksız 2,5 saat süren panel, yönetici ve konuşmacıya Dernek adına günün anısına verilen belge ve küçük hediyelerle sona erdi.

— Haluk DİRESKENELİ (ME'73) —

Elektrik Sektörü Yatırımlarına Yerli Katkı

ODTÜ MD Enerji Komisyonu tarafından 8 Kasım 2008'de "Elektrik Sektörü Yatırımlarına Yerli Katkı" paneli düzenlendi. Komisyon üyesi Nevzat Şahin'in yöneticiliğini yaptığı panele, SIEMENS Yönetim Kurulu eski Başkanı Arnold Hornfeld, EPDK Elektrik Dairesi Başkanı Ahmet Ocak, ASO Başkanı Nurettin Özdebir ve Elektromekanik Sanayiciler Derneği Başkanı Kartal Usluel konuşmacı olarak katıldılar.

Panelin ilk konuşmacısı Arnold Hornfeld, "50'li yıllarda ithalat imkanı yoktu, döviz yoktu, yabancı malzeme alınamıyordu. İlk kıvılcıklar bu sıkıntılardan doğdu. Genç elektrik mühendisleri olarak gönlümüz kötü malzemeleri kullanmaya razı olmuyordu. Böylece kurduğumuz fabrikalar için nitelikli elemanlar yetiş-tirdik, ilk malzemeleri üretmeye başladık. Muddanya'da kablo fabrikası kurduk, ateşleyici olduk, bunu gören 'biz de yapabiliriz' dedi. Şimdi Türkiye'de 300 kablo üreticisi var." sözleriyle başladı ve ihtiyaçtan ortaya çıkan bir tablonun bugün, alanında dünyada önde gelen fabrikalara dönüştüğünü belirterek konuşmasının ilk bölümünü sonlandırdı.

İkinci konuşmacı Ahmet Ocak sunumuna, Türkiye kurulu gücünde özel sektör payının arttığını ve elektrik talebinde, her yıl %8 artış olduğuna değinerek başladı.

Ahmet Ocak, "Hidroelektrik kapasitemizin %35 olan kullanım oranını arttırmaya çalışıyoruz. Rüzgarda 2020'ye kadar 15 000 MW santral kurulacağını düşünüyoruz. Yerli kaynaklarımızı en kısa zamanda, yerli ekipman kullanarak devreye almamız lazım. Yurt dışından pahalıya, uzun bekleme süreleriyle alınan şeyleri biz neden yapmıyoruz?" sözleri ile sürdürdü. Ocak, sunumunu "Kriz var, ama atılacağız. Otomatik fiyatlandırmaya geçtik,

gerçek maliyetleri fiyatlara yansıtacağız. Enerji sektörü cazip hale gelecek." sözleriyle sonlandırdı.

Konuşmasına, "Türkiye'nin ciddi bir enerji stratejisi oluşturulamadı. Bu yüzden arz sıkıntısı var, pahalı enerji kullanıyoruz." sözleriyle başlayan, üçüncü konuşmacı Nurettin Özdebir, özelleştirmelerin yapılamamasının, piyasanın oluşmamasının yatırımları geciktirdiğini belirterek, serbest piyasa ekonomisinin kurallarının çalıştırılmasının önemini vurguladı.

Nurettin Özdebir sunumunda, elektriğin verimsiz üretilmesine dikkat çekerek, verimin artırılması gerektiğini, yeni teknolojilerle farklı ürünlerin geliştirilmesi için çalışmalarını belirtti.

Dördüncü konuşmacı Kartal Usluel, Türkiye'de elektromekanik sanayiinin çok ürün ürettiğini belirtirken, kalitesiz ürünlerin kullanımının önlenememesinin önemli bir sorun olduğuna, verimi düşürdüğüne, can güvenliğine de tehdit ettiğine değindi.

Kartal Usluel konuşmasında, yabancı finansman ile yapılan yatırımlarda, finansmanı sağlayan ülkenin kendi mallarının kullanılmasını istediğine, bu durumun orta boy firmaları etkilediğini, Balkan ülkelerinde dağıtım şirketi alan yabancı firmaların, pahalı bile olsa kendi ülkelerinin ürünlerini kullanarak, yerli sanayiye zarar verdiği örneğini vererek, Türkiye'de benzer durumların yaşanmaması için önlemlerin düşünülmesi gerektiğini belirtti.

Kartal Usluel'in beklentileri; kalitesiz mallara karşı düzenleme yapılması, yerli ekipmana teşvik, kredi kolaylığı, vergi indirimleri, ARGE desteği sağlanmasıydı.

Kapanışta yeniden söz alan Arnold Hornfeld, Türkiye'nin coğrafi konumu, yetmişmiş personeli, yüksek kalitesi, finansal sistemi, normları, Latin harfleri, demokrasisi, hukuku ile yabancı sermaye çekmeye çok uygun olduğunu belirtti.

Arnold.Hornfeld, sözlerini "Know-how, sermaye ihtiyacımız var. ABD, Almanya, Çin ve Japonya'yı örnek alarak vergi muafiyeti, arsa temini, hızlı hareket eden bürokrasi, tanıtım ve reklamlarla yabancı ser-

mayeyi çekmeliyiz. Strateji kurmamız, yabancı sermayeyi hangi sahalarda istediğimizi belirlememiz, ihtiyaç olmayan, yerli üretim yapılan alanlarda gelen her yabancı sermayeyi almamız lazım." şeklinde sürdürdü. Yabancı sermayenin eleman yetiştirilmesine katkıları olduğunu, yabancıyla yerli sermayeyi kaynaştırmak gerektiğini, yabancı sermayeye ortak olup çalışmak isteyenlere kredi verilmesi gerektiğini söyleyerek konuşmasını sonlandırdı.

Konuşmaların ardından soru, cevap ve dinleyicilerin katkılarıyla panel tamamlandı. Konuşmacılarımıza, katılımcılara, panelde emeği geçen komisyon üyelerimize ve MD çalışanlarına teşekkür ederiz.

Emre SONGÜR (ME'07)

Yenilenebilir Enerji Tarifelerinin Desteklenmesi

ODTÜ MD Enerji Komisyonu, 25 Ekim 2008 Cumartesi günü, "Yenilenebilir Enerji Tarifelerinin Desteklenmesi" konulu bir söyleşi gerçekleştirdi. Söyleşiye konuk olarak, Alper AKÇA (EE'05) ve Yönetici olarak Prof. Dr. Osman SEVAIOĞLU (EE'72) katıldılar.

Yenilenebilir enerji, fosil kaynaklı geleneksel enerjiye göre çeşitli avantajlar sağlamasına rağmen yüksek üretim maliyetleri ve düzensiz üretim profilleri gibi bazı vasıfları nedeniyle desteklenmeye ihtiyaç duymaktadır. Kömür, gaz ve nükleer enerjinin üretim maliyetleri yaklaşık olarak 2,5 - 4€ cent/ kWh civarında iken; rüzgâr enerjisi üretim maliyetleri yaklaşık olarak, 5 - 8€ cent/ kWh, fotovoltaik hücreler kullanılarak elektrik üretiminin maliyeti yaklaşık olarak 20 - 50€ cent/kWh ve henüz çok yeni olan okyanus enerjisi üretim maliyetleri yaklaşık olarak 10 - 40€ cent/kWh civarındadır [1], [2]. Bunlara ek olarak yenilenebilir enerji üretim profillerinin daha düzensiz olduğu düşünüldüğünde, yenilenebilir enerji sektörünün bazı destekler olmadan gelişmesi pek mümkün görünmemektedir.

Yenilenebilir enerjiyi desteklemek için uygulanan ana mekanizmalar fiyatlandırma (feed-in ya da pricing) ve kota (quota) mekanizmalarıdır. Fiyatlandırma mekanizmalarında, elektrik piyasasındaki bazı aktörlere (mesela; perakende satış şirketleri) yenilenebilir enerjiyi kanunlarla belirlenmiş bir süre için (mesela 10 yıl), yine kanunlarla belirlenmiş fiyatlar üzerinden (mesela 10€ cent/kWh ya da piyasa fiyatı + 2€ cent/kWh) alma zorunluluğu getirilir. Fiyatların belirli bir süre için garanti edilmiş olması yatırımcılar için risk faktörünü azaltmakta; sektör gelişmesini ve maliyetlerin azalmasını desteklemektedir. Kota mekanizmalarında da benzer olarak alım zorunluluğu bulunmakta ancak zorunluluk, yeni-

lenenebilir enerjinin toplam enerji tüketimindeki payı olarak belirlenmekte ve yenilenebilir enerjinin fiyatı, piyasa tarafından ihale veya sertifika sistemleri aracılığıyla belirlenmektedir. Fiyatlandırma ve kota mekanizmalarıyla ilgili yapılan bir karşılaştırmada, fiyatlandırma mekanizması kullanan ülkelerin çoğunluğunda rüzgâr enerjisi fiyatlarının ortalama 7,5€ cent civarında olmasına rağmen, kota mekanizması uygulayan İtalya'daki fiyatın 15,5 € cent/kWh ve İngiltere'deki fiyatın ise, 10,1€ cent/kWh olduğu gözlenmektedir [3]. Yine aynı karşılaştırmada, yenilenebilir enerji için kişi başına düşen kurulu gücün fiyatlandırma mekanizmaları uygulayan ülkelere çok daha yüksek olduğu gözlenmektedir. Avrupa Birliği bünyesinde 2001 yılında çıkarılan direktifle (2001/77/EC), üye ülkelere yenilenebilir enerji hedefleri koyma ve destekleyici yasalar hazırlama yükümlülüğü getirilmiştir. 2008 yılında yayımlanan Avrupa Komisyonu raporunda (SEC (2008) 57), "iyi tasarlanmış" fiyatlandırma mekanizmalarının yenilenebilir enerjiyi desteklemek için en etkili ve verimli mekanizma olduğu belirtilmiştir. Almanya, en gelişmiş fiyatlandırma mekanizmalarından birisine sahiptir ve uyguladığı mekanizmanın başarısı sayesinde, rüzgâr

ve güneş enerjisinde kurulu güç bazında dünya lideri konumundadır.

Türkiye'de 2005 yılında yürürlüğe giren 5346 sayılı kanunla, AB direktifinde belirtilen yükümlülükler uygun olarak yenilenebilir enerjiyi desteklemek için çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. 5346 sayılı Kanunda destek için fiyatlandırma mekanizması uygulanmış ve perakende satış şirketlerine

5 - 5,5 € cent/kWh fiyatları 2012 yılına kadar (2012'den sonra yenilenebilir enerji santrali 10 yılını doldurana kadar) alım zorunluluğu getirilmiştir. Bu düzenleme her ne kadar yenilenebilir enerjiyi desteklese de yeterli değildir. Yeni-

lenenebilir enerji santrallerinin az ya da fazla desteklenmesini önlemek adına Almanya'da yapılan düzenlemeye benzer şekilde yenilenebilir enerjinin türüne, santralin kurulu gücüne ve verimine bağlı olarak farklılaşan fiyatlar belirlenmeli ve sektörü verimliliğe zorlamak için ödenecek fiyatlar her geçen yıl azalacak şekilde düzenlenmelidir. Ayrıca, sektörde kullanılan donanım ve/veya yazılımın yerli üretim olmasını desteklemek adına da çeşitli düzenlemeler yapılması gerekmektedir. Türkiye'nin sahip olduğu yenilenebilir enerji potansiyeli düşünüldüğünde yapılacak düzenlemelerin önemi artmaktadır.

— Alper AKÇA (EE'05) —

[1] International Energy Agency (IEA), "World Energy Outlook 2006", 2006

[2] European Commission Directorate-General for Research Sustainable Energy Systems, "Energy Scientific and Technological Indicators and References", 2005

[3] German Wind Energy Association (BWE), "Minimum price system compared with the quota model - which system is more efficient? - Background information", 2005.

Konsey Ankara'da Toplandı...

Tüm ODTÜ mezunlarının örgütlenmelerini bir çatı altında toplayan bir üst oluşum olarak görev yapan ODTÜ Mezunları Konseyi, 26 Ekim 2008 Pazar günü Ankara'da, ODTÜ Mezunları Derneği Vişnelik Tesisinde toplandı.

Üniversite ve Mezunlar arasındaki iletişimi ve dayanışmayı arttırmak ve sürekli kılmak için yılda 4 defa bir araya gelen ODTÜ Mezunları Derneği Başkanı, ODTÜ Rektör ve Yardımcıları ile çeşitli illerde bulunan Dernek başkanları ve temsilcileri Konsey'in 13. toplantısında bir araya geldiler.

ODTÜ Mezunları Derneği Yönetim Kurulu ve Konsey Başkanı Himmet Şahin açılış konuşmasında, Üniversite seçimlerinde çıkan sonucun Cumhurbaşkanlığına değiştirilmeden onanmasının olumlu olduğunu belirterek Ankara Belediye Başkanı'nın ODTÜ'yü hedef alan açıklamaları karşısında mezunlar olarak kesin tavrın belirlendiğini, yapılan miting ve açıklamalarla Üniversitenin yalnız bırakılmadığını vurguladı. Şahin, ODTÜ, ODTÜ Mezunları Derneği ve ODTÜ Öğretim Elemanları Der-

neği işbirliğiyle yapılan YÖNDER Projesi kapsamında öğrencilerin güvenle üniversiteye taşındığını, öğrencilere ve ailelerine katkılarının olması nedeniyle çok verimli bir çalışma olduğunu belirtti.

Rektör Prof. Dr. Ahmet Acar yaptığı konuşmasında, toplantıda olmaktan duyduğu mutluluğu paylaştı. Üniversitenin rektörlük

seçimlerinde Cumhurbaşkanı'nın üniversitenin iradesine saygı gösterdiğini belirtti. Eğitimde ODTÜ'nün gurur duyulacak bir sıralamada olduğunu, ilk 50 öğrenciden 13'ünün

ODTÜ'yü tercihi ettiğini, 4.000'nin üstünde Lisansüstü, 6.500'lerde doktora öğrencisinin olduğunu vurgulayan Rektör Acar, Üniversitenin Mezunlarından burs beklentisinin sürdüğünü belirtti.

Mezun Dernekleri Başkanlarının Üniversite beklentilerinin en önemlisinin YÖNDER Projesi'nin genişletilmesi ve ODTÜ'yü kazanan öğrencilerin iletişim bilgilerinin küçük illerde bulunan Derneklere erken bildirilmesi olduğu konusu görüldü.

Toplantı, bir sonraki Konsey toplantısının Şubat 2009'da Kayseri ODTÜ Mezunları Derneği'nin ev sahipliğinde yapılmasına karar verilerek sona erdi.

_____ **Hivza BİNGÖL** _____

Çalışma Grupları Sorumlusu

DANIŞMA KURULU TOPLANDI...

ODTÜ Rektörü Prof. Dr. Ahmet Acar, ODTÜ Mezunları Derneği Başkanı Himmet Şahin ve Geçmiş Dönem ODTÜ Mezunları Derneği Başkanlarının bir araya geldiği Danışma Kurulu 18 Ekim 2008 Cumartesi günü Vişnelikte toplandı.

Toplantıda söz alan Prof. Dr. Ahmet Acar, ODTÜ'nün Türkiye için öneminden bahsederek, yeni öğrencilerin ilkokul ve lise öğrenimlerinden gelen eksiklikleri çözecek bir destek ofisinin kurulacağını müjdesini verdi. ODTÜ imar planlarının gelişmelerini de aktaran Prof. Dr. Acar, bu süreçte, Derneğin ODTÜ'ye sivil toplum alanında gerekli desteği sunduğunu, gölüne ve arazisine sahip çıktığı mesajının verilmesinde önemli rol oynadığını vurguladı.

Rektörümüzün ardından konuşan ODTÜ MD Başkanı Himmet Şahin, bu yıl hayata geçirilen YÖNDER Projesi'nin başarıyla uy-

gulandığını ve önümüzdeki yıllarda projenin büyütülmesi için çalışmaların sürdüğünü belirtti ve Ankara'daki ODTÜ'lülerin yaklaşık 25.000 kişi olduğunu ve Dernekten atılan üyelerin uzaklaşma nedenlerini araştırdıklarını, yeniden katılmaları konusunda çaba sarf ettiklerini söyledi.

Geçmiş dönem başkanlarının söz aldığı Danışma Kurulu, Dernek ile Üniversite diyalogunun sürdürülmesi gerekliliğinin altını çizdi. Bu bağlamda söz alan eski MD Başkanlarından, Prof. Dr. Turhan Erdoğan, Zeki Sağay, Levent Berkman, Levent Tosun ve Mahir Barutçu fikirlerini kurul ile paylaştılar.

"Son sınıftaki öğrenciler derneği bilmiyor. Öğrencilere yönelik etkinlikler yapılmalı, öğrenciler mezun olunca, 'burası benim yuvam' diyebilmeli" fikrine vurgu yapıldı. Bölümlerde oluşturulacak ve içinde mezunların da yer alacağı komiteler ve Kariyer Planlama Merkezi ile yapılacak işbirliği ile öğrencilere bilgi ve destek piyasaya aktarılabilceği belirtildi. Eski ODTÜ MD Başkanlarından, Uğur Tola ise "Kaynağımız Mezunlarımız" sloganıyla başladığı konuşmasında, mezunların Eymir Gölü'ne, ODTÜ Burs Fonu'na aktarılmak üzere üyelik aidatlarına yapılacak bir eklentiyle, Dernek kimliği ile göle giriş yapabilmelerini önerdi.

Danışma Kurulu daha sonra, Dernek üyelerimizden gelen Artistik Buz Pateni ve Curling pisti yapımı önerisine ilişkin sunumu izledi ve Kurul, fikir alışverişi ile sona erdi.

vişnelik'te bu ay

A L A K A R T S E R V İ S

PAZARTESİ

Alakart servisimizle hizmetinizdeyiz.

SALI

GÜNÜN ÖZELİ:
Mangalda Et & Tavuk

ÇARŞAMBA

60'lı yıllar ve Latin Müzikleri eşliğinde, hizmetinizdeyiz.

PAZAR

Açık Büfe Kahvaltısı

10:30-13:30

Üye: 20,00 YTL

Katkı Paylı Üye: 16,00 YTL

7-12 Yaş: 13,75 YTL

7-12 Yaş Katkı Paylı:

11,00 YTL

(0-6 Yaş Ücretsiz)

PERŞEMBE

GÜNÜN ÖZELİ:
Türk Sanat Müziği eşliğinde balık

CUMA

Orkestra eşliğindeki
GÜNÜN ÖZELİ:
"Tandır"

CUMARTESİ

Orkestra eşliğindeki
GÜNÜN ÖZELİ:
"Balık"

Açık Büfe Öğle Yemeği

HAFTA İÇİ HER GÜN 12:00 - 13:30

12YTL

ORGANİZASYONLAR

Özel yemekler, kokteyller, kurumsal seminer, nikâh, nişan organizasyonları için Vişnelik Tesis İşletmemiz her zaman hizmetinizdedir. Özel temalı geceler de menü içerikleri, fiyatları ve tarihleri değişebilir.

BAR 56

KASIM AYI BOYUNCA
HER ÇARŞAMBA - CUMA - CUMARTESİ
Piano ve Jazz

ÖZEL MENÜLER

Birlikte Size Özel Menüler Hazırlayalım. Vişnelik'te kullanılan menülerin dışında sizin istediğiniz, düşündüğünüz, yakınlarınıza sunmak istediğiniz hemen her şeyi hazırlayabiliriz.

Bunun için Ziyaret Sorumlumuz, İsmail Kayaarslan ve Mutfak Şefimiz, Muhlis Baysal ile görüşmeniz yeterli. Telefonlarınızı bekliyoruz.

REZERVASYON

E-posta yoluyla (visnelik@odtumd.org.tr) kolaylıkla yapabilir ve hemen onay alabilirsiniz.

Rezervasyonlar, rezervasyon saatinden yarım saat sonrasına kadar tutulur. Geç kalması durumunda lütfen Rezervasyon Birimimizi bilgilendiriniz.

Rezervasyon ve Bilgi için (Saat 10:30 - 22:00 arası)

0312 287 73 38 ■ 0312-286 79 79 / 1152 - 1153

'2009'a

VIŞNELİK'TE

YILBAŞI PARTİSİ İLE

“MERHABA”

DIYORUZ

**KASIM 2008- AYI İTİBARIYLA
BURS FONU'MUZA BAĞIŞTA BULUNAN
ÜYELERİMİZ VE ODTÜ DOSTLARI**

BURS VERENLER	BÖLÜM MEZUNİYET YILI	BURS VERENLER	BÖLÜM MEZUNİYET YILI
BURÇİN BÜYÜKPAMUKÇU	BIOL'88	AHMET SERHAT BAŞARAN	CE94
FATMA NEŞE ÖZDEMİR	IE'79	ATILLA KARA	MATH'81
DİCLE YURTAL	ECON'89	REZZAN KAV	MAN'82
BARIŞ SÜRÜCÜ	STAT'96	FİLİZ HIZIR	ES'88
EMRE SONGÜR	ME'07	AYŞEGÜL ONUR	IE'81
ONUR YILDIRIM	ECON'05		
OĞUZHAN KİFÇİ	METE'91	HAKAN TİFTİKÇİ	
OSMAN UMUR ÇEVREM	CE'88	KUZEY TEKSAS ODTÜ MEZUNLARI	
ZELİHA SEMRA PERKİT	BIOL'86	ODTÜ MEZUNLARI TÜRK SANAT MÜZİĞİ	
MUSTAFA ARIKAN	PSY'87	KOROSU	

İSTANBUL ARKEOLOJİ MÜZESİ -BİR İMPARATORLUK MÜZESİ-

Geçmişten günümüze yolculuğumuz hepimizin yakından tanıdığı bir kentle devam ediyor. ODTÜ Mezunları Derneği Arkeoloji Kulübü'nün düzenlediği son gezisinin hedefi 25-26 Ekim tarihlerinde İstanbul'du. Bu ilginç geziyi hocamız Doç. Dr. Tunç Sipahi ile gerçekleştirdik.

İlk durağımız Sadberk Hanım Müzesi idi. Özenle hazırlanmış müzede, kapsamlı bir koleksiyonu zevkle inceledik. İkinci durağımız ise, Dali Sergisi oldu. Bu sergi; profesyo-

1891'de Müze-i Hümayun'un açılışı daha dün gibi gözünün önünden gitmiyordu. Arkasından Magnesia, Lagina kazıları... Oğlu mimar Ethem'in de katılmasıyla; Tralles, Rakka (Suriye), Langaza (Selanik), Sidamara, Rodos...

Gözleri ışıdayarak "En gurur duyduğum eser, Asar-ı Atika Nizamnamesi'dir" dedi. "Bununla eski eserlerin yurtdışına götürülmesini yasakladık. 1884'de çıkardık; 1973 yılına kadar Eski Eserler Tüzüğü olarak geçerliliğini korudu. Sevr Anlaşması'nı yırtıp atarken, benim için de 421. madde ve ekini yok ettiniz. Sizinle, dedelerinizle, Mustafa Kemal Atatürk ile

ğın sonundaki enfes tatlı gibi Sümer, Asur, Babil eserleriyle yapılmalıdır. Haberini aldım; Muazzez Hanım ile söyleşiniz varmış, sorularınızı O'na da sorabilirsiniz. Yarım yüzyıl buradaydı; 74.000 tableti okurken ben de hep yanı başındaydım. Unutmayın! Çıkmadan camekandaki Kadeş Anlaşması'nın tabletini iyi inceleyin. İhtar Kapısı'nı görmek için Berlin'e gitmenize gerek yok. Bir de Marmaray kazılarında çıkan eserler var. Ara salona zor sığdırdı çocuklar."

Artık kendisini yormak istemiyorduk. Tek tek vedalaşırken heyecanla salonlara yöneldik. Ayrıntılara girmeyeceğim, ancak 18 genç ve güzel kadının arkasından ağladığı Kral Straton'un Lahdi beni çok duygulandırdı. Arkamdan kaç kadın göz yaşları dökecek? Kimse olmazsa eski zamanlardaki gibi ağlayıcılar kiralanabilir mi?

Her şeyi anlatmayacağım, size de göreceğim, keşfedecek şeyler kalsın. Son birkaç not İskender Lahdi üzerine: 2300 yıllık bu nadide lahit (sarcophagos; Greklere göre et yiyci, Fenikelilere göre ebediyeti temsil eden ev) aslında Kral Abdalonymos'a ait. Üzerindeki kabartmaların en solundaki İskender, Herakles'in sembolü olan aslan başlığı ile ayrılıyor. Adı günümüze kalamamış heykeltıraş nasıl bu ifadeleri vermiş, gözler birbirinin içinde şimşek gibi, atlar, oklar, kalkanlar... büyük bir karmaşa!

Artık sizi sizinle bırakıyorum, karar sizin. Değerli İstanbul Arkeoloji Müzesi Müdürü ile vedalaşırken dediği gibi, bu eserler taş, kil, mermer.. ancak bizler sahip çıktığımızda, tarihimize ışık tuttuğunda anlam kazanıyor, yaşıyor.

Belki diyorum, belki bir Pazar günü, neden olmasın, Osman Hamdi Bey sizi de karşılar?

_____ **N. Emre APAYDIN** (EE'87) _____

Kaynaklar:

- 1- Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi/Türkiye'de Müzecilik/Sümer Atasoy
- 2- The Treasures of İstanbul Archeological Museum/ Fatih Cimok
- 3- Aktüel Arkeoloji Dergisi / Sayı 8
- 4- Sevr Anlaşmasının Tam Metni/Ibrahim Sadi Öztürk

nel sunumu, değişik konulardaki ilgi çekici eserleri ile beklentimizin üzerinde bir haz verdi.

Asıl hedefimiz, İstanbul Arkeoloji Müzesi'ne sıra gelmişti. Yağmurun tüm engellemesine karşın Gülhane Parkı'nın ulu çınar ağaçlarının arasından müzeye ulaştık. Bizi karşılayan ne bir ceviz ağacı, ne de bir polis memuruydu. Osman Hamdi Bey kolalı gömleği, son Osmanlı elbiseleri ile bizi gezdirmek için bekliyordu.

Karşısında 40 kişilik meraklı kalabalığı görünce şaşırı. Soğukkanlılığını kaybetmeden 3 ana yapıdan oluşan kompleksi tanıtmaya başladı: hemen solumuzda Eski Şark Eserleri Müzesi yer alıyordu. Arkasında da Fatih zamanında yapılan Çinili Köşk. Ancak en gurur duyduğu karşımızdaki heybetli binaydı. Ne uğraşlarla Mimar Valaury'e çizdirmişti! Sidon (Sayda)'daki kazılarda bulunduğu Ağlayan Kadınlar Lahdi'nden esinlenmişlerdi.

(dikkatinizi çekerim Mustafa değil), ne kadar gururlansak azdır!"

Heyecanlanmıştı. Yorgun bir ifade ile "Müze çok değişti, gelişti. Size kısaca tanıttayım. Ancak yenilikleri Atatürk'ün okulu DTCF'nin hocaları daha iyi anlatacaktır" dedi ve devam etti:

"Sayda'dan getirdiğimiz lahitleri mutlaka görmelisiniz. Grek ve Roma Dönemi çok zengin. Troya'ya özel ilgi gösterin. Kıbrıs'ı, Filistin'i atlamamalısınız. Bithinya (Marmara) ve Trakya salonları çok güzel hazırlandı. Hitit ve Tunççu iyi öğretmiştir hocalarınız. Ancak bitiş, yeme-

ODTÜ MEZUNLARI TSM KOROSUNDAN SEVDİĞİ ŞARKILARLA ATATÜRK

Gönüllerini Türk Sanat Müziğine vermiş ve özverili çalışmalarıyla ayrılmaz bir topluluk haline gelmiş, elliye yakın kişiden oluşan ODTÜ Mezunları Türk Sanat Müziği (TSM) Koromuz, Büyük Önder Atatürk'ün 70.Ölüm Yıldönümü nedeniyle, 10 Kasım 2008 günü ODTÜ Kültür Kongre Merkezinde "Atatürk'ü Anma Konseri" verdi.

TSM, Fikret Kızılok' un "Hesap Vakti - Devrimcinin Güncesi" eseri üzerine, Aydın Tiryaki'nin hazırladığı muhteşem sunumun ve Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın "On Kasımlarda Yaşamak" şiirinin ardından, seyircilerin nemlenen gözleri, buruk yürekleriyle bekledikleri; Atamızın sevdiği eserleri, seslerini bütün ülkeye duyurmak istercesine coşkuyla sunup, O'na, sevgi ve saygısını dile getirdi...

ODTÜ Rektör Yardımcıları Prof. Dr.Tuncay Birand, Prof. Dr.Cigdem Erçelebi ile Dernek Başkanımız Himmet Şahin'in de katıldığı ve geliri, Burs Fonumuza aktarılan Konserde Koromuz; Değerli Şefimiz Kanun Sanatçısı Tahir Aydoğdu'nun Atamızın sevdiği şarkılardan titizlikle seçtiği; Öyle Bir Afeti Yekta-yı Emelsin, Bir Esmere Gönül Verdim, Bâde-i Vuslat İçilsin Kâse-i Fağfurdan, Dök Zülfünü Meydane Gel şarkılarını seslendirdi. Seymen Ekibinin eşliğinde sunulan Sarı Zeybek Türküsünü takiben, Cânâ Rakibi Hândan Edersin, Havada Bulut Yok Bu Ne Duman- dır, Mani Oluyor Hâlimi Takrire Hicabım, Şahane Gözler Şahane, Bülbülüm Altın Kafeste, Dayler Dayler, Alişimin Kaşları Kare, Vardar Ovası ile devam eden konser, Yanık Ömer Türküsü ile sonlandı.

Nice 10 Kasımlarda, başı dik, gururlu birlik- teliklerde, omuz omuza, kenetlenmiş olabilmek dileğiyle...

HESAP VAKTI "DEVİRCİNİN GÜNCESİ" (1998)

hesap vakti gelmişti
tarih alışkanlığından vazgeçecek
kimsiz, kimliksiz, kişiliksiz kalanlar şimdi
kendi yazgılarını yazacaklar
ne ezen olmalıydı ne ezilen
her ulus kendi bağımsızlığını kendisi yaratacak
eğer siz bu işleri başkaları adına yaparsanız
bunun adına emperyalizm denir
oyşa biz emperyalizmi kahretmeye geliyoruz
....

güneşe bak doğudan doğacak güneşe bak
güneşe bak doğudan doğacak güneşe bak

gün nasıl ağarıp geleceksa, nasıl ki rüzgâr
bulut olacakssa
buluta yağmur, el degeceksa
yağmura toprak can vereceksa

güneşe bak doğudan doğacak güneşe bak
güneşe bak doğudan doğacak güneşe bak

ne din, ne ırk.. sen, ben var..
ne dün, ne bugün... yarın var..
sonra ateş, sonra kan, sonra ihaneti gördük
ihaneti ateşle yakıp, aydınlatıp
korku korkudan kaçıp, ressamlar bizim
resmimizi yaptılar
gencecik yeni zelandalı, anzak, avusturyalı
koyun koyuna bağımsızlığın resmini bizden
öğrendiler

güneşe bak doğudan doğacak güneşe bak
güneşe bak doğudan doğacak güneşe bak

aydınlattık
korku korkudan kaçıp, doğudan doğdu güneş
ilk defa karanlık korktu
ihaneti ateşle yakıp, aydınlattık
.....

.....
insan zekası ve kültürü soyut ve somut
kavramlarıyla bir bütündür
sanata, bilime ve söylediğin türküye ekmek
kadar acıyorsan ne mutlu sana

barış zeka ürünüdür
savaş akli olmayanlara aittir
eğer uğruna savaşacak bir şeyin varsa
o olsa olsa özgürlüğüdür, bağımsızlığıdır

zaman akacak ve gidecektir
hiçbir şeyi tabulaştırma
dogmalara karşı koy
büyük devrimlere gereğin kalmayacak
kadar devrimci kal yeter

eğer bir milletin kurtarıcıya gereksinimi
yoksa artık millet olmuştur!
sakın kurtarıcı bekleme, yoksa sana karşı
olan vazifemi yapamadım sayarım!"

FİKRET KIZILOK

— Selçuk BUKET (CE'78), Oya KARAEĞE —

Suriye Gezisine Devam...

Şehirlerden Maalula

Maalula

08 Şubat 2008 sabahı, uluslararası çeşitli kahvaltılıkların yer aldığı mükellef kahvaltımızın ardından Şam'daki otelimizden ayrılıyor. Doğal olarak; hareketimiz "Honeymoon" otobüsümüze binmeden önce valizlerimizi göstermemizden ve otobüste, 1'den başlayıp 31'de son bulan yoklamamızı tamamladıktan sonra gerçekleşiyor. Bu arada bazılarımız dalgın oldukları ya da o anda bir işle meşgul olduklarını bildikleri arkadaşlarının yerine de numara söylemeyi ihmal etmiyorlar. Grup yorgun, ancak kimse kimseye bir şey "çaktırmamakta" kararlı.

348 km'lik Lazkiye yolculuğunun 58 km'sinde halen günlük yaşamda Aramice konuşulan Maalula Kasabası'na ve Amanos Yamaçları'nın tepesinde yer alan St. Sergius kilisesine ziyarette bulunuyoruz.

Aramice, MÖ 1. Binyıl başlarında Babil ve Asur ülkelerini içeren Mezopotamya'da Akkadca yerine egemen dil olarak benimsenmiş ve en eski kaynaklar, MÖ 2. Binyıl başlarında Suriye'de bulunmuştur. MÖ 6. yüzyılda tüm Yakındoğu'da egemenlik kuran Pers (İran) İmparatorluğu'nun resmi yazışma dili olmuştur. Aynı dönemde, Yahudiler tarafından İbranice yerine günlük konuşma ve yazı dili olarak kullanılmaya başlanmıştır. İsa'nın anadilidir. MS 7. yüzyılda İslamiyet'in yayılması ile de yerini Arapçaya bırakmıştır. Günümüzde çeşitli lehçeleri ile birlikte yaklaşık 200.000 kullanıcısı vardır. Bugün Aramice ciddi bir yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Aramicenin Urfa lehçesinden türeyen ve MS 2. yüzyıldan itibaren Süryani Alfabesi (Estrangelo) ile yazılan lehçesine Süryanice adı verilir.

Maalula da görmeye değer iki kilise var. Her ikisi de erken Hıristiyanlık dönemlerine ait. Bu kiliselerden birisi Yunan Katolik ve diğeri de Ortodoks kiliseleri. Biz St. Sergius Kilisesine doğru, kasabanın sol tarafından yukarıya çıkarak yöneliyoruz. Bu kilise eski bir Pagan Tapınağı üzerine kurulmuş, mimari elemanlarından Bizans dönemine ait olduğu ve muhtemelen, İznik Konseyi'nin yapıldığı MS. 325 tarihinden önce kurulduğu tahmin ediliyor. Bu da kilisenin erken Hıristiyanlık inanışları bakımından önemini artırıyor.

Diğer Kilise ise, St. Techlia. Bu da St. Paul'e adanmış bir kilise. St. Sergius Kilisesine yaklaşırken, sağdaki yamacın sırtında, mavi pele-

rinli bir heykel görüyoruz. Bu heykel St. Techlia'ya ait.

St. Sergius Kilisesi'nin tam adı "St. Sergius ve St. Bachus" ve burası bir Yunan Katolik Kilisesi. Bir merdiven ile kiliseye iniyoruz, apsis de yer alan altın altın Hıristiyanlık öncesi Pagan Tapınağı'ndan alınma olduğu söyleniyor. Kilisenin yanında bir de ayazma (su pınarı) yer alıyor. Burası Marunilerin çok sık ziyaret ettikleri bir yer. St. Sergius ve

St. Bachus burada ölmüşler ve kilise de onların adlarına yapılmış. Kilisenin içinde yer alan Altar, yarım daire biçimli ve kenarında çıkıntılı bir bölüm var. Kilise rehberinin anlattığına göre, Pagan Tapınaklarındaki sunaklar bu biçimde olmuştur ancak ortalarında kurban kanı akıtmak üzere bir delik bulunmuş. Ayrıca kenarlarında da kurban hayvan resim ve kabartmaları yer almış. St. Sergius Kilisesi'ndeki sunakta kurban kanı için delik veya hayvan kabartması yok ama sunak yerinin biçimi onun Pagan Dönemi'ne ait olduğunu göstermekteymiş. Kilise içinde yer alan iki ikona oldukça eski, ilki 200 yıllık bir ikona ve diğeri ise 400 yıllık. 400 yıllık olan ikona oldukça özel, iki bölüm halinde yapılmış; üst bölümde, bir çarşıya geriliş resmi var. Altta ise, son yemek sahnesi yer alıyor. Bize kilise ve tablolara ilişkin açıklamalar yapan düzgün görünüşlü, sunum yeteneğine sahip, hoş Suriyeli hanımefendi, Aramice bir

ilahi okuyarak bu dili duymamızı sağlıyor.

Maalula Kasabası, Amanos Dağları'nın yamaçlarında, Mardin evlerine ve yerleşimine benzeyen renksiz taş evlerden oluşuyor. Yamaçların yükseklerine çizilen kocaman haçlar, en tepede yer alan mavi pelerinli St. Techlia Heykeli ve kasabanın yerleşimi oldukça etkileyici bir mistik görüntü oluşturuyor. Çok eski bir yerleşim yeri olan Maalula halkının çoğunluğu Hıristiyan olmakla birlikte Müslümanlar da var ve kendi aralarında Aramice konuşabiliyorlar. Kasaba, dil bilimciler için vazgeçilmez bir araştırma mekânı.

— Lale Sevinç ATAMAN (SOC'85) —

Kaynaklar:

1. (<http://www.library.cornell.edu/colldev/mideast/malul.htm>)
2. Wikipedia

İç mekan

İç mekan ve ikonalar

HOCAM, BU AY YİNE U-3 NECDET BULUT'DAYIZ

ODTÜ Rektörlüğü tarafından 50. Yıl etkinlikleri kapsamında başlatılan ve ODTÜ Mezunları Derneği tarafından sürdürülen, ODTÜ'nün yakın tarihinin o günleri yaşayan mezunları tarafından tartışıldığı paneller, öğrencilerin yüksek ilgisi ile karşılanmıştır. Bu ortamın sürdürülmesi gerektiğine inanan komitemiz, Temmuz ayında "Hocam bu ay yine U-3 Necdet Bulut'dayız" Projesi'ni Yönetim Kurulu'nun (YK) onayına sunmuştur. Projenin YK tarafından benimsenmesinden sonra ODTÜ Rektörlüğü'nün ilgili yöneticileri, Öğrenci Temsilcileri Konseyi (ÖTK) ve Öğretim Üyeleri Derneği (OED) olumlu görüşleri ve katkıları ile program oluşturulmuştur.

ODTÜ mezun, mensup ve öğrencilerinin, Türkiye ve ODTÜ geçmişindeki olaylara ilişkin, görüş ve deneyimlerini paylaşacakları bir

bize dağıtıldı ve tartışılmasını istediğimiz üçünü işaretlememiz istendi. Formları ÖTK'dan arkadaşlar toplayıp hemen değerlendirmeye başladılar.

Etkinlik, komitemiz üyesi Çiğdem Haser'in projenin sürecini anlattığı kısa bir sunuşla başladı ve toplantının yöneticiliğini üstlenen Prof. Dr. Mustafa Tokyay, bu ayın konuklarını

ileterek, zenci aday Obama'nın seçilmesi gibi olayların, değişim olmadığını, kapitalizmin nefes alması olarak değerlendirilmesi gerektiğini söyledi. İnsanlığın halen, onurlu bir yaşam modeli üretilmediğini, birbirini sömürmek ve ezme üzerine bir sistem oluşturduğunu, bunun da karamsarlık ortaya çıkardığını belirtti. Bu karamsarlıkla beraber, umudu

ortam yaratılması amaçlanan projenin buluşma yeri olarak, pek çoğumuzun diğer bölümlerden arkadaşlar ile ilk tanıştıkları ve belki de üniversite kavramı ile ilk karşılaştıkları yer olan 'U-3 Necdet Bulut Amfisi' seçilmiş ve etkinliğin her ayın ilk perşembe akşamı, saat 19:30 - 21:30 saatleri arasında yapılması kararlaştırılmıştır.

İlk etkinlik için, 6 Kasım 2008 akşamı Necdet Bulut Amfisi'ndeydik. ODTÜ MD, ODTÜ ÖTK ve OED tarafından belirlenen, o ay geçmişte yaşanan en fazla 10 olaydan oluşan liste, kapıdan girerken ÖTK'nin duyuruları ile birlikte

kısaca tanıttı. Aslında biz onları yazılarından, yayınlarından ve diğer entellektüel faaliyetlerinden zaten tanıyoruz; mezunumuz, köşe yazarı Murat Yetkin ve Üniversitemiz öğretim üyesi Prof. Dr. Ahmet İnam.

İlk söz Murat Yetkin'indi. Üzerinde konuştuğu güncel konu, Obama'nın ABD başkanlığına seçilmesi idi. Buna bağlı olarak, başkanlığın devir teslimine değin gelişecek süreçte, Dünyada ve Orta Doğu'da oluşabilecek gelişmelere ilişkin öngörülerini dile getirdi. Dünyanın uyuşturucu üretim merkezi olan Afganistan'ın ve siyasi çalkantılar içinde olan ve atom bombasına sahip Pakistan'ın dünya için birer anafor merkezleri olduğunu, önümüzdeki dönemde de İran'ın buna katılabileceğini söyledi. Ayrıca, ABD'nin zenci bir Senatörü Başkan seçerek, kendi geçmişi ile de hesaplaştığını ve büyük değişim sürecinde olduğundan söz etti. Murat Yetkin'den sonra sözü alan Prof. Dr. Ahmet İnam, ABD'nin bugüne değin genel duruşuna ilişkin görüşlerini

asla yitirmemek ve hayal kurmaya devam etmek gerektiğini vurguladı.

Sıra Kasım ayının olaylarının tartışılmasına gelmişti. Katılımcılar,

"YÖK'ün kurulması",

"Susurluk Kazası ve ardındaki ilişkiler",

"ANAP ve AKP'nin tek başlarına iktidara gelmelerini",

ayın konuları olarak seçtiler.

Söz sırası U3-Necdet Bulut Amfisi'ndeki katılımcılarına. Söz alanların çoğunluğu öğrencilerdi. Gerek seçilen konular hakkında, gerekse Murat Yetkin ile Ahmet İnam'ın başlattıkları sistem tartışmaları hakkında görüşlerini özgürce dile getirdiler.

04 Aralık 2008 Perşembe akşamı, saat 19:00'da yapılacak olan bir sonraki toplantıda, Ahmet Asena'nın konuk olacağı duyuruldu ve U-3 Necdet Bulut Amfisi'nden bir sonraki toplantıda buluşmak üzere ayrıldık.

Sivil Toplum Komitesi

“Muazzez İlmiye Çığ

26 Ekim 2008, Pazar günü ODTÜ Mezunları Derneği, Arkeoloji Klübü'nün düzenlediği İstanbul gezisinin bir parçası olarak Muazzez İlmiye Çığ ile bir söyleşi gerçekleştirildi. Sizlerle bu söyleşiden notlarımızı paylaşmaktan mutluluk duyuyoruz.

20 Haziran 1914'de Bursa'da dünyaya gelen Muazzez İlmiye Çığ, Bursa Kız Öğretmen Okulu'nu bitirdikten sonra 4,5 yıl Eskişehir'de ilkokul öğretmeni olarak çalışmıştır. Üniversite öğrenimi yapmaya karar verip, bir kız arkadaşı ile Ankara'ya geldiklerinde rastlantılar, onu DTCF Hititoloji Bölü-

Ön Asya Dilleri Araştırma Merkezi haline getirdi. Her biri Sümeroloji literatürüne geçecek yayınlar yaptı. 20'ye yakın kitabı ve 100'ü aşkın bilimsel makalesi ile Türkiye'nin en önemli yüz aklarındandır. 74 bin çiviyazılı belge üzerinde 33 yıl çalıştıktan sonra, 1972 yılında emekli oldu. Bir yazısında babasının ona İl-

mü'ne getirmiştir. 1936'da kaydolduğu bu bölümde Nazi baskısından kaçan çok değerli bilim adamları ile tanışma fırsatını yakalayacaktır. O dönemde, Atatürk Türkiye'sine sığınan Prof. Dr. Hans Gustav Gülerbock'dan Hitit Dili ve Kültürü, Prof. Dr. Benno Landsberger'den Sümer ve Akkad Dilleri ve Mezopotamya Kültürü üzerine dersler aldı. 1941'de İstanbul Eski Şark Eserleri Müzesi Çiviyazılı Belgeler Arşivi'ne atandı. Başlangıçta Dr. F. Kraus ve yakın arkadaşı Hatice Kızılyay ile çalışarak İstanbul Arkeoloji Müzesi'ni dünyanın önde gelen müzeleri gibi, Eski

miye adını verdiğini belirtti. Bir bilim insanı olacağı, doğduğu gün ona verilen isimle belgelenmiştir. Örnek bir bilim insanı, dünyanın en önemli Sümerologlarından olmasının yanında, en önemli niteliklerinden biri de bir Cumhuriyet ve Atatürk sevdalısı aydın Türk kadını olmasıdır. Bilgilerini ve bildiklerini paylaşmaya bu denli istekli bir bilim insanı olarak en büyük övünç kaynaklarımızdan biridir.

Yayınladığı kitaplarından en önemlileri Zaman Tüneli'nde Sümer'e Yolculuk, Kur'an, İncil ve Tevrat'ın Sümer'deki Kökeni, Sümerli Ludingirra, İbrahim Peygamber, İnanna'nın Aşkı

Gilgames, Hititler ve Hattuşaş/ İstar'ın Kaleminden, Orta Doğu Uygarlık Mirası, Ortadoğu Uygarlık Mirası 2, Sümer Hayvan Masalları, Bereket Kültü ve Mabet Fahişeliği, Vatan-daşlık Tepkilerim, Atatürk Düşünüyor, Sümerde Tufan Tufanda Türkler (2008). Ayrıca S.N.Kramer'in Tarih Sümer'de Başlar (TTK Yayınları) adlı kitabının çevirisini de yapmıştır.

Muazzez İlmiye Çığ Hocamızla buluşmamız...

Bu değerli bilim insanımızla tanışmak ve bizim için özel olarak yapacağı söyleşisini izlemek üzere Sultanahmet'e çıkan tüm yolların kapalı olduğu (Avrasya Maratonu nedeniyle) bir Pazar gününde İstanbul Arkeoloji Müzesi Yıldız Salonu'nda toplandık. Hepimiz çok heyecanlıydık. Uzun zamandır bu anı yaşamayı bekleyen grup, önce çok değerli hocamız ile birlikte resim çektiğimiz ve onu, kürsüye davet ettik.

Muazzez İlmiye Çığ öncelikle gençlik yıllarında DTCF ile ilk tanışmasını, DTCF'nin ilk kuruluş yıllarını, Atatürk'ün yakın ilgi ve takibini, Türklerin tarihinin incelenebilmesi için ilişkide olduğumuz diğer ulusların dillerinin de öğrenilmesi amacıyla DTCF de açılan bölümleri anlattı. Almanya'dan gelip sığınan çok değerli bilim insanlarının fakültelerine yaptığı katkıyı; Atatürk'ün bu bilim insanlarına başlangıçta birer çevirmen verdiğini, ancak iki yıl içerisinde Türkçe öğrenmelerini istediğini de ilettiler. Muazzez İlmiye Çığ, aldığı eğitim sonucunda, okulu bitirip İstanbul'a gelir ve Dr F.Kraus ile Eski Şark Eserleri Müzesi'ndeki çiviyazılı tabletler konusunda çalışmaya başlar. Kazıdan çıktıkları durumda gazete kâğıtlarına sarılı binlerce tablet laboratuvarlarda temizlenir, tasniflenir... Tarihin tozlu derinliklerinden gelen binlerce tablet, yavaş yavaş değerli uzmanımızın katkıları ile gün ışığına çıkmaya başlar... Ludingira'dan İnanna'ya, İstar'dan Nanna'ya, Hattuşa'dan Kanışe birçok bilinmeyen, akıcı Türkçesi ile bize yine ve yeneden tanıtır Muazzez İlmiye Çığ.

Cumhuriyet Çınarı „

Emekliliğinin üzerinden yıllar geçse de o çalışma ve araştırmalarına aralıksız devam eder. Atatürk'ün Sümerlerin Türk olduğu konusundaki savının doğru olabileceği düşüncesinin heyecanıyla, son yıllarda ulaştığı bilgileri araştırmaları ile derinleştirip, yorumlayacak ve son kitabını yayınlayacaktır. "Sümerlerlerde Tufan; Tufan'da Türkler".

Bizler bu güzel söyleşi dolayısı ile adeta mutluluk sarhoşluğu içerisinde, Ankara'ya dönerken; Kasım ayı içerisinde kendisinin Ankara'ya geleceğini öğrendik. Büyük bir sevinçle derneğimize davet ettik...

16 Kasım Pazar günü, Cumhuriyet Çınarımızı ağırlamanın telaşı ve heyecanı içindeyiz. Etkinlikler Komitesi üyesi Funda Demirel ve Arkeoloji Kulübü etkinliklerinin en genç üyesi Umut Taşdelen eşliğinde salona girdiğinde ayakta alkışlayarak karşıyoruz.

Toplantıyı yönlendiren DTCF öğretim üyesi Doç. Dr. Tunç Sipahi'nin, "Tablet nedir?" sorusu ile bildiklerini paylaşmaya başlıyor. Yıllarını verdiği bu konuda anlatacak çok şeyi var. Pul büyüklüğündeki tabletlere sığdırılmış yazılardan, koyun türlerine, tapınaklara giren malzemelerin listelerinin günlük, haftalık ve aylık toplanmasını heyecanla aktarıyor. İlk aşk şiirleri, eğitim ile ilgili konular, yasalar, sihir büyü, tıp, eczacılık Sümerlerden kalan ne çok bilgi var...

Tanrıça kavramının toplumsal öneminin Sami Kavimlerinin etkisi ile yerini tanrı kavramına bıraktığını,

Anadolu'daki gibi Sümerler 'de de cezalandırıcı değil sevgi temelinde, tanrı anlayışının hâkim olduğunu belirtiyor. Arada yaptığı esprilerle bizleri güldüren konuşumuz, kadının örtünmesi hakkında açılan davaya gönderme yapmayı da unutmuyor. Hiçbir sözcüğünü, yüzündeki hiçbir mimliği kaçırmak iste-

miyoruz. Ellerini, ince ve zarif parmaklarının hareketlerini izlerken onun akıcı anlatımı ile öğrettiklerinin keyfini çıkarıyoruz.

Bize okumak üzere getirdiği iki şiirin yazılı olduğu kâğıtları bulamayınca üzülüyor ve biz onu teselli etmek istiyoruz... Çünkü o şimdi, Vişnelik'te bir kraliçe... Anadolulu İştar gibi, Kibebe gibi ana tanrıçamız...

Tunç Hoca'ya "Hadi sor" diyerek susmak istemediğini belirtiyor. İslah edilmemiş ilk buğdayın Türkmənistan'da bulunduğunu, göçebe olduğu için aşığılanan Türklerin çadırlarda yarattıkları yaşam kalitesine batının çok geç ulaşabildiğinin altını çiziyor.

Verilen arada ise, kitaplarını imzalayarak kitaplıklarımıza birer inci tanesi armağan ediyor.

Konuşmasının sonuna doğru ise bizlere uyarıları var. Gizli açılan Kur'an Kurslarında Cumhuriyet değerlerimize aykırı gençler yetiştirildiğini ve bunun üzerinde önemle durmanın hepimizin görevi olduğunu belirtiyor.

Toplantıyı onu daha fazla yormak için bitirmek istedik... (Kanişi anlatmadığı için bize sitem etse de) Derneğimiz YK Üyesi Burçin Büyükpamukçu, teşekkür plaketi sunarken adına dernek bahçesinde bir çınar dikildiğini söylediğinde, Muazzez İlimiye Çığ'ın gözlerindeki

sevinci ve heyecanı tarif etmek olası değildi. Aldığı en anlamlı armağan olduğunu belirten bizler de ayağa kalkmış alkışlarımızla ona ve çınarı dikenlere teşekkürlerimizi sunuyorduk...

Onuruna verilen yemekten sonra çınarını gösterdik... Bir duygu fırtınası da orada yaşandı...

Sümer Kraliçemizi yolcu ederken sanki çok yakınımızı yolcu ediyorduk... En kısa sürede görüşmek umuduyla... Sevgiyle... Hayranlıkla ve en önemlisi bize verdiği enerji ve coşkuyla adını bir Anadolu geleneğine uyarak çınara verdiğimiz Sayın Muazzez İlimiye Çığ, geldiğiniz için teşekkürler...

— İLKİZ KUCUR TAŞDELEN (SOC'83) —

Türkiye'nin Enerji Geleceği Üzerine Düşünceler

Enerji Komisyonu tarafından 12 Kasım 2008 tarihinde, Haluk DİRESKENELİ (ME73) tarafından yönetilen "Türkiye'nin Enerji Geleceği Üzerine Düşünceler" söyleşisine, Fransa Ulusal Bilimsel Araştırma Kurumu, Yanma Enstitüsü Müdürü Dr. İskender Gökalp katıldı.

Dr. Gökalp, Türkiye'nin enerji bağımsızlığı/arz güvenliği sorunlarına, özgün yaklaşım tarzı ortaya koymuştur. Dr. Gökalp'in Kısa/orta/uzun dönemli stratejik ve yeni enerji teknolojileriyle bağlantılı önerileri izleyicilerden büyük ilgi görmüştür.

Dr. Gökalp enerji bağımsızlığı ve arz güvenliği açısından, Teknoloji Hazırlık Düzeyi'nin (Technology Readiness Level) önemine değinmiştir ve bileşenlerini enerji kaynakları, kaynakları yakıt/enerjiye dönüştürecek bilgi ve teknoloji, donanımlı insan kaynağı, yatırım finansmanı ve metodoloji/ organizasyon/ strateji (MOS) olarak sıralamıştır. Türkiye'nin sahip olduğu ithale dayalı/yerli linyit ve yenilenebilir enerji kaynaklarının zor kaynaklar olduğunu belirten Dr. Gökalp, bir projenin bilgi aşamasından teknolojik uygulama aşamasına geçmesi için gerekli arge, pilot tesis, demo tesisi, ticari uygulama evrelerinin 10-17 yıllık bir süre gerektireceğini vurgulamıştır.

Dr. Gökalp, kısa dönemli stratejinin acil ve bir kaç yıl içinde karşılanması gereken gereksinimlerden kaynaklandığını ve bu nedenle, varolan bilgi-teknoloji ile yerel ve ithal kaynaklara dayanması gerektiğini, az ve hızlı kaynakla yatırım kolaylığı taşıması ve orta-uzun dönemli stratejilerle de gelişmemesi gerektiğini belirtmiştir.

Kısa dönemli stratejilere örnek olarak, DG ikame ve hidrojenle zenginleştirme yöntemlerine değinen Dr. Gökalp; varolan iletim-dağıtım boru hatlarını kullanabilmesi, ithal DG'a katma değer ekleyerek ihracat potansiyeli

taşıması ve sivil, askeri nitelikli olmasıyla, projenin yaratacağı sinerjinin önemini vurgulamıştır. Böylelikle yanmada sağlanacak verim artışı, emisyon değerlerinde azalma sağlayacaktır. DG zenginleştirme amacıyla, TPAO'nun ekonomik rezervin sonuna yaklaşmış kuyularından elde edilecek yerli DG'ın hidrojene dönüştürülerek, ithal DG'e eklenebileceğini; su hidroliziyle hidrojen elde edilmesi için güneş, rüzgâr, jeotermal enerji kaynaklarının kullanılabilirliğini belirtmiştir.

Linyitlerin sıvılaştırılmasıyla da, hidrojen elde edilebileceğini, fakat bu konuda teknolojik hazırlık seviyesinin yetersiz olduğunu hatırlatmıştır. Kendi yönetiminde gerçekleşen ve Avrupa'daki bütün türbin imalatçılarının katıldığı AB projesinin sonuçlandığını ve varolan gaz türbinlerinde yapılacak optimizasyon çalışmasıyla, zenginleştirilmiş DG yakmalarının mümkün olduğunun gösterildiğini açıklamıştır.

Dr. Gökalp, DG ikame amacıyla, biyogaz (metan+karbonik gaz) kullanılabilirliğine

değirmiş ve atıkların oksijensiz çürütülmesi (anaerobic digestion) yoluyla elde edilecek biyogazın doğrudan kullanılabilirliğini veya DG'a eklenebileceğini belirtmiştir. Çöplerin, orman ve tarım atıklarının metanlaştırılmasıyla elde edilecek biyogaz potansiyelinin, acilen saptanmasının önemini ve bu konuda, belediyeler, kamu ve özel kurumların birlikte çalışmalarının gereğini vurgulamıştır. Varolan gaz türbinleri kullanılabilir ve yerleşim yerleri çöp sorununa etkin bir çözüm getirilmiştir olacaktır.

Orta dönemli stratejilere örnek olarak, Türkiye'den TKİ, EÜAŞ, HABAŞ ve bir kazancı firma ve de AB'den 13 diğer katılımcının işbirliğiyle yürütülecek, henüz öneri aşamasındaki SOMALOX, Soma Kömürleri Temiz Kullanım FP7 Projesi kapsamında; linyit hava yerine oksijen içinde yakılarak %100 karbon tutulması sağlanması projesi gösterilmiştir. Tutulan CO2'in depolanması henüz çözüm bekleyen bir sorundur.

Diğer bir orta dönemli proje olarak, taşıtlarda kullanılan ve %100 dışa bağımlı sıvı yakıtların ikamesinin biokütle ve/veya linyit sıvılaştırma ile yapılması düşünülebilir. TKİ bu konuda çalışmaktadır. Bu şekilde önce sentetik gaz (syngas), sonra sıvı yakıt elde edilmektedir.

Bir diğer yaklaşım, biyogazın metan gazını ayırıştırıp (yani CO2'den temizleyerek) CNG (basınçlı doğalgaz) gibi motorlarda kullanılması olabilir. Büyüme hızı normal biokütle göre 30 misli fazla olan Mikroyosun, üretilerek kolzadan çok fazla yağ ve protein muhtevası olan bu üründen biyodizel ve biyogaz elde edilebilir.

Üçüncü bir orta dönem projesi, elektrik enterkonnekte şebekesinin frekans kontrolünde kullanılacak, hızlı devreye giren güç kaynağı gereksinimine yöneliktir. Talep/arz uyumsuzluğu nedeniyle doğabilecek frekans değişimlerinin 2-15 sn. içinde düzeltilmesi için mevcut bütün santral tiplerinden

(pompalı HES, gaz türbini) daha hızlı devreye girerek sisteme ek güç sağlayan ve hidrojen+oksijen yakarak 2 sn.de 40 bar buhar basıncına ulaşan 70 MW gücünde örnek sistem çalışmaktadır. Bu sistemler sivil havacılık, savunma ve enerji sektörlerinde kullanılabilir.

Uzun dönemli strateji projelerine örnek olarak; linyit santrallerinin saldığı karbonik gazın mikroyosun üretiminde kullanılmasını kapsayan entegre bir projeden söz edilmiştir. Gerekecek güneş ışığı enerjisi, gece lazerli sistemlerle sağlanabilmektedir. Bu işlem sırasında karbon alınıp oksijen salınmaktadır. Mikroyosun linyitle karıştırılarak syngaz (CO+hidrojen) elde edilebilir. CO sıcak buharla karşılaştırılarak CO2 elde edilir ve tekrar mikroyosun üretiminde kullanılabilir. H2 ve O2 yakılarak buhar üretiminde kullanılabilir.

Dr. Gökalp maliyetlerle ilgili olarak, kaynak bağımsızlığı açısından maliyet/fayda analizinin gerekeceğini belirtmiştir. Türkiye'de küçümsenmeyecek bir birikim olduğunu, yurt-

dışı ile ortak doktora çalışmaları yapıldığını, TEİ'de, SAGE'de büyük bilgi birikimi olduğunu, TÜBİTAK'ta, üniversitelerde yanma konusuyla ilgili bölümler, enstitüler oluşmakta olduğunu hatırlatmış; küçük üniversitelerin birleşerek kaynak tasarrufu ve etkinlik artışı sağlanmasının doğru olacağını, dünyada da benzer eğilimler olduğunu söylemiştir. Fransa'da kendisinin yöneticisi olduğu Araştırma Enstitüsü'nde Türk öğrencilere staj imkânı sağlanabileceğini belirtmiştir.

Bütün bu projelerin hayata geçmesi, stratejik yaklaşımın önem kazanması için sivil toplum oluşumunun gereğini vurgulayan İskender Gökalp'e söyleşi sonunda ODTÜ MD Yönetim Kurulu tarafından bir teşekkür plaketi verilmiştir.

— Nurşah KOŞAR (EE'74) —

SIRA DIŞI HAYALLER, SIRA DIŞI OKULLAR!

Geleceğin web tasarımcıları hayallerin deki okulları anlatacaklar. Hayalleri sınır tanımayan genç yetenekler hayallerindeki okulların web sitelerini tasarlayacaklar.

Dünyanın en büyük teknik ve mesleki örgütü IEEE (Institute of Electrical and Electronics Engineers)'nin ODTÜ'deki öğrenci kolu olan IEEE ODTÜ ilköğretim ve lise öğrencileri için "Anlat Okulunu" web sitesi tasarım yarışmasını düzenliyor. Geçtiğimiz yıl ilki düzenlenen ve Türkiye'nin dört bir yanında büyük ilgi gören Anlat Okulu'nun bu yıl ikincisi düzenlenecek. Bilişimin öneminin her geçen gün arttığı günümüzde web tasarımına ilgi duyan öğrencilerin hayallerini yetenekleri ile buluşturup katılacakları yarışma ile gelecekte bilişime yönlendirmek hedefleniliyor. Yarışma bilişimin erken yaşta ve doğru kullanımına teşvik ederken, geleceğin web tasarımcıları da yeteneklerini kanıtlama ve birbirinden değerli ödüllere sahip olma şansı yakalayacaklar. Lise ve ilköğretim öğrencilerinin iki farklı kategori de yarışacakları yarışmada, dereceye giren 20 öğrenci ODTÜ'de Türkiye'nin en seçkin bilişim dergilerinin editörlerinden ve bilişim konusunda uzman isimler oluşan jürinin

önünde sunum yapacaklar. Yarışma sonunda kazananlar sadece özel ödüller almakla kalmayacak aynı

zamanda yeteneklerinin geleceğine yön vermesini sağlamak ve bilişime yönelimlerini devam ettirmek için eğitim kampına katılma hakkı kazanacaklar. Yarışma Türkiye çapında olup, finalistler Nisan ayında gerçekleştirilecek ödül töreni sürecinde Orta Doğu

Teknik Üniversite'sinde ağırlanacak ve üniversiteyi de yakından tanıma şansı yakalayacaklar. Anlat Okulunu aynı zamanda dünyanın en büyük teknik ve mesleki örgütü IEEE'den aldığı destek ile birçok kongrede adını duyurmuş ve IEEE ODTÜ Öğrenci Kolu'na "2007-2008 yılında En örnek gösterilen öğrenci kolu" ödülünü almasında önemli rol

oynamış bir projedir. Yarışmaya katılmak isteyen öğrenciler 15 Aralık tarihinden itibaren www.anlatokulunu.com adresinden başvurabilir ve detaylı bilgi alabilirler.

Hayaller sınır tanımaz... Sınırlarını zorla, Haydi Anlat Okulunu!

TÜRKİYE'NİN BM GÜVENLİK KONSEYİ ÜYELİĞİ:

Türkiye, Batı Avrupa Bölgesi'nden aday olduğu, 2009-2010 Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK) geçici üyeliği seçimlerinde, 17 Kasım 2008 tarihinde birinci turda üçte iki çoğunluğu alarak, 151 oyla BMGK'nin üyesi oldu.

ilkelerine uygun biçimde barış ve güvenliği korumak; uluslararası bir anlaşmazlığa yol açabilecek her türlü çekişmeli durumu soruşturmak; uluslar arasında çekişmeli konularda anlaşma koşullarını önermek; silahlanmayı denetleyecek planlar hazırlamak; barışa karşı bir tehlike veya saldırı olup olmadığını araştırarak, izlenecek yolu önermek; ve saldırganlara karşı askeri birlikler kurularak önlemler almak. Bu temel konular bağlamında ve son yarım yüzyıl içindeki etkinlikleri temelinde genelde BM'nin, özelde ise

DÜNYANIN HEGEMONİK GÜÇLERİ ARASINDA ÖNEMLİ AMA ZOR GÖREV

Bunun anlamı, 2009 ve 2010 döneminde bir Türk diplomatın, diğer 14 meslektaşı ile günün 24 saati içinde gerekirse herhangi bir anda toplanarak, "dünya barışı ve güvenliği için" karar alma yetkisi olan bir kurula üye olması demektir. Bu üyelik hiç şüphesiz Türk diplomasisi için önemli bir gelişme olmakla birlikte bir ilk değildir. Güvenlik Konseyi'nde 1951-1952, 1954-1955 dönemlerinde ve son olarak da 1961 yılında Polonya ile paylaştığı bir yıllık yarı dönemde yer alan Türkiye, 47 yıldır BMGK içinde temsil edilmeyordu.

Birleşmiş Milletler (BM), İkinci Dünya Savaşı sonrasında uluslararası barışın korunması ve güvenliğinin sağlanması, gelişmenin dünya ölçeğinde gerçekleştirilmesi için ekonomik ve toplumsal etkinliklerin düzenlenmesi ve bireylerin refahının geliştirilmesi amacıyla kurulmuştur. BM'nin en güçlü organı olan Güvenlik Konseyi'nin aldığı karar ve yaptırımlar, örgütün sadece tavsiye kararı alabilen diğer organlarının aksine tüm üye ülkeler için bağlayıcı özellik taşımaktadır. Konsey'in

İkinci Dünya Savaşı sonrasında oluşan güç dengelerine göre belirlenen beş daimi üyesi vardır: ABD, Rusya, İngiltere, Fransa ve Çin. On üyelik ise dünyadaki çeşitli bölgelerin her zaman temsil edilmesini sağlayan bir sistem ile geçici üyelere ayrılmış durumdadır. BM kuruluş belgesine göre beş daimi üyenin oturumlarda yöntem konuları dışındaki herhangi bir karar tasarısına vereceği bir ret oyu, tasarının karara dönüşmesini engellemektedir. Diğer bir söyleyişle bu beş ülke veto hakkına sahiptir. Bu bir anlamda ABD, Rusya, İngiltere, Fransa ve Çin'in BM sistemi içinde "hegemonik" güce sahip ülkeler olduklarının belirgin resmidir. Ancak Konsey kararları için gerekli olumlu oy sayısının dokuz olması gerekliliği ve daimi üyelerin çekişmeli oyu kullandıkları durumların veto olarak yorumlanmaması noktasından hareketle, Güvenlik Konseyi'nin içinde geçici üyelerin konumlarının önemini vurgulamak yerinde olacaktır.

Birleşmiş Milletler sistemi içinde BMGK'nin en önemli görevleri şunlardır: BM'nin amaç ve

BMGK'nin dünya barışını ve güvenliğini sağlamak konusundaki işlevini küçümsemek yanlış olacaktır. Öte yandan, bu temel barış ve güvenlik konularında ne BM'nin ne de BMGK'nin çok başarılı kayıtları olduğunu söylemek de olası değildir. Özellikle son yirmi yıl içinde Türkiye'yi çevreleyen yakın coğrafyalar içinde, örneğin Balkanlar'da ve Ortadoğu'da, kanlı ve uzun çatışmaların ve savaşların önlenmesi konusunda, BM ve BMGK'nin etkin önlemler alamadığı çok açıktır. Bu yakın tarih göz önüne alındığında Türkiye'nin, BMGK içindeki yeni görevinin önemi kadar zorluğu da ortaya çıkmaktadır. Bu görevin gerçek başarısı Türkiye'nin BM içinde ABD, Rusya, İngiltere, Fransa ve Çin gibi ülkelerin "hegemonik" konumları karşısında daha az güçlü ülkelerin çıkar ve isteklerini öne çıkarmak çabalarıyla doğru orantılı olacaktır.

Prof. Dr. Ahmet İÇDUYGU (SOC' 88)

(Koç Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi ve Göç Araştırmaları Programı Direktörü)

İNSAN HAKLARI

İnsan hakları kavrayışı aristokrasi ve ruhban kesimine tanınmış ayrıcalıkları korurken köylülük ve orta sınıf üzerindeki baskı ve sömürüyü derinleştiren mutlakiyetçi monarşi düzenine karşı verilen toplumsal ve siyasal mücadelelerin hem ideolojik ve felsefi zemini hem de bir sonucu olarak gelişmiştir.

Özü itibarıyla, mutlak iktidarın temsil ettiği baskı, zulüm ve keyfiyete son vermeyi, insanlık onuru ve değerini hukuksal koruma altına almayı amaçlamaktadır. Fransız Devriminin bir parçası olarak Ağustos 1789'da Kurucu Meclis tarafından ilan edilen "*İnsan ve Vatandaş Hakları Beyannamesi*" evrensel bir yönelim ve sunum içinde bir haklar bütünü önererek modern siyaset ve hukuk döneminin başlangıcını simgelemiştir. İnsanların özgür ve haklar bakımından eşit doğduğu ve öyle kalacağı ilkesi, Beyannamenin ilk maddesidir. İkinci maddede ise; özgürlük, mülkiyet, güvenlik ve baskıya karşı direnme hakları olarak tanımlanan "insanların doğal ve ortadan kaldırılamayacak" haklarını korumanın her siyasal toplumun amacı olduğu ifade edilmiştir. Fikir, ifade ve din özgürlükleri yanında kanunca tanımlanmamış bir cezalandırmanın mümkün olamayacağı ilkesi de bu metinde yer almıştır.

Birleşmiş Milletler tarafından 1948 yılında kabul edilen İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, bu haklar bütününe daha da geliştirmiş ve dünyada özgürlük, adalet ve barışın zemini olarak tanımlamıştır. 5. maddede, "Kimsenin işkence veya zalim, insanlık dışı veya aşağılayıcı işlem ve cezalandırmaya maruz bırakılmayacağı" belirtilmiştir. "Kimsenin keyfi tutuklama, gözaltı veya sürgüne maruz bırakılmayacağı" ilkesi, 9. maddede ifade edilmiştir. Bu gibi temel hakların yanında 22. madde ile insanların toplumsal güvenlik hakkına ve "insan kişiliğinin özgür gelişimi ve onuru bakımından vazgeçilmez ekonomik, toplumsal ve kültürel haklara" da sahip oldukları vurgulanmıştır. 23. maddede ise çalışma, özgürce iş seçme, adil ve olumlu çalışma koşullarına sahip olma haklarının yanı sıra "işsizliğe karşı korunma hakkı" da tanımlanmıştır. 25. madde herkesin kendisi, ailesinin sağlığı ve refahı için temel gereksinimlerini (sağlık hizmeti, barınma, gıda, giyim

İnsan Hakları Heykeli, Yüksel Caddesi/Ankara

ve gerekli toplumsal hizmetler dâhil olmak üzere) karşılamaya yeterli bir "yaşam standardına" sahip olma hakkı olduğunu ifade etmektedir.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi sonrasında uluslararası düzeyde insan haklarını korumayı ve geliştirmeyi amaçlayan başka adımlar da atılmıştır. 1950 yılında Avrupa Konseyi tarafından ilan edilen ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesini de kuran "*İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması için Avrupa Konvansiyonu*," BM tarafından ilan edilen "*Ekonomik, Toplumsal ve Kültürel Haklar Üzerine Sözleşme*" (1966) ve "*Kadınlara Karşı Tüm Ayrımcılık Biçimlerinin Ortadan Kaldırılması Üzerine Sözleşme*" (1979) bu sürecin önemli duraklarıdır.

İnsan haklarının evrensel özü ve içsel bütünlüğü günümüz dünyasında ciddi engellemelerle karşı karşıyadır. Hakların bir kısmını tanırmak bir kısmını yok saymak, hukuksal olarak tanınan hakları uygulama aşamasında yok etmek, kültür, gelenek ve din adına bazı kesimleri haklardan mahrum bırakmak (kimi toplumlarda kadınların durumunda olduğu gibi) en çok eleştirilen sorunların başında geliyor. Bu engellerin öteki yüzünde ise; günümüz Avrupa Birliği'nde olduğu gibi, hakların tümünü AB vatandaşlarına evrensel olarak sağlarken göçmenlere, iltica talebinde bulunanlara ve genel olarak "yabancılar" dışlayıcı ve temel hakları ihlal edici yaklaşımlar uygulamak yer alıyor. Yine de insan haklarının evrenselliği ve bütünselliği dışlanan, baskı altında bırakılan ve ezilenler için meşru bir mücadele zemini olmayı sürdürüyor.

— Yrd. Doç. Dr. Kürşad ERTUĞRUL —

(ADM'90) (ODTÜ Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü Öğretim Üyesi)

Lavinia'ya

Mektuplar 1

sana gitme demeyeceğim.
üşüyorsun ceketimi al.
günün en güzel saatleri bunlar.
yanımda kal.

sana gitme demeyeceğim.
gene de sen bilirsin.
yalanlar istiyorsan yalanlar söyleyeyim,
incinirsin.

sana gitme demeyeceğim,
ama gitme, lavinia.
adını gizleyeceğim
sen de bilme, lavinia

Özdemir Asaf

Sonbahar bitti bile Ankara'da, ve kış geldi yeniden. Kışları sevmiyorum. Karın sokaklardaki beyazlığını, karın şehre bıraktığı yalnızlığını çok severim aslında ben, ama yine de üşümeyi sevmiyorum işte. Hem kar da çocukluğumuzdaki kadar lapa lapa yağmıyor artık ve daha acısı sanki eskisi kadar beyaz değil. Bilmiyorum biliyor musun, masumiyet bir kez kayboldu mu bir daha asla bulunamayan bir duygudur. Şimdi kar bana masumiyeti hatırlatıyor.

Günler hızla geçiyor. Sana zamanı uzun uzun anlatmayacağım, sıkılma hemen, sadece sensizliğin sıradanlığına dem vurmaya çalışıyorum satır aralarında.

Dostlarım okulu bir bir bitirdiler, onları da İstanbul'a kaptırdık. Tevfik Fikret haklı diyorum her seferinde, ah bu İstanbul, bin kocadan boşanmış bakire şehir. Bakalım, beni ne zaman alacak?

Oğuz Atay'ın Tutunamayanlar'ını bir türlü bitiremedim, itiraf ediyorum. Bu bilinç akışı yazarları cidden çok ilginç. Bunca yorgunluğumun üzerine bir de onların hayat karmaşalarının yazıya dökülmüş oyunları daha da yoruyor aslında beni. Oysa beraber olsak uyumadan önce biraz Woolf okumak çok keyifli olabilirdi diye düşünüyorum her nedense. Ne okuyorsun acaba şu aralar? Evet merak ediyorum tabi ki, ne okuduğunu, hangi köşe yazarlarını takip ettiğini, pazar sabahları kahvaltılarında ne yediğini, günümüzün popüler sebzesi brokolinin senin hayatındaki yerini, sonra bilakis organik hayatlar için düşüncelerini mesela... merak ediyorum elimde değil...

Geçenlerde küçük çaplı bir Wong Kar Wai filmografisi gecesi yaptım kendi kendime, Chungking Express, In the Mood For Love, 2046 ve My Blueberry Nigths. İster istemez seni, yani yokluğu hissettim filmlerin pek çok yerinde. Özellikle In the Mood for Love ve My Blueberry Nigths'da yokluğunun boşluğunu, o boşluğun içimdeki hüznü ağırlığını hissettim. My Blueberry Nigths'da o kızın (Norah Jones) kaçışını, korkularını, bir adamın bekleyişini konuşmak isterdim seninle. Belki de bir tesadüf ya da bir kader çizgisini konuşuyor olacaktık gecenin sonunda. Ben Wong Kar Wai'yi çok severim, hatta görüntü yönetmeni olan Christopher Doyle'u da biraz tanımanı isterdim. Fotoğraf-sinemanın en güzel kareleri onundur.

Fotoğraf dedim de, uzun zamandır ona da fırsat ayıramıyorum. Sanırım artık kadrajlara sığmıyor içimdekiler, duygu obezitesi diyebilir miyiz acaba buna? Bence diyebiliriz, toplumumuzun en büyük sorunu bu değil mi? Sürekli tüketiyoruz, hızla daldan dala, duygudan duyguya atlıyoruz. Bunun bir sonu vardır umarım. Neyse, Türkçeye yeni bir terim kattık ve hızla ilerleyebiliyoruz hala. Ne de olsa, her gün binlercesi giriyor canım Türkçeme! Durup düşünmeye ne hacet!

Sen ne izliyorsun, hangi fotoğraf karesinde, hangi şehirdesin? Seni bir şehrin hangi arka sokaklarında aramalıyım?

Benim yaşadığım şehirde, sensiz, hiç gitmez bir sis basmış şehri, tüm sokak lambaları sönmüş gibi hissediyorum zaman zaman, korkuyorum açıkçası. Karanlığı hiç sevmem çünkü. Geceyi sevip karanlığı sevmemem bir tezat mıdır bilmiyorum ama durum aynen böyle, -bu konuyu çok bilmiş hocamız Cem Mumcu'ya sormak yerinde olur diyorum içimden!

Yeri gelmişken söylemeden edemeyeceğim ki yazının tam da orta yerinde bir karışık çal modu azizliğini haykırırcasına, Frank Sinatra şarkısı If I had you'yu Nenna Freelon'dan dinliyorum. Bu şarkıyı ilk kez dinliyor olabilirim, belki de daha önce dinleyip sözlerine hiç dikkat etmemişimdir. Şarkı güzel, melodisi insanın içini okşuyor sanki. Aslında ben, sen yanımda olsaydın

dağları aşardım, yıkılmadım ayaktayım benzeri cümleleri çok avam buluyorum ama bu şarkının çalış zamanını yazı bütünlüğünü açısından sevdim.

Senin için bir Shakespeare eserinde Romalı komutanlardan birinin güzelliği dillere destan kızı diyorlar. Öyle misin geçekten? Sen Romalı mısın? Umarım o kadar uzakta değildir, mazide kalmış bir aşkın hiç gelmeyecek kadın yüzü olmanı istemem. Gerçi belki de aşkın kendisi mazide kalmıştır!

Geçenlerde okuduğum bir haberde, insanın ömrü boyunca en fazla iki kez aşık olabileceği yazıyordu. Bu habere çok üzüldüm, daha sen gelmeden ben aşkı ya tükettiysen? Tanrım bu ne duyarsız bir yaradılış teorisi, getirin bütün zehirli meyvaları!

Lavinia...Yazının sonundayız ve hala neredesin bilmiyorum...Belki de en son Asaf Usta görmüştür seni, hani efsaneye göre sana şiiri yazdığı ama hiç okuyamadığı o konferans salonunda.

Lavinia...Neredesin bilmiyorum. Belki de geçip gitmişindir hayatımdan ve ben seni yakalayamamışım, içime alamamışım. Kim bilir, belki de hiç yoksundur ve olamayacaktır.

Lavinia...Söyle ne olur, nereye gittin...

Fotoğraf için sevgili Serhat Demiroğlu'na teşekkür ederim.

Emrah DELİKAN (CE'06) —

emrahdelikan@gmail.com

Birecik Kilis

■ Gaziantep merkezli gezimizi bu ay tamamlıyoruz. Artık Ankara'ya dönüş yolundayız. Önce Birecik'i, ardından Kilis ve Yesemek'i şöyle bir gezip "anayurt"umuza döneceğiz.

Birecik

İlçe Fırat boyunca kurulmuş. Yapılan araştırmalar geçmişinin paleolitik çağa kadar uzandığını göstermekte. Adı, Ermenice "dağ" anlamına gelen "Birtha" sözcüğünden gelmekte. Kente hâkim bir tepede yer alan kale oldukça gösterişli. Birecik, günümüzde, doğrusunu söylemek gerekirse gezginlerin konakladığı bir yer değil. Sadece "kelaynak" kuşlarını görmek için kısa bir molanın verildiği bir yer.

Anlatıldığına göre kelaynaklar hakkındaki ilk bilgiler 1555'de basılan *Historia Animalium* adlı kitapta yer almaktaymış. Kelaynaklar günümüzde sadece Türkiye, Nil Vadisi ve Fas'ta bulunmakta. Yeri gelmişken ilk notumuzu da düşelim: Eğer dikkatlice bakarsanız, Zeugma'dan çıkarılan mozaiklerden birinde kelaynak kuşunun resmedildiğini de görebilirsiniz!

1950'lerin başında Birecik'te binden fazla kelaynak varmış; ancak tarımda ilaç kulla-

nımının yaygınlık kazanması nedeniyle bu sayı hızla azalmış. Kuşların soylarının tükenmesini önlemek için 1972'de "Kelaynak Üretme İstasyonu" kurulmuş. İstasyonun

kurulmasından sonra, kelaynakların sayısında gözle görülür bir artış olmuş. Kelaynaklar bu istasyonda özel yemlerle beslenmekte, sürekli olarak kontrol altında tutulmakta. Geçtiğimiz yıllarda birkaç kelaynağın göç etmesine izin verilmiş, bu kuşlar bakıcılarının anlattığına göre "ne hikmetse" 14 Şubat Sevgililer Günü'nde yuvalarına geri dönmüş! İlçede bir süredir "Kelaynak Festivali" de düzenlenmekte.

Yolunuz Birecik'ten geçerse yarım saatinizi ayırıp kelaynakları görmenizi öneririm. İstasyonun bahçesinde çeşitli fotoğrafları ve üzerinde kelaynak resmi bulunan bazı hediyelik eşyayı da alabilirsiniz.

Vital Cuinet'in verdiği bilgilere göre Birecik'in nüfusu 1890'larda 1.500 kadarki gayrimüslim olmak üzere 10 bin kadarmış. Gayrimüslim vatandaşların muhtemelen kilise olarak kullandığı bir yapı kültür merkezi olarak kullanılmakta. Görmeğe değer.

Birecik'i ziyaret edecekler için bir not daha: Eğer "iktisadi arkeolojiye" meraklı iseniz, Fırat üzerindeki köprüyü görmeniz gerekmektedir. Köprü yapılmadan önce Antep'ten yola çıkarılan mallar Fırat kıyılarına gelir, buradan sallarla ya da yöresel adıyla keleklerle karşı kıyıya aktarılır, ondan sonra Anadolu'nun Batı taraflarına gönderilirmiş! Hani çok değil sadece 50-60 sene önce!!! 1955 yılında tamamlanan köprü 720 metreyi bulan uzunluğu ile döneminde Türkiye'nin en uzun köprüsü unvanını taşımaktaymış. Bu nedenle fotoğrafı pulların üzerine bile basılmış!

Kilis

Bir sonraki durağımız Kilis. Ülkemizin yeni "il" olan yerlerinden biri.

İlin geçmişi oldukça eskilere dayanmakta. Kilis, çeşitli tarihlerde Babil, Hitit, Huri-Mittanni, Arami, Asur, Pers, Makedon, Roma/Bizans, Selçuklu, Memluk/Kölemen ve Osmanlı medeniyetlerine ev sahipliği yapmış. Evliya Çelebi'nin anlattığına göre vakıtle, şehrin etrafı surlarla çevrilmiş ama günümüzde bu surlardan en küçük bir iz bile yok!

Osmanlılar zamanında Halep Vilayeti'ne bağlı bir kaza olan Kilis'te Vital Cuinet'in verdiği bilgilere göre, 4.100 hanede 15 bini Türk olmak üzere 20 bin kişi yaşamaktaymış. Kentte 47 cami, 12 meşit, 24 medrese, 3 kilise, 5 hamam, 740 dükkân, 7 han, 11 fırın, 120 dokuma atölyesi, 15 kıraathane ve 1 eczane bulunmaktaymış.

Kilis, turizmin pek uğramadığı bir yer. Henüz gezi rotalarında yer almamakta. Kilis'te

Yesemek

görülebilecek en önemli eser Tekke ya da halkın söyleyişi ile Tekye Camii. Cami, Canpolat Paşa tarafından yaptırıldığı için bazı kaynaklarda onun adıyla da anılmakta. Doğrusunu söylemek gerekirse, yaklaşık olarak 500 yıllık geçmişe sahip olan görkemli bir yapı.

Caminin hemen yanında sadece mescit ve semahanesi ayakta kalabilen bir Mevlevihane yer almaktadır. Küçük ama gösterişli bir yer. Anadolu'da ayakta kalabilen az sayıdaki Mevlevihanelerden birisi.

Caminin diğer yanında bulunan ve eskiden Hükümet Konağı olarak kullanılan, günümüzde ise Adliye Sarayı olarak hizmet veren bina da ulusal mimari anlayışının güzel örneklerinden birisi.

Yeri gelmişken belirtelim; Kilisliiler, Gaziantep'te sabahları yenen "katmer" in aslında Kilis mutfağına ait olduğu ileri sürmektedir! Ne diyeyim, her iki merkezdeki katmer de gerçekten muhteşem! Nerede bulursanız orada yiyin!!!

Sonuç olarak Kilis, Güney Doğu'ya özgü "abbara"lı sokakları, renkli çarşısı, sokakları gezerken bir anda karşınıza çıkan eski konakları,

camileri ile güzel bir yöre. Yolunuz düşerse üç-beş saatinizi bu kentte geçirmenizi öneririm.

Ve Yesemek...

Bu gezimizde uğrayacağımız son yer ise Yesemek. Yıllardır görmeyi düşlediğim, ama bir türlü yolumun düşmediği bir yöre. Kısmet bu yıla imiş.

Yesemek, Hititlerden kalma bir ören yeri. Şim-

di, "Hititlerden kalma birçok ören yeri var, burasını düşlerine sokan nedir?" diye sorabilirsiniz. Evet, doğru Yesemek Hititlerden kalma bir ören yeri ama çok, çok özel bir alan: Çünkü bir heykel atölyesi!

Yesemek'teki heykel atölyesi, 1888'de Felix von Luschan tarafından bulunmuş. Yıllar sonra, 1955'te İstanbul Üniversitesi'nden Prof. Bahadır Alkım başkanlığında bir ekip tarafından araştırmalar yapılmış ve gün ışığına çıkarılmış. 1989'da da arkeolog İlhan Temizsoy yeni çalışmalar yapmış.

Yesemek'te bulunan 300 kadar heykel [taslağı] işlenmesi son derece zor olan bazalt taşından yapılmış. Heykeller önce ana hatları ile biçimlendirilmekteymiş. Daha sonra bazı ayrıntılar işlenmekteymiş. Ardından da detaylar perdahlanmaktaymış. Heykellere son biçimi ise ısmarlandıkları yerde verilmekteymiş. Yani, sözün özü, Yesemek'te, bir tür "fabrikasyon" üretim yapılmaktaymış.

Açık hava müzesi alanı son derece güzel bir şekilde düzenlenmiş. Girişin hemen yanında bir bekçi kulübesi bulunmakta. Burada son derece lezzetli bir ayran içebilir, birkaç hatıra eşyası alabilirsiniz.

İnceceğimiz bir diğer durakta karşılaşabilmek dileğiyle, ■

M. Bülent VARLIK
(ECON/STAT Ocak-76)

Pasifik Okyanusu Derin

1977'de sualtı araştırma aracı Alvin ile Pasifik okyanusunun batısındaki Galapagos sırtında deniz tabanını araştıran bilim adamları, ilk kez denizin kilometrelerce derinliklerinde sıcak su çıkışlarına ve bunların etrafında yaşayan canlılara tanık oldular. İlerleyen yıllarda okyanus sırtlarında bunu izleyen ilgili keşifler, okyanusların kimyasal bütçesi ile ilgili varolan paradigmayı değiştirdiği gibi; okyanus tabanı oluşumu, ekstrem koşullarda yaşayan egzotik canlılar ve hatta hayatın başlangıcı ile ilgili yeni teorilerin ortaya çıkmasına katkıda bulundu. Benim de ABD'de hala devam eden

doktoram sırasında bu araştırmalara katılma şansım oldu.

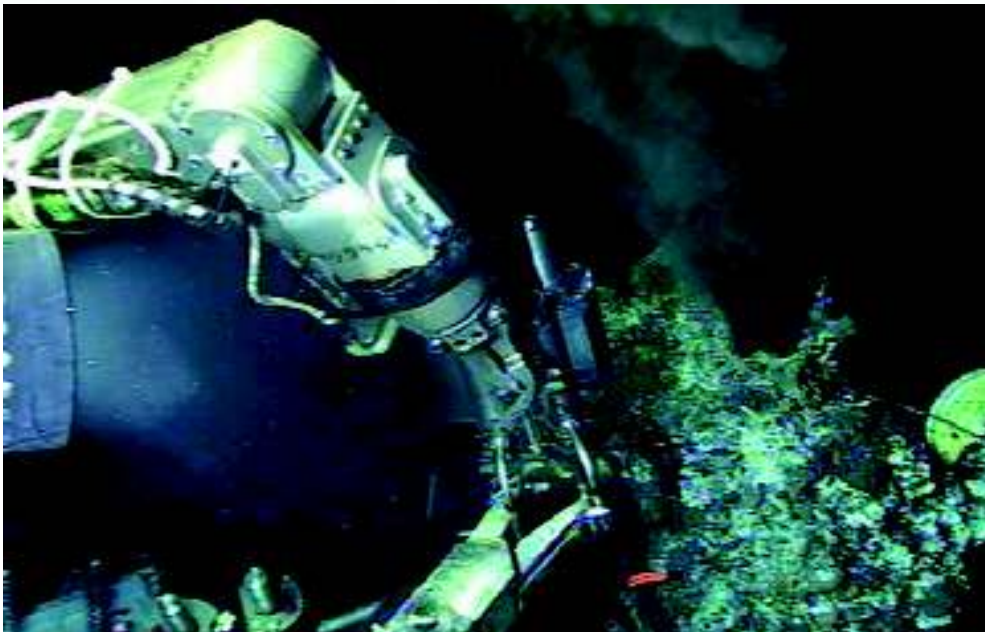
Lisans derecemi ODTÜ Kimya Mühendisliği'nden 2005 yılında aldım. Üçüncü sınıftan itibaren okyanuslardaki biyojeokimyasal süreçler ve bunların küresel iklim değişimi ile etkileşimi konularına ilgi duymaya başladım. Bu merakım dördüncü yılımın başında ODTÜ Deniz Bilimleri Enstitüsü'nden Prof. Ayşen Yılmaz'ın açtığı "Oşinografiye Giriş" dersini almam ile birlikte profesyonel bir ilgiye dönüştü ve kimyasal oşinografi dalında doktora yapmaya karar verdim. Şu anda, Atlantik kıyısındaki Delaware Üniversitesi'nin Deniz ve Yer Bilimleri Enstitüsü'nde doktora çalışmalarımı Profesör George Luther'in danışmanlığında sürdürüyorum.

Kimya Mühendisliği eğitiminin özellikle oşinografi için ideal bir alan olduğunu düşünüyorum. ODTÜ'de başarıyla kazandığım temeller (termodinamik, akışkanlar mekaniği, analitik kimya, diferansiyel denklemler ve diğerleri) üzerine doğadaki süreçleri öğrenmek ve temel teorilerin doğayı (bir yere kadar) açıklayabil-

diğini görmek büyük bir keyif. Yaptığımız iş bir bakıma tersine mühendislik, yani bir süreç tasarımı yerine doğada zaten varolan süreçleri ve bunların birbirleriyle etkileşimini ortaya çıkarmak. Bu bağlamda benim doktora konum oksijensiz ortamlardaki demir ve sülfür döngüsü ve bu döngünün önemli bir ögesi de okyanus tabanındaki hidrotermal kaynaklar. Yerkürenin kabuğunu oluşturan levhaların birbirinden ayrıldığı ya da çarpıştığı bölgelerdeki yoğun volkanik aktivite sonucu sıcak (100-400 °C) ve kimyasal kompozisyonu çok farklı (oksijen içermeyen, indirgenmiş) su çıkışının olduğu bu bölgeler henüz yeni keşfediliyor ve her geçen gün bu süreçlerin okyanus biyojeokimyası için ne kadar önemli olduğu ortaya çıkıyor. Ayrıca, mutlak karanlığın ve yüksek basıncın hakim olduğu bu bölgeler, çok zengin bir biyolojik çeşitlilik gösteriyor. Benim de bu bölgelerden birine, Doğu Pasifik Sırtı diye geçen bölgeye düzenlenen araştırma seferlerine 2007 Ocak ve 2008 Haziran'da katılma şansım oldu. Bu seferlerin içeriği Alvin araştırma denizaltısıyla okyanus tabanına dalıp orada gözlemler yapmak, örnekler toplamak, resim ve hareketli görüntü kaydetmek olarak özetlenebilir. Şu ana kadar iki kere katılma şansı bulduğum bu Alvin dalışlarından, özellikle 2511 metre derinliğe indiğim ilk dalışımdan biraz daha detaylı bahsetmek istiyorum.

'Tevnia' tüp solucanları etrafında ölçümler yapılıyor.

Hidrotermal su çıkışıyla beraber çökelen mineraller bu 'bacaları' oluşturuyor.

Alvin ile okyanusun derinliklerine yolculuk

10 Ocak - 5 Şubat 2007 arası, "Alvin" sualtı araştırma aracı ve onunla beraber 20 senedir dünya denizlerini arşınlayan R/V Atlantis gemisi, Doğu Pasifik'in tropik sularında (9o 50' Kuzey, 104o Batı) çalışmalar yaptı. Bu seferde yaklaşık 20 Alvin dalışı gerçekleşti. Bir dalış günü şöyle ilerliyor: Alvin'in ekibi güneşin doğuşu ile beraber hazırlıkları tamamlıyor ve bir pilot, iki araştırmacıdan oluşan ekip sualtı aracının içine yerleşiyor. Bir Alvin dalışı yaklaşık 8 saat sürüyor ve bunun bir - bir buçuk saati bizim çalıştığımız derinliklere (yaklaşık 2500 m) ulaşmakla geçiyor. Alvin üzerine takılan demir külçeler ve tanklarına doldurduğu su vasıtasıyla "düşerek" deniz tabanına ulaşıyor. Oraya varınca ağırlıklardan bir kısmı bırakılarak deniz suyuyla eşit yoğunluğa ulaşan Alvin, bataryaları vasıtasıyla hareket ederek işe koyulabiliyor.

liklerinde bir ODTÜ'ü

İlk dalışım için Alvin'e girdiğimde, doğrusu epey heyecanlıydım. Sabah sekizde, biraz gürültülü ve sarsıcı bir on dakikadan sonra, Alvin deniz yüzeyinde, dalışa hazır konuma geldi. Ardından etraftaki yüzücüler Alvin'i gemiye bağlayan halatı aldı ve yavaş yavaş aşağıya inmeye (daha doğrusu batmaya) başladık. Sonrası da, burada tarif edemeyeceğim bir sessizlik. Tek ses, arada sırada duyduğum radarın sesi ve telsiz konuşmalarıydı. Pilotumuz on dakikada bir gemiyle iletişime geçiyor ve bu sırada, ortalık maviden koyu maviye, koyu maviden siyaha doğru kayıyordu. Gözlem pencerelerimizden, canlıların yaydığı yakamozlar görülüyordu, yani bu derinliklerde bile yaşam mücadelesi devam etmekte. Bu doğa olayını Halikarnas Balıkçısı en güzel şekilde tanımlamış: "yaşamın şafak ve seheri". Okyanusun ne denli yaşam dolu olduğuna gözlemlerimle tanık olurken zaman çabucak geçti ve pilotumuz okyanus tabanına yaklaştığımızı ve kendi pencerelerimizden dikkatli bir biçimde dışarı bakıp ona yardımcı olmamız gerektiğini belirtti. Derken, yaklaşık saat ona doğru, Alvin'in türlü ışıkları açıldı ve karşımızda tüm görkemiyle, camlaşmış lavdan oluşan, taze ve yeni okyanus tabanını gördük. Bu noktada, müthiş bir fotoğraflama, belgeleme ve ölçme furyası başladı ve dalış planındaki işlerimizi yaparken, Alvin'in mp3 oynatıcısındaki seçme müzik parçalarının da keyfini çıkardık.

Saat üç buçuğa doğru, işlerimizi bitirip 'yukarıya' sonuç raporumuzu verdik. Pilotumuz ağırlıkları bıraktı ve yükseliş başladı. Deniz tabanı yavaş yavaş gözden kayboldu ve hepimizin üzerine de hafif bir yorgunluk çöktü. Dalışın sonlarına doğru hafif bir baş ağrısı hissetmek mümkün zira Alvin'in içindeki CO2 konsantrasyonu atmosferden daha yüksek. Yaklaşık yarım saat sonra, ortalık tekrar aydınlanmaya başladı ve mavinin sonsuz tonu da tekrar bize merhaba dedi. Ve tekrar güneş, gökyüzü, dalgalar: deniz yüzeyine ulaştık. Alvin'i gemiye çektiler, dışarı çıktık ve gemideki herkesin tebrikleri sürerken, sürpriz: üstüme iki kova buz - su karışımı döküldü! Bu Alvin ile ilk kez dalan herkesin başına gelen bir şey, bir nevi kulübe hoşgeldin armağanı...

Hidrotermal Kaynak Ekosistemleri

Peki, hidrotermal kaynaklar etrafında, mutlak karanlık ve yüksek basınçlarda nasıl oluyor da canlı hayatı mümkün olabiliyor? Gezegenimizin yüzeyindeki canlı yaşamı güneşin sağladığı

Alvin gün ağırlarken hangarından yeni bir dalış için ayrılıyor.

ğ enerji sayesinde mümkün olabiliyorken, okyanus tabanında bu enerji hidrotermal kaynakların sağladığı indirgenmiş kimyasallardan (hidrojen sülfür gibi) ve yüksek sıcaklıklardan geliyor. Bunları kullanarak inorganik karbonu organik karbona çeviren (yani kemosentez yapan) bakteriler, içinde tüp solucanları, yengeçler, midyeler ve balıklar bulunan besin ağının temelini oluşturuyor. Hidrotermal kaynak suları 300 °C'ye yaklaşırken, bu saydığım canlılar (hipertermofilik bakteriler hariç) genellikle sıcak suların yaklaşık 2 °C deniz suyuyla karıştığı bölgeleri tercih ediyor. Böylece hem yanmaktan korunup hem de hidrotermal kaynakların sağladığı kimyasallara erişim olanakları bulunuyor. Tüp solucanları ve midyeler vücutlarının içinde bulunan kemosentetik bakteriler ile simbiyotik ilişki halinde: bakterilere kemosentez için gereken bileşenleri sağlayan bu heterotrof canlılar, onların ürettiği organik karbon üzerinden yaşıyorlar. Bu canlıların gezegenimizin bu uzak ortamlarını nasıl kolonize edebildikleri, kemosentez temelli besin ağının nasıl işlediğinin detayları ve hidrotermal kaynak ekosistemlerinin küresel karbon döngüsüne katkıları şu sıralar popüler olan araştırma alanları.

Bu anlattığım araştırmalar pek çok konuda bize bazı cevaplar veriyor ama ondan daha çok yeni soruların ortaya çıkmasına vesile oluyor. Bu yeni sorularla beraber deniz araştırmaları her geçen gün daha kritik hale geliyor. Deniz tabanı araştırmaları yanında, kıyasal denizin artan nüfus baskısı karşısında geçirdiği değişimler gibi bölgesel ölçekli sorunlardan, gezegen yüzeyinin üçte ikisini kaplayan okyanusların iklim etkisi gibi büyük ölçekli bilimsel problemler, deniz çalışmalarını dünyada giderek daha popüler yapıyor ve gelişmiş ülkeler bu alana gittikçe daha fazla kaynak ayırıyor. Bir yandan da bu çalışmalarda kullanılan araçlar giderek daha karmaşık ve pahalı hale geliyor. Önümüzdeki yıllarda ülkemizin de bu alana verdiği önemi arttırmasını diliyorum ve ODTÜ'nün de ülkemizde ve bölgemizde bu alanda sürdürdüğü liderliğini devam ettireceğine inanıyorum.

Mustafa YÜCEL (CHEM' 2005)

mustyucel@gmail.com

Balede bir yıldız: ELİF POYRAZOĞLU

Bale kariyerinizden söz eder misiniz?

Beş yaşında Kırmızı Pabuçlar Dans ve Müzik Okulu'nda piyano dersi almaya başladım. Dokuz yaşında, konservatuar piyano sınavını kazandım. Ancak Cüneyt Gökçer, balerin olmamı önerdi Bale Bölümü'nde, bale kostümlü ve balerin ayakkabılı (point shoes) ablaları görünce, "balerin olmalıyım" dedim ve bale sınavına girdim, kazandım. Ankara Devlet Konservatuarı'nı sınıf atlayarak, yüksek lisans derecesi ile bitirdiğim yıl; İzmir Devlet Opera ve Balesi'nde misafir sanatçı oldum. Ardından Ankara Devlet Opera ve Balesi'ne atandım. İki yıl sonra, Almanya'da özel bir turne gurubuyla bir yıl Solist

Dans yaşantım bitince, repetitörlük ve eğitimliğe başladım. 2004 yılında Antalya Devlet Opera ve Balesi'nde, Bale Başkoreografi oldum. Fındık-ıran, Rahmaninov 1.Piyano Konçertosu ve Carmina Burana adlı eserleri sahneledim. Halen Ankara Devlet Opera ve Balesi'nde repetitörlük ve eğitimlik görevini sürdürmekteyim.

Bale sanatçısı olmak nasıl bir duygu?

Bale sanatçılığı, kelebeğin ömrü kadar kısa süreli bir meslek. Bu sürenin içerisine inanılmaz bir çalışma temposu, disiplin, adrenalin ve sizi dünyanın tepesindeymiş gibi hissettiren alkışlar var. Estetiği ve güzelliği, en ince detayı ile ruhta ve bedende yaşarken; şüphesiz ki, getirileri ve götürüleri var. Öncelikle bedeniniz, zaman içerisinde bir kuğunun estetiğine dönüşüyor, tüm hareketlerinize yansıyor. Yaşama daha estetik bakıyorsunuz. Mesleğinizin bir anda bitebileceği sakatlık korkusunu taşımak kötü yanı. Ruhumuzda kimsenin bilemediği kadar duygusal, romantik ve eleştirilere kırılacak bir masal dünyamız var. Masal dünyasında, acımasızlığa, haksızlığa ve kötülöklere yer yoktur. Masalda kalpler kırılmaz. İyilik, güzellik ve aşk vardır. Bu iç dünyasında yaşayan bizler, belki de herkesten daha çok kırılıyor, daha dramatize yaşıyoruz. Yine de benim için bale sanatçısı olmak, dünyanın en özel ayrıcalığı.

Dansçı olarak dans ettim. Türkiye'ye dönünce Ankara Devlet Opera ve Balesi'nde "Baş Balerin" oldum.

Amerika, Fransa ve Rusya'da bale yarışmalarına katıldım. Belçika, Hırvatistan, Romanya ve Mısır gibi birçok ülkede dans ettim. Bakü Devlet Balesi tarafından sahneye konan Kuğu Gölü 'nde Misafir Dansçı olarak dans ettim, büyük övgüler aldım. Birçok değerli hoca ve koreografla çalıştım. 1999 yılında Antalya Devlet Opera ve Balesi açılınca, dört yıl Baş Balerin olarak çalıştım. Antalya Devlet Tiyatrosu, Opera ve Balesi için birçok ünlü eserlerin sahne düzenlemelerini yada koreografilerini hazırladım.

Türk balesinin dünyadaki yeri nedir?

Bale sanatında, dünyada iyi yerdeyiz. Çok iyi dansçılarımız var; bunlardan bazıları dünya bale yarışmalarına madalyalar aldı. Dünyanın en iyi sahnelerinde dansçılarımız var. Konservatuar, pırıl pırıl yeni mezunlar veriyor.

Ankara'lıların baleye ilgisi nasıl?

Ankara Devlet Opera ve Balesi kapalı gişe oynuyor. İzleyicilerimizden aldığımız eleştiriler, ciddi birikimlerini gösteriyor. Tüm temsilleri, dansçı profillerini iyi takip ettiklerini görebiliyorsunuz.

Baleye ve bana gösterdiğiniz ilgiden dolayı ben çok teşekkür ederim.

— Söyleşi: İLKİZ KUCUR TAŞDELEN (SOC'83) —

EYMİR'DE BİR BARIŞ ÇEŞMESİ VAR

Yuvarlak mermer haznenin üzerinde "Barış Çeşmesi - Fountain of Peace - 1963" yazıyor.

Barış Çeşmesi'nin hemen yanındaki üçüz ağaçlar sanki çeşmenin özel bir parçasıdır. Doğa çeşmedeki güzelliğe bu ağaçlarla eşlik etmiş.

ODTÜ Rektörlük binasında asılı fotoğraf panolarının birindeki bu fotoğrafın Barış Çeşmesi'nin açılışında çekildiğini sanıyorum.

Eymir'de ağaçların arasındaki bir çeşmenin varlığından 2006'da gelen e-posta ile haberim olmuştu (1). O zamandan bu yana Eymir'e her gittiğimde bu çeşmeyi bulmaya çalışmış ancak bulamamışım. Geçen ay Eymir'e yaptığımız bir fotoğraf gezisi sırasında görevlilerden yerini öğrenmeye çalıştım. Orada yeni çalışmaya başlamışlardı ve böyle bir çeşmenin varlığından haberleri yoktu. Daha önce konuştuğumuz zamanlardan aklımda kalan bilgiyle ağaçların arasına daldım. Daha önce bir fotoğrafta gördüğüm şeklin, gerçeğini uzaktan gördüğümde heyecanlandım. Yaklaştığımda çok iyi durumda olmadığını gördüm. Çeşmeden az da olsa su akıyordu ancak, akan suya erişilmesi için düzgün bir borunun olması gerekiyordu. Çeşmeye kulak verdiğimde, eski günlerini çok özlediğini duydum, su sesinin yokluğunda (2). Çeşme birçok bölümden oluşuyor. Üst bölümünde çeşmeyi oval şekilde saran bir beton blok, onun altında farklı yüksekliklerde biri taş, diğeri mermer iki hazne bulunuyor. Yuvarlak mermer haznenin üzerinde "Barış Çeşmesi - Fountain of Peace - 1963" yazıyor. Suyun akış

yönünde zemin üzerine yapılmış birbirine bağlı değişik boylarda sığ havuzlar sıralanıyor. Suyun çok aktığı zamanlarda içinde suların biriktiği, bıraktıkları su izlerinden belli oluyor. ODTÜ Rektörlük binasında asılı fotoğraf panolarının birinde, Barış Çeşmesi'nin açılışında çekildiğini sandığım, siyah-beyaz bir fotoğraf duruyor. O fotoğraftaki çeşmenin oluklarının sıralanması, gerçeğinden biraz farklı. O zamanlar, çeşmenin değişik yerlerinden akan fiskiyeler varmış. Çeşmenin üzerinde duran oval beton, anlatılanlara göre, toprağın içinde gömülü bir su veya gözyaşı testisinin dışarıda görünen kulpuymuş, fiskiyeler de gözyaşlarıymış (3). Barış Çeşmesi'nin hemen yanındaki üçüz ağaçlar, çeşmenin özel bir parçası gibi duruyor. Doğa, çeşmedeki güzelliğe bu ağaçlarla eşlik etmiş. Eymir'de bir Barış Çeşmesi var, 1963 yılından

bu yana ODTÜ' lünün barış isteğini dile getiriyor. Eymir'e gittiğinizde bu çeşmeyi görmek isterseniz; Kayıkhanenin yakınında, üzerinde Göl Amirliği yazan binanın önünden yolun karşısına geçin ve ağaçların arasında dümdüz yürüyün. 100 metre sonra çeşmeye ulaşabilirsiniz.

(1) Eymir'deki bu çeşmenin varlığından Hüsnü Yıldız'ın 25 Nisan 2006'da gönderdiği e-posta ile haberim olmuştu. Hüsnü Yıldız, 1984'den bu yana ODTÜ'de çalışıyor. 1992 Eğitim Fakültesi'nden yüksek lisans mezunu.

(2) Üniversite yönetiminin Barış Çeşmesi'nin durumuyla ilgilendiğini öğrendim. ODTÜ tarihinin bir parçası olan çeşmeyi aynı yerinde ve o günlerdeki görünümünde görmek, eski ODTÜ'lüleri çok sevindirecektir.

(3) O günleri yaşayıp, Barış Çeşmesi öyküleri bilenler, anılarını ve öykülerini tiryaki@metu.edu.tr adresine yazarlarsa sevinirim.

Aydın TIRYAKI (CHE' 81)

Bir Hikayesi

12 Eylül darbesi olduğunda, Doç Dr. Güney Gönenç Elektrik ve Elektronik Bölümü'nün (EE) en çok sevilen hocalarından biriydi. O günlerde EE 2. Sınıf öğrencisiydim. Hocalarımızın 1402 ile bizlerden koparıldığı günü hüznle anımsıyorum. Bu söyleşide, o günlere döndük ve sizlerle paylaşıyoruz.

Sevgili Hocam, isterseniz 12 Eylül'de Rektör atamasıyla başlayalım.

12 Eylül'de, Ankara Üniversitesi'nin öğretim üyesi Mehmet Gönlübol'u ODTÜ'ye, ODTÜ öğretim üyesi Tark Somer'i de Ankara Üniversitesi'ne Rektör yaptılar. Bu atamaların, Tark Bey'in tasarımı ile yapıldığını düşünüyorum.

Sonra, YÖK Yasası çıktı ve biz, Gaziantep'e sürüldük. YÖK yasası diyor ki, "Üniversitenin rektörü, üniversitesindeki öğretim üyelerini istediği yere getirebilir." Gaziantep, ODTÜ'ye bağlı. Ben ve Yurdakul Ceyhun bu maddeden gittik. Haydi ben tanınmışım, mimliyim, 1979 Senato Seçimlerinde TIP'ten adaydım. Fakat Doç. Dr. Yurdakul Ceyhun, kendi halinde, siyasi yönü pek olmayan bir arkadaş. Bir süre Libya'da çalışmıştı. Orada Tark Somer'le ilgili bir mektup getirmişler, ortalıkta kalan yanlış adresli bir mektup. O da mektubu, Uğur Mumcu'ya verdi. Uğur Mumcu da yazdı. Yurdakul bundan sürüldü, ancak Gaziantep'e gitmedi, istifa etti.

Prof. Dr. Nazif Tepedelenlioğlu'na gelince. YÖK yasasında, büyük şehir üniversiteleri, Anadolu üniversitelerine yardım edecek denmiş. Mesele, bir yıllığına bir hoca alınıp buradan oraya gönderilecek. Elazığ Fırat Üniversitesi'nin Elektrik hocasına ihtiyacı varmış ve ODTÜ'den git sin diye karar çıkmış. Yasada deniyor ki; "Gönderilecek kişi kurayla saptanır." Kurayı nasıl, kaç kere çektilerse, Nazif çıkmış; "Hah kurayı çektik." demişler.

Gaziantep'te Bölüm Başkanı benim öğrencimdi, en iyi odayı bana hazırladılar. Bir gün akşama doğru, bir cuma gecesiydi- telefon çaldı. Ankara'dan kulağı delik bir öğretim üyesi arkadaş; "Güney, senin hesabın tamam. Haber veriyim dedim" dedi. Yani, 1402 ile atılıyorsun anlamında. Pazartesi sabah erkenden gittim odama; oturdum, toplanmaya başladım; tarih 10 Mayıs 1983... Bu arada hakkım kaybolmasın diye emeklilik dilekçemi de verdim.

Bölümde öğrenciler arasında anket yapılmış, ben birinci hoca çıkmışım. Bir öğretim üyesi Bölüm Başkanı'nı (ve ben), "Burada komünistleri koruyor, komünist hocayı birinci çıkarttı" diyerekten ihbar etmiş. Soruşturma için Gaziantep'e heyet gelecekti.

Siz ODTÜ'de EE'de çok sevilen bir hocayınız.

Evet, hep birinci çıkardım bölüm anketlerinde. En son yıl 7.liğe düşmüşüm, halbuki ben hiç 3.lükten düşmezdim. O zaman dedim, resmen emekli olmuşum ama pratikte de emeklilik yaşımız gelmiş. Hiç 7.liğe düşülür mü?

"8 ARALIK 1978'DE KATLEDİLEN NECDET BULUT HOCAMIZI SAYGIYLA ANIYORUZ"

Gaziantep'e dönersek, ben toplanırken Dekan girdi odaya. Toplandığımızı görünce; "Size kötü bir haber vermek zorunda kalmayacağımı görüyorum, bunu tebliğ etmekle görevliyim" dedi ve önüme bir kağıt koydu; 1402 sayılı yasanın 2 numaralı maddesi, "Kamu düzeni açısından çalışmalarını sakıncalı görülen veya hizmetleri yararlı olmayan kişilerin bir daha kamu görevlerinde çalıştırılmamak üzere görevlerine son verilir" diyor. En ağırına giden şey ise şu oldu: "... kendisine tebliğ edilerek ve elinden ODTÜ hüviyeti alınarak, bu yazının imzalatılmasına ..." Rektör yazıyor bunu: "elinden ODTÜ hüviyeti alınarak". Bir kopyasını rica ettim; "Kopya falan verilemez." dedi. İmzaladık, çıktı gitti. O sırada öğrenciler geldi. Hocam derse geç kaldınız, bekliyoruz. Ömrümden ilk defa dersime geç kalmışım. "Haydi dedim çocuklar eyvallah." Onlarca dostum, öğretim üyesi, idari görevli ve öğrenci beni şehirden 8 km uzaktaki otogardan uğurladılar...

Odamda toplanırken, telefon çaldı; "Alo alo neresi orası? Nazif Bey'i arıyorum". "Nazif Bey, Gaziantep'te değil, Elazığ'da, ben arkadaşımı, ne için arıyorsunuz?" diye sordum. Aynı sabah o da atılmış. "Ben Amerika'dan arıyorum, üniversiteden görevine son verildiğini duydum, kendisini burada profesörlüğe davet etmek için arıyoruz" dedi. Sonra Nazif, Amerika'ya gitti; Florida Institute of Technology'ye. Aynı zamanda, Kennedy Uzay Üssü'nde ders verdi.

Onca yıl emek verdiğiniz Üniversitenizden koparıldınız.

Biz bir dergi çıkarmaya başlamıştık, "Bilim ve Sanat" adıyla. 12 Eylül'ün 5. ayında; 1 Ocak 1981 'de başladık dergiye. Ve 96 sayı çıktı. İlerici bir dergiydi. Ben de o derginin yazı işlerinde çalışıyordum. Aynı zamanda atılmadan ön-

ce emeklilik hakkımı kazandığım için emekli olmuştum.

Sonra döndünüz ODTÜ'ye...

ODTÜ'ye dönebilmek için mahkemelerde 6 yıl uğraştım. Bir dava kazandık; "uygulamıyoruz" dediler. Onu dava ettik, kazandık, yine "uygulamıyoruz" dediler.

5-6 dava açtım. En sonunda çok iyi bir hukukçu olan avukatım "Eğer bu uygulanmazsa 7 gün içerisinde Rektöre, personele hapis cezası" deyince, telefon geldi ve göreve davet ettiler... Bu arada mahkeme "geri alınsın" demiyor, "atılma kararı iptal edilsin" diyor. Yani atılmamış gibi olması lazım. Bana plaket verildiğinde 25 yıllık yazıyorlar, almaya gitmiyorum. Benimle olanlar 30 yıllık alıyor, ben 25 yıllık alıyorum. Aldığın plaketin bir kıymeti yok bu durumda.

Nazife gelince, o biraz lanet etti. Davet eden de olmadı, o da gelmedi. Bizim Bölüm her zaman bana karşı olsun, Nazif'e karşı olsun çok iyi davranmıştır. Ama üniversite için aynı şeyi söyleyemem. Ben davet beklemedim, zorla girdim. Nazif, gurbet ellerde öldü. Tek başına yaşıyordu orada. Ailesi gitti geldi. Karısı kanser olmuştu. Öldüğü zaman bir hafta falan evde ölü kalmış. Ben Bölüm'de yapılan cenaze töreninde, Yunus Emre'nin şiirini okudum

"Bir garip ölmüş diyeler
Üç günden sonra duyular
Soğuk su ile yuyalar
Şöyle garip bencileyin"

ODTÜ Elektrik Mühendisliği Bölümü Öğrenci Topluluğunun düzenlediği "Türkiye'nin Kalkınmasında Elektrik Endüstrisinin Yeri" açık oturumu - 7 Ocak 1964. Soldan: 1-Güney Gönenc, 2-, 3-Mustafa Parlar, 4-Nazif Tepedelenlioğlu (Öğrenci Topluluğu Başkanı olarak oturumu yönetiyor), 5-Rüyal Ergül, 6-Ayhan Çilingiroğlu. Fotoğraflar, Güney Gönenc'in arşivinden alınmıştır.

Nazif bir anlamda öldürüldü. Öldürmek için - mesela Dr. Necdet Bulut'u öldürdükleri gibi- illa çapraz ateş açmak gerekmiyor...

O dönemde çok öğretim elemanları atıldı üniversitelerden değil mi?

ODTÜ'den sanırım 8 - 9'u 1402 ile olmak üzere toplam 14 kişi atıldı. Yalnız atılanlar değil, o ortamın etkileri ile ayrılanlar veya emekli olanlar. ODTÜ'den 350 dolayında kişi ayrıldı. ODTÜ dışarıya daha açık, hocaların rahatça dışarıya gidebilecekleri bir üniversite. Hepsinin listesini, Bilim ve Sanat'ta verdik. O zaman YÖK Başkanı İhsan Doğramacı sürekli bizi yalanlıyordu. Sonunda kabul etmek zorunda kaldı.

ODTÜ'den atılanları anımsayalım istersen; Arif Bilgen, Biyoloji; Yeter Göksu, Fizik; Cemal Koç, Matematik; Ünal Nalbantoğlu, Sosyoloji; Neyyir Kalaycıoğlu, Yakup Kepenek, İktisat; Yıldırım Koç, İşletme; Gencay Şaylan, Zeki Gürel, Kamu Yönetimi; Güney Gönenc, Nazif Tepedelenlioğlu, Elektrik Mühendisliği; Jale Akyurtlu, Kimya Mühendisliği; Dilek Tözeren, Kadriye Göksel, Yabancı Diller.

Çok teşekkür ederiz.

Bu arada okurlarımıza - üyelerimize bir bilgi verelim. Önümüzdeki sayılarda ODTÜ tarihi ile ilgili sizinle yaptığımız diğer söyleşileri de yayınlayacağız, tarihe kayıtlar düşeceğiz.

— Söyleşi: **Hürol TAŞDELEN** (EE'84) & **Eda ACARA** (SOC'04) —

BU ALANA İLAN VEREREK, BÜLTENİMİZE KATKIDA BULUNABİLİRSİNİZ

İletişim için: ODTÜ Mezunları Derneği
Yayın ve Reklam Sorumlusu: Eda ACARA
Tel: 312-286 79 79 / 1127
E-mail: edaa@odtumd.org.tr

Balarısı olmak...

Ayla Kutlu, Türk Edebiyat dünyasının değerli yazarlarından birisi. 17 Kasım'da, Edebiyat Kulübü'nün davetlisi olarak derneğimizde idi. Kulüp üyeleri olarak yazarın *Bir Göçmen Kuştu O* ve *Emir Bey'in Kızları* adlı kitaplarını okuyarak gelmiştik. Öylesine sıcak bir sohbet yaşandı ki; bu iki kitabın ötesinde, Ayla Kutlu'yu kendisi ile yazım hayatını, kitaplarını, Frankfurt Kitap Fuarı'nı ve "Ayla Kutlu 70 Yaşında" etkinliğini konuştuk.

Söyleşiden birkaç başlığı kısaca paylaşmak istiyorum;

- Ayla Kutlu'nun kitaplarında tarihin her dönemini fon olarak kullandığını görüyoruz. **Bir Göçmen Kuştu O** ve **Emir Bey'in Kızları'nda** Osmanlı'nın son dönemlerinden başlayıp 90'lı yıllara kadar gelmektedir. *Resmi tarih görüşü dışındaki gerçekleri okura iletmiş olurum*. "Yazarların resmi tarihe bağlı eser oluşturmalarına karşıyım... Onun için eserlerim çok eleştirilir." diyor. Tarihi, fon olarak işlerken günümüz insanını da unutmuyor. Seçmiş olduğu romanlarda günümüz insanını, acılarını, sıkıntılarını, küskünlüğünü, yaşam mücadelesini de görüyoruz.

yazıyorum." *"En çok çalıştığım, emek verdiğim eserlerim, **Bir Göçmen Kuştu O** ve **Emir Bey'in Kızları**. **Bir Göçmen Kuştu O** da 165 tane anı yer almaktadır. Urfa'ya ait bilgileri yaklaşık yirmiye yakın kitabı okuyup araştırarak ortaya çıkarttım. Kitapta resmi tarihi kullanmayacaktım. Öğrendiğim tarihi sıfırladım, araştırdım. Yeniden kurdum. Kitaplarımda bunu kullanıyorum."*

- Ayla Kutlu'nun roman ve hikâye kitaplarının kahramanları genelde kadınlardır. Kendini kadın sorunlarının yazarı gibi düşünülmesini kabul

- "Boşalırsanız en güzel şey, kitap okuyarak kendinizi doldurmaktır".
- "Gerçeğin farklı bakış açılarından bakılarak anlatılması hoşuma gidiyor".

- "Türkçeye taparak yazıyorum. Dilimi seviyorum ve ona saygı gösteriyorum. Sözcüklerin anlamlarını algılatmaktan, imgeleri sözcüklerin içine yerleştirmekten hoşlanıyorum. Yalın ve kısa sözcükleri tercih ediyorum." *Yazılarında bu sözcüklerle dans ediyor.*
- Ayla Kutlu, yeni bir kitaba başlarken çok çalıştığını, bilimsel araştırmalar yaptığını belirtiyor. "Roman yazarken, uzun süre çalışma gereği duymamın bir nedeni kurgudur. Kurguyu sağlam çatmazsanız, yapıtınız zayıf kalır. Ayrıca, anlatım sisteminin doğru olması gerekir. Anlatmayı seviyorum. Anlatmak, paylaşmak söze ilk başlayan olmaktır. İnsanlarla bir şeyleri paylaşmak için

etmemektedir. İnsanı bir bütün olarak ele almaktadır.

- Kutlu, roman ve hikâyelerini gerçekleştirmek için çeşitli yollara başvuruyor. Bilinç akımı, iç monolog ve çözümleme bunlardan bazılarıdır. Kitaplarında anlatımın her türlü olanaklarından faydalıyor.

Söyleşide dikkatimi çeken hoş cümleleri de aktarmak isterim:

- "Bilgiyi almak istiyorsanız balarısı olmayı öğreneceksiniz."
- "Bir Steinbeck, Oscar Wilde, Emile Zola olmayı isterdim."
- "Yazarlık, toplumun karşısına çıplak çıkmaktır."

- "Sanat, köpürerek çoğalır. İnsanı çoğaltır".
- "Hikâyeyi ve romanı yazdıran en önemli ayrıntı benim için mekândır çünkü mekân roman kahramanlarından birisidir."
- "Okurlarım, birinci sınıf insanlardır."
- "**Bir Göçmen Kuştu O** ve **Emir Bey'in Kızları'nın** devamı olacak üçüncü bir kitabın hazırlığı içerisindeyim." diyor Ayla Kutlu.

Bundan sonraki ilk toplantımızda, İtalya'nın "Kalem Sincabı" İtalo Calvino'nun "Sen Alo Demeden Önce" ve "Klasikleri Niçin Okumalı" yapıtlarını konuşacağız. Calvino severlere kapımız açık.

— Tülay ÜNLÜEVCEK (PSY83) —